

HET VUUR VOOR ZIJN

de volgende stap op de ladder

Danique Witlox

Bijlagenboek

INHOUDSOPGAVE

BIJLAGE 1:	CLUSTERS BRANDWEER MIDDEN- EN WEST-BRABANT	Blz. 3
BIJLAGE 2:	GEOGRAFISCHE WEERGAVE VAN DE GEMEENTE RUCPHEN	Blz. 4
BIJLAGE 3:	ACHTERGRONDINFORMATIE ORGANISATIES	Blz. 5
3.1	Brandweer Midden- en West-Brabant	Blz. 5
3.2	Gemeente Rucphen	Blz. 7
BIJLAGE 4:	INTERVIEWS ORGANISATIES	Blz. 8
4.1	Medewerker risicobeheersing, cluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert	Blz. 8
4.2	Medewerker 'brandveilig leven', cluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert	Blz. 12
4.3	Medewerker unit communicatie, Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Blz. 15
4.4	Medewerker gemeente Rucphen	Blz. 19
4.5	Medewerker Brandweer Midden- en West-Brabant, pilot dorpshulpverlening	Blz. 24
BIJLAGE 5:	INTERVIEWS ANDERE BRANDWEERORGANISATIES	Blz. 27
5.1	Medewerker Brandweer Amersfoort	Blz. 27
5.2	Medewerker Brandweer Assen	Blz. 33
BIJLAGE 6:	INTERVIEWS GEMEENTE RUCPHEN	Blz. 37
6.1	Interviewtopics en –vragen	Blz. 37
6.2	Inwoner Rucphen (1)	Blz. 39
6.3	Inwoner Rucphen (2)	Blz. 45
6.4	Inwoner Schijf (1)	Blz. 49
6.5	Inwoner Schijf (2)	Blz. 54
6.6	Inwoner Sprundel	Blz. 59
6.7	Inwoner St. Willebrord	Blz. 63
6.8	Inwoner Zegge	Blz. 68
BIJLAGE 7:	HUIS AAN HUIS ONDERZOEK	Blz. 72
7.1	Vragenlijst	Blz. 72
7.2	Resultaten Rucphen	Blz. 73
7.3	Resultaten Schijf	Blz. 78

BIJLAGE 1: CLUSTERS BRANDWEER MIDDEN- EN WEST-BRABANT

Een overzicht van de tien clusters in de brandweerregio Midden- en West-Brabant:

- Amerstreek
- Bergen op Zoom, Roosendaal en Woensdrecht
- Breda
- Tilburg
- Dongen, Loon op Zand en Waalwijk
- Etten-Leur, Rucphen en Zundert
- Gilze en Rijen, Alphen-Chaam en Baarle-Nassau
- Goirle, Hilvarenbeek en Oisterwijk
- Land van Heusden en Altena
- Mark en Dintel

BIJLAGE 2: GEOGRAFISCHE WEERGAVE VAN DE GEMEENTE RUCPHEN

Onderstaande afbeelding is een geografische weergave van de gemeente Rucphen en haar kernen.¹

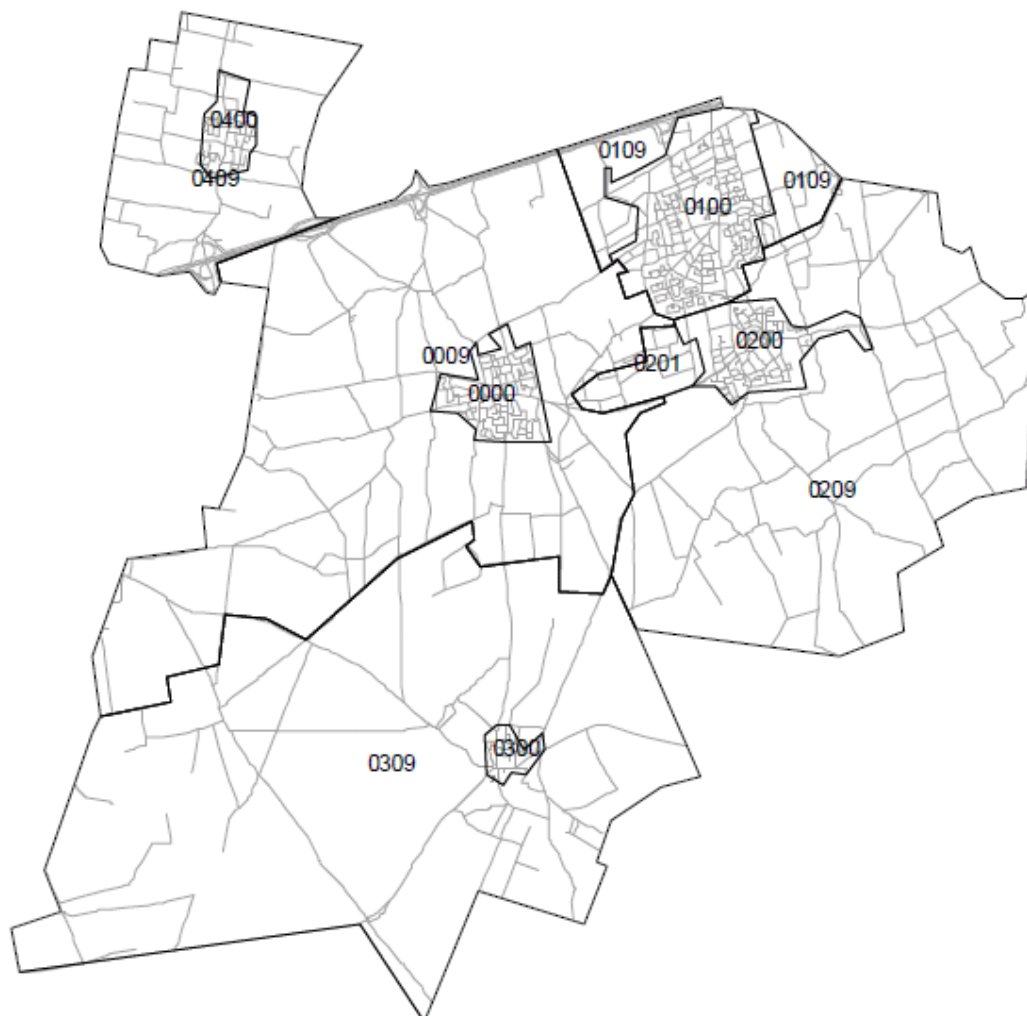
Buurtten

1 januari 2010

Rucphen (0840)

verharde wegen

0000 Rucphen
0009 Verspreide huizen Rucphen
0100 Sint Willebrord
0109 Verspreide huizen Sint Willebrord
0200 Sprundel
0201 Bedrijventerrein De Nijverhei
0209 Verspreide huizen Sprundel
0300 Schijf
0309 Verspreide huizen Schijf
0400 Zegge
0409 Verspreide huizen Zegge

¹ CBS (2011) – Gemeente op maat: Rucphen 2011, blz. 48

BIJLAGE 3: ACHTERGRONDINFORMATIE ORGANISATIES

3.1 Brandweer Midden- en West-Brabant

Visie, missie en kernwaarden

De expliciete visie, missie en kernwaarden van Brandweer Midden- en West-Brabant zijn recentelijk voor het eerst geformuleerd:

Missie

“De missie van Brandweer Midden- en West-Brabant is het verlenen van verantwoorde brandweezorg door het beschermen van mensen, dieren en goederen in de gehele regio Midden- en West-Brabant tegen brand, ongevallen en natuurgeweld, in een werkomgeving waar klantgerichtheid, professionaliteit en kwaliteit centraal staan.²”

Visie

“Om deze missie te realiseren moet Brandweer Midden- en West-Brabant uitstekende prestaties leveren en voortdurend werken aan verbetering op de volgende drie gebieden: risicobeheersing, incidentbestrijding en crisisbeheersing. Brandweer Midden- en West-Brabant doet dit in het bewustzijn dat brandveiligheid niet het exclusieve terrein van de brandweer is, maar dat het hierbij gaat om een bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid, waarin de brandweer geen exclusieve, maar wel een duidelijke positie nastreeft.³”

De organisatie heeft ervoor gekozen om zowel de visie als missie erg concreet te formuleren. In deze visie en missie komen de kerntaken en doelen van Brandweer Midden- en West-Brabant duidelijk naar voren. Voor zover ik kan beoordelen op basis van mijn ervaringen stel ik dat deze visie en missie tot uiting komen binnen de organisatie en verweven is in het denken en doen van de organisatieleden.

Kernwaarden

Brandweer Midden- en West-Brabant hanteert de door de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg (NVBR)⁴ vastgestelde kernwaarden:

Behulpzaam: “Wij stellen ons behulpzaam op. We zijn open en makkelijk benaderbaar voor allerlei hulpvragen. We geven gevraagd en ongevraagd advies vanuit onze verantwoordelijkheid voor de maatschappij. We nemen de verantwoordelijkheid om te helpen.”

Deskundig: “We verstaan ons vak bij noodhulptaken als wel bij taken om dit te voorkomen en bij het geven van advies. We weten op basis van onze ervaring waar onze omgeving mee te maken heeft en bieden hen op basis daarvan voortdurend betere hulp, helder advies en oplossingen.”

Daadkrachtig: “We hebben passie voor ons vak, we doen wat we zeggen en wel direct ook al vergt dit soms enige moeite. We zijn een sterk team dat van aanpakken weet, niet alleen wanneer er gevaar dreigt of is, maar juist ook om dit te voorkomen.”

² Organisatieontwikkeling BMWB 2012 – 2015, vernieuwen, verbinden en verankeren, blz. 5

³ Organisatieontwikkeling BMWB 2012 – 2015, vernieuwen, verbinden en verankeren, blz. 5

⁴ Bij de NVBR zijn alle Nederlandse brandweerkorpsen aangesloten.

Deze kernwaarden zijn expliciet en zouden kunnen afwijken van wat men intern uitdraagt. Echter heb ik gedurende mijn stageperiode gemerkt dat deze kernwaarden over het algemeen daadwerkelijk tot uiting komen binnen Brandweer Midden- en West-Brabant. De kernwaarde 'daadkrachtig' is volgens mij vooral van toepassing op de repressieve dienst die vierentwintig uur per dag klaarstaat om uit te rukken.

Cultuur

Gezien de complexe opbouw van de brandweerorganisatie met vrijwilligers, beroeps of een combinatie van beiden plus het feit dat de verschillende korpsen recentelijk zijn gefuseerd, is het onmogelijk om één organisatiecultuur te beschrijven. Wel kan een algemeen beeld geschetst worden van hoe de organisatieleden met elkaar omgaan. Ik gebruik daarvoor het Organizational Culture Assessment Instrument (OCAI-model) van Robert Quinn, welke vier cultuurtypen omschrijft. Informatie over de bedrijfscultuur is afkomstig uit eigen ervaringen, gesprekken met mensen binnen de organisatie en een onderzoek naar de algemene cultuur binnen brandweerorganisaties.⁵

De cultuur die Brandweer Midden- en West-Brabant typeert is mijns inziens een combinatie van de familiecultuur en de hiërarchiecultuur. De overeenkomst tussen deze typen is de interne gerichtheid, het grote verschil zit in de mate van flexibiliteit. Binnen de familiecultuur heerst een gemoedelijke sfeer en grote betrokkenheid. In zekere mate is dit het geval bij Brandweer Midden- en West-Brabant. Ik ervaar een informele en relaxte werksfeer waar men vrijblijvend bij elkaar op de afdeling binnenloopt. Een aantal factoren⁶ versterkt de familiecultuur:

- De homogene samenstelling van personeel. Het zijn vooral mannen met vergelijkbare opleidingsachtergronden en interesses;
- Brandweerman is teamwerk. Brandweerman treden altijd op in groepsverband;
- Ingrijpende gebeurtenissen versterken het 'wij-gevoel'.

Echter is de organisatie ook hiërarchisch van aard. Taken en verantwoordelijkheden liggen vast binnen functies, er is sprake van structuur. Hiërarchie komt in bepaalde functies zelfs tot uiting in de kleding, door middel van strepen op de schouder welke een bepaalde rang aanduiden.

De situatie op een bepaald moment heeft ook invloed op de cultuur. Neem een vrijwillig brandweerkorps dat 's avonds oefent en na afloop afsluit met een drankje op de kazerne. Er heerst op dat moment een sterke familiecultuur. Wanneer zij een dag later uitrukken komt de hiërarchiecultuur naar boven. Iedereen krijgt taken toebedeeld van de bevelvoerder en er is geen discussie mogelijk. De geschetste situatie is van toepassing op de warme kant (repressieve dienst) van het brandweervak. Voor werknemers die hoofdzakelijk kantoorfuncties bekleden is deze situatieafhankelijke cultuur niet van toepassing.

⁵ R.J.M. Versleijen (2007) – over brandweer, snorren, apen en bananen. Organisatiecultuur versus organisatieverandering.

⁶ Idem, blz. 28

3.2 Gemeente Rucphen

Visie, missie en ambities

De gemeente Rucphen hanteert de volgende expliciete visie, missie en ambities:

Visie

"De gemeente Rucphen biedt haar burgers optimale dienstverlening door een efficiënt, effectief functionerende organisatie.⁷"

Missie

"Rucphen... Daadkracht in service en dienstverlening.⁸"

Ambities

- Onze dienstverlening is mensgericht;
- Burgers kunnen hun zaken snel en zeker regelen;
- Altijd de juiste deur; optimale ketensamenwerking;
- We vragen gegevens slechts eenmaal op;
- We zijn transparant en aanspreekbaar.⁹

⁷ Buermans, F. e-mailcorrespondentie, 19 maart 2012

⁸ Buermans, F. e-mailcorrespondentie, 19 maart 2012

⁹ Idem.

BIJLAGE 4: INTERVIEWS ORGANISATIES

4.1 Medewerker risicobeheersing, cluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert

Datum gesprek

9 maart 2012

Interviewdoel(en)

Onderzoeken hoe het brandweercluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert eruit ziet, of, en zo ja hoe communicatie omtrent brandveiligheid naar burgers aandacht krijgt binnen het cluster, een indruk krijgen van de huidige situatie wat betreft brandweezorg in de gemeente Rucphen, informatie verzamelen over de gemeente Rucphen en haar kernen.

Gegevens respondent

Naam: Gert Castelijns

Functie: Adviseur risicobeheersing binnen brandweercluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert.

Introductie

De heer Castelijns is werkzaam als adviseur risicobeheersing binnen het brandweercluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert dat onderdeel is van Brandweer Midden- en West-Brabant. Als adviseur risicobeheersing adviseert hij architecten, (zorg)instellingen, scholen en gemeenten over brandveiligheid in en rondom gebouwen, gevaarlijke stoffen, materiaalgebruik en veiligheid tijdens evenementen. Daarnaast is meneer Castelijns negentien jaar vrijwillig bevelvoerder geweest bij de brandweer in Rucphen, hij had daar de leiding over 36 vrijwillige brandweerlieden. De respondent is woonachtig binnen de gemeente Rucphen in het dorp Sprundel.

Brandweercluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert

Het brandweercluster kent zestien beroepsmedewerkers, zij zijn werkzaam in de dagdienst en kunnen een dubbelfunctie bekleden. Dan zijn zij bijvoorbeeld overdag op de afdeling risicobeheersing werkzaam maar kunnen ook uitrukken indien nodig. De 125 vrijwilligers binnen het cluster zijn verantwoordelijk voor de repressie. In totaal zijn er vier kazernes, één in Etten-Leur, één in Rijsbergen, één in Rucphen en één in Zundert. Voor de gemeente Rucphen komt brandweezorg in principe vanuit de kazerne in Rucphen. Dit hangt af van de Kazerne Volgorde Tabel waarin wordt gekeken welk voertuig, vanuit welke kazerne het snelste bij het incident kan zijn. Gemeentegrenzen zijn daarbij niet meer leidend.

De medewerkers van het cluster komen vrijwel allemaal uit de gemeente Etten-Leur, Rucphen of Zundert. Beroepsbrandweerlieden zitten allemaal in Etten-Leur. De cultuur wordt door de heer Castelijns omschreven als open en transparant, men spreekt elkaar aan wanneer dat nodig is. Iedereen kent zijn of haar positie en verantwoordelijkheid. "Er heerst wel eens wat spanning omdat de brandweer erg dynamisch is. Het kan erg druk zijn, maar soms is er ook weinig werk", aldus meneer Castelijns. Binnen de brandweer bestaat een zekere hiërarchie, dit is naar zijn mening gegroeid vanuit de historie. "Vroeger was de commandant hoog, leidend, en daar keek men tegenop. Die gedachte is wel aan het vertroebelen, maar je ziet het nog wel terug." Dit hangt volgens hem voor een gedeelte ook van de persoon zelf af, of hij of zij dit over zich afroept.

Risicocommunicatie binnen het cluster

Tijdens het interview is het onderwerp risicocommunicatie op twee manieren aangehaald. In eerste instantie spraken we over risicocommunicatie in algemene zin, naar verschillende partijen. Later werd ingegaan op het creëren van brandveiligheidsbewustwording specifiek bij burgers. De respondent lichtte toe dat risicocommunicatie binnen het cluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert in principe bij de afdeling risicobeheersing ligt. Hij voegde er meteen aan toe dat het zeer weinig terugkomt binnen zijn werkzaamheden of die van zijn directe collega's binnen de afdeling. De afdeling communiceert naar verschillende partijen als gemeenten, architecten, evenementenorganisaties, instellingen en burgers over een aanvraag of ze geven voorlichting wanneer daarom wordt gevraagd. Dit is erg beperkt en gaat specifiek over een vraag of onderwerp, bijvoorbeeld rondom een bouwplan van een kantoor. Hiervoor zijn geen richtlijnen of afspraken, het is niet geprofessionaliseerd, deze communicatie komt voort uit eigen expertise. Middelen die daarvoor ingezet worden zijn e-mail, telefoon, fysieke post of persoonlijke gesprekken.

Castelijn merkt op dat dit niet de risicocommunicatie is die de brandweer voor ogen heeft. "Het zou eigenlijk veel meer structureel in de organisatie moeten liggen. Ik bedoel dan dat we zelf afstappen op burgers om bewustwording rondom brandveiligheid te creëren. Er wordt wel eens voorlichting gegeven, maar dit is altijd op aanvraag van de scholen en zelfs dan moeten we eerst kijken of we hier tijd en middelen voor vrij kunnen maken." Volgens hem heeft risicocommunicatie geen prioriteit bij de brandweer en de gemeente. Op de vraag waarom het dan wel in ieder beleidsplan is opgenomen antwoordt hij het volgende: "Formeel is risicocommunicatie en brandveiligheidsbewustwording een van de belangrijkste speerpunten, maar we hebben te weinig capaciteit." Brandweermedewerkers moeten keuzes maken, voorlichting valt dan als eerste af.

De heer Castelijn vindt het zeer belangrijk dat burgers zich bewust worden van brandveiligheid en maatregelen nemen, maar dan moet het meer aandacht krijgen dan alleen jaarlijks aanhaken bij de brandpreventieweek. "Het moet structureel, misschien wel wekelijks op de agenda", is zijn mening. "Ook moeten middelen en getrainde mensen ingezet worden. Beiden zijn op dit moment afwezig. Het kost veel tijd en mankracht." De rol van de gemeente is volgens de respondent belangrijk. In zijn optiek stapt de burger als eerste naar de gemeente als het gaat om informatie over brandweezorg. "De burger ziet brandweezorg als taak van de gemeente."

Situatieomschrijving brandweezorg in de gemeente Rucphen

Tot 2005 had de gemeente Rucphen drie brandweerposten, één in Rucphen, één in Sprundel en één in St. Willebrord. Destijds voldeed de brandweer aan de opkomstnorm, hoewel dit toen nog geen norm was maar een richtlijn, aldus de heer Castelijn. De gemeente wilde de brandweer efficiënter laten werken en besloot om de drie posten terug te brengen naar één kazerne, gelegen tussen de drie kerkdorpen. Volgens meneer Castelijn is de situatie nu zo dat wanneer alarm wordt geslagen, de vrijwilligers (hoofdzakelijk) vanuit deze kernen naar de kazerne moeten komen en vervolgens teruggaan naar het adres waar de melding vandaan komt. Zij zijn te veel tijd kwijt met het onderweg zijn naar de kazerne, en vervolgens van de kazerne naar het incident.

Volgens de respondent hebben verschillende partijen 'een probleem' met daarin hun verantwoordelijkheid. De gemeente Rucphen is verantwoordelijk voor infrastructuur. Zij moet bijvoorbeeld zorgen dat er goede wegen zijn, niet te veel drempels en voldoende watertoevoer. Bij de brandweer is het taak van de afdeling risicobeheersing om goede adviezen te geven over brandpreventievoorzieningen bij nieuwbouw en verbouw. Vervolgens heeft incidentbestrijding

de verantwoordelijkheid om hun mensen op tijd te waarschuwen en goed voorbereid uit te rukken.

De gevolgen zijn voor de burger, de hulpverlener en mogelijk de gemeente, van dit laatste is de heer Castelijns niet zeker. Voor de burger kan een gevaarlijke situatie ontstaan als de brandweer niet op tijd komt. Castelijns: "Hoe langer de brand de kans heeft zich te ontwikkelen, hoe meer warmte, hoe meer rook en hoe meer gevaar. Ook voor de hulpverlener." Voor de gemeente zou een mogelijk gevolg juridische aansprakelijkheid kunnen zijn. Zij hebben immers besloten om de kazerne te centraliseren. De heer Castelijns benadrukt dat hij hierover niet zeker is.

De relatie tussen het cluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert en de gemeente Rucphen is volgens de respondent als volgt: beide partijen zijn zich zeer bewust van het probleem, ze trekken samen op in het traject. "We zien het als een gedeeld probleem, maar ik weet niet of dit zo blijft. Als straks helder is waar het probleem precies ligt en wie waarvoor verantwoordelijk is, zou daar een spanningsveld kunnen ontstaan."

Gemeente Rucphen: St. Willebrord, Sprundel, Rucphen, Zegge en Schijf

Meneer Castelijns heeft een aantal gemeenschappelijke kenmerken van de gemeente genoemd en daarnaast zijn de dorpskernen apart besproken. Over de gemeente Rucphen zei hij het volgende: "Als er een gezamenlijk belang is trekken de dorpen naar elkaar toe en vormen ze een redelijk hechte gemeenschap. Is dat niet aan de orde, dan zijn het vooral op zichzelf staande dorpen." Binnen alle dorpen speelt de voetbalvereniging een belangrijke rol. Mensen kennen elkaar. In extreme mate is dat het geval binnen Schijf en Zegge, daar is weinig import. Rucphen, Sprundel en St. Willebrord kennen wat meer inwoners 'van buitenaf', die daar niet geboren zijn. Het geloof speelt wel een rol, maar dit wordt minder naar mate de oudere generatie wegvalt.

Binnen gemeente Rucphen zijn verschillende culturen aanwezig, omdat ieder dorp specifieke kenmerken heeft.

St. Willebrord

"Mensen uit St. Willebrord werken heel hard voor hun geld, hebben alles over voor de kinderen want die zijn en mogen alles." Volgens hem heerst in St. Willebrord een wielercultuur, Rini Wagtmans is een bekende wielrenner die binnen de hele gemeenschap bekend is. De laatste jaren wordt hij steeds bekender binnen de hele gemeente. Rini heeft een groot netwerk van allerlei mensen op verschillende niveaus. Volgens de heer Castelijns zit hij in veel verenigingen en staat vaak in *the picture*. Wagtmans krijgt veel voor elkaar bij de gemeente Rucphen. Naast Rini Wagtmans is Corrie Maas een vrijwilliger die zich inzet voor verschillende activiteiten op het gebied van wielrennen.

Sprundel

"Sprundel hangt een beetje tussen Rucphen en St. Willebrord in. Het is een rustig dorp", zo stelt Castelijns. In Sprundel is de KPJ met daaronder de scouting redelijk actief en bijzonder binnen de gemeente. Sprundel kent bovendien een traditionele Kruis- en Voetbooggilde "Sint Jan Baptist", welke al sinds 1600 bestaat. Belangrijke figuren schieten de respondent niet direct binnen, wel noemt hij de Verenigingsraad en bestempelt dat als een 'klikje' mensen die veel voor het dorp doen. Iedere vereniging heeft daar wel een connectie mee en op die manier krijgen ze veel voor elkaar binnen Sprundel. De Verenigingsraad is er om ervaringen en ideeën binnen plaatselijke clubs en verenigingen te bevorderen. René Lazeroms zit ook in de Verenigingsraad en is volgens hem een bekende vrijwilliger binnen het dorp.

Volgens Castelijns hebben ze onlangs de sociale controle binnen het dorp een impuls willen geven door wijkteams op te richten die bijvoorbeeld tips geven over inbraakpreventie en daarnaast een oogje in het zeil houden (buurtpreventie).

Rucphen

"Rucphen is een dorp dat heel erg op de ambtenarij is gericht. Mensen werken bij de gemeente of hebben er kennissen, vrienden of familie zitten. Het gemeentehuis staat ook in Rucphen." Net als in Sprundel zit ook in Rucphen een KPJ vereniging met scouting. In Rucphen zit een schietvereniging, S.V. Koningsschutters (voor de lange baan) die wellicht invloed heeft en belangrijk is voor het dorp. Verder heeft de heer Castelijns geen informatie over dit dorp.

Schijf

"Binnen Schijf heerst het 'ons-kent-ons' gevoel enorm. Noem het maar een familie." Aldus de heer Castelijns. Ze laten binnen zowel Schijf als Zegge niet zo snel iemand toe, er is weinig import. Dit heeft zeker wat te maken met de afstand tussen de onderlinge kernen, Schijf en Zegge liggen wat afgelegen. De sociale controle binnen deze dorpen is volgens de heer Castelijns erg sterk aanwezig. Geloof speelt binnen deze twee kleine dorpen een grotere rol dan binnen Rucphen, Sprundel en St. Willebrord. Maar het zwakt wel wat af naar mate de ouderen afhaken. Een invloedrijk persoon binnen Schijf zou Adrie Konings kunnen zijn. Hij is oud wethouder van de gemeente Rucphen en zit nog sterk in de ambtelijke sferen. Hij is tevens voorzitter van de Stichting Sociaal Cultureel Werk Sprundel. De touwtrekvereniging TTV Jagersrust is ten opzichte van de andere kernen zeer bekend en bijzonder.

Zegge

Zegge wordt door meneer Castelijns vergeleken met Schijf. Zegge staat vanwege de ligging boven de A58 ook wat verder van de overige dorpen Rucphen, Sprundel en St. Willebrord. Hij heeft geen verdere informatie over deze dorpskern.

4.2 Medewerker 'brandveilig leven', cluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert

Datum gesprek

3 april 2012

Interviewdoel(en)

Het hoofddoel van dit interview is achterhalen wat door het brandweercluster wordt ondernomen op het gebied van brandveiligheidsbewustwording bij burgers.

Gegevens respondent

Naam: Ard Theune

Functie: De respondent is adviseur Risicobeheersing binnen het cluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert. Taken met betrekking tot voorlichting en communicatie omtrent brandveiligheid voor burgers zijn hem toebedeeld.

Introductie

De heer Theune is werkzaam als adviseur Risicobeheersing bij het brandweercluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert en houdt zich bezig met communicatietaken rondom brandpreventie binnen deze drie gemeenten. Hij staat de organisatie sinds 2003 ten dienste. Naast zijn preventieve werkzaamheden is de respondent ook werkzaam aan de warme kant van het brandweervak, hij rukt uit in geval van brand.

Huidige communicatie omtrent brandveiligheid

Vanwege het vraagstuk in de opdracht (brandveiligheidsbewustwording onder burgers in de gemeente Rucphen) is in het interview specifiek gevraagd naar activiteiten in deze gemeente. Daar waar het antwoord geldt voor de drie gemeenten waaraan het cluster brandweezorg verleent (Etten-Leur, Rucphen en Zundert), wordt dat aangegeven.

Welke activiteiten of middelen worden of werden binnen de gemeente Rucphen ingezet om brandveiligheidsbewustwording te stimuleren? Op deze vraag antwoordde de heer Theune het volgende:

"Eind vorig jaar heb ik een lezing gehouden voor de KBO in Schijf. Het ging toen om waar je op moet letten in huis, het belang van rookmelders werd benadrukt en ik ging in op risicofactoren. Vooral algemene zaken die voor iedereen kunnen gelden." Het doel van deze activiteit was volgens de respondent het bewust maken van mensen zodat brand niet kan ontstaan. De voorlichting was gericht op de leeftijdscategorie 55+, er waren volgens de heer Theune ongeveer 40 mensen aanwezig. De heer Theune kreeg de indruk dat de gegeven informatie echt wat toevoegde en voor de aanwezigen nieuw was, dit merkte hij aan het soort vragen dat werd gesteld. Desbetreffende dag was niet georganiseerd in samenwerking met andere hulpdiensten.

Scholen uit de drie gemeenten, waaronder dus ook de gemeente Rucphen hebben een uitnodiging gekregen om gebruik te maken van een lespakket, bestaande uit een leraren- en leerlingenboekje. Dit lespakket is ontwikkeld door een andere brandweerregio (Brandweer Brabant Zuid-Oost) en overgenomen door het cluster. Naar aanleiding van deze uitnodiging konden scholen zich aanmelden om gebruik te maken van het pakket. De respondent levert het pakket persoonlijk af en licht een en ander toe zodat voor de school duidelijk is wat ze er mee kunnen. De scholen krijgen ook de gelegenheid om een bezoek aan de kazerne te brengen of een gastles te laten verzorgen. De heer Theune wijst op het feit dat dit laatste een goed initiatief is, maar wegens een capaciteitstekort geen structurele invulling krijgt. De respondent geeft aan dat het mogelijk zou zijn om dit met vrijwilligers te doen. Echter het nadeel daarvan is dat het dan vaak over 'de rode voertuigen' gaat in plaats over brandpreventie. Het aantal

scholen dat in Rucphen het lespakket heeft ontvangen schat de respondent op twee of drie. De scholen die hij bezocht heeft in de drie gemeenten waren er positief over, het onderwerp spreekt aan, zo stelt de heer Theune.

In het kader van de brandpreventieweken is twee jaar geleden een bezoek gebracht aan een zorginstelling in de kern Rucphen. Het thema van de brandpreventieweken had toen te maken met vluchtplannen en ontruimingsoefeningen, daarom is gekozen om de zorginstelling te bezoeken. De heer Theune vertelt dat omdat het cluster brandweezorg verleent aan drie gemeenten, elk jaar een andere gemeente wordt gekozen om de brandpreventieweken te promoten. Hij geeft aan dat deze keuze is gemaakt vanwege de te lage capaciteit om in alle drie de gemeenten actief deel te nemen. Vorig jaar werden in het kader van de brandpreventieweken Home Safety Checks uitgevoerd in Etten-Leur, dit jaar zal Zundert aan de beurt zijn.

Verder kan de respondent zich herinneren dat net na de regionalisering van Brandweer Midden- en West-Brabant een activiteit in Sprundel is opgezet. Dit was samen met politie en andere hulpdiensten en er kwamen ongeveer 200 tot 300 personen naartoe. De heer Theune kan zich niet exact herinneren vanuit welke instantie of organisatie het initiatief kwam.

Tot slot vinden sporadisch nog activiteiten plaats in de gemeenten, maar dit is dan altijd op aanvraag van bijvoorbeeld een ouderenbond of buurtvereniging.

Home Safety Checks

De respondent vertelde over Home Safety Checks die zijn uitgevoerd in Etten-Leur. Gevraagd is naar zijn ervaring en daarover kon hij het volgende zeggen: "Mij viel op dat de bezochte adressen best goed bezig waren en zich ook redelijk bewust waren van bepaalde zaken. Mensen weten wel dat rookmelders belangrijk zijn. Echter bij het gebruik van bepaalde zaken kan veel verbeterd worden. Zoals de droger, kaarsen en handelingen daaromtrent." Hij benadrukt wel dat hij (slechts) zeven huizen heeft bezocht in Etten-Leur wat de uitkomst wellicht onvoldoende betrouwbaar maakt. De zeven huishoudens bestonden uit twee oudere echtparen, jongere gezinnen en een allochtoon gezin. De heer Theune is gedetacheerd in Roosendaal om daar ook checks uit te voeren, zijn ervaring over all is dat mensen naar aanleiding van de woningbezoeken meer nadenken over hun persoonlijke situatie. Wat volgens de respondent een nadeel is, is dat op deze wijze brandveiligheidsbewustwording niet structureel aandacht krijgt.

De ingezette communicatiemiddelen voor de Home Safety Checks zijn bewonersbrieven, publicaties in plaatselijke kranten en de Bode. De landelijke brandpreventieweken zette ook communicatiemiddelen in en daarop kon de regionale brandweer aanhaken. Na uitvoering van de checks kregen mensen een pakketje met foldermateriaal en een kleurplaat voor de kinderen. Ook op de website van Brandweer Midden- en West-Brabant was informatie te vinden over de actie.

De relatie met de gemeente tijdens het Home Safety Project was volgens de heer Theune vooral gebaseerd op het aanleveren van informatie. "De gemeente hielp ons aan de adressenbestanden en daarnaast hebben ze aandacht besteed aan het project op de gemeentelijke website. De uitvoering lag echt bij de brandweer." De kosten waren hoofdzakelijk voor rekening van de NVBR, zij leverde foldermateriaal en de rookmelders. Het uitvoeren van de checks werd gefinancierd door de regionale brandweer in de zin van personeelskosten.

Mening van de respondent over de huidige situatie en eventuele verbetering

De heer Theune geeft aan dat in zijn ogen de huidige communicatiemiddelen voldoende zijn om een eerste bewustwording in gang te zetten. "Meer foldermateriaal heeft volgens mij geen zin. Dan wordt het verhaal te technisch." Hij geeft aan dat het een mogelijkheid zou zijn om aan te haken bij bijeenkomsten en instanties om dichterbij de burger te komen. "Misschien in samenwerking met de communicatieafdeling van de gemeente", is zijn suggestie. "Simpelweg wekelijks een publicatie in de krant zetten heeft geen zin. Om het echt goed tussen de oren te krijgen en ook verschillende bevolkingsgroepen te bereiken, heb je hulp van de gemeente nodig." In zijn optiek is het aanhaken bij buurtverenigingen en woonbeurzen zinvol. "Mijn mond staat niet stil als ik ergens wordt uitgenodigd met een standje bijvoorbeeld. Continu komen mensen vragen stellen." Hij baseert dit op een woonbeurs voor mensen in de leeftijdscategorie 55+. De heer Theune oppert nog een idee: woningbouwverenigingen als partner erbij betrekken om bewustwording te vergroten. Hij denkt aan het houden van huisbezoeken of informatieavonden voor huurders.

Aan het einde van het interview haalt de respondent nogmaals aan dat een samenwerking met de gemeente belangrijk is. "De gemeente organiseert van alles op het gebied van veiligheid. Ze moeten er kien op zijn om ons er dan ook bij te betrekken. De gemeente Etten-Leur doet dat al aardig, in Rucphen heb ik die ervaring nog niet zo."

4.3 Medewerker unit communicatie, Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Datum gesprek

22 maart 2011

Interviewdoel(en)

Onderzoeken hoe communicatie binnen Brandweer Midden- en West-Brabant georganiseerd is.

Gegevens respondent

Naam: Anne-Marie Vermeulen

Functie: Afdelingshoofd unit communicatie van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Introductie

Mevrouw Vermeulen is afdelingshoofd van de communicatieafdeling van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en geeft leiding aan vijf mensen. De unit communicatie is gevestigd in Breda aan de Doornboslaan en bedient verschillende 'klanten', aldus Vermeulen. Het concern Veiligheidsregio, GHOR, brandweer, GMK en organisatieonderdeel gemeenten kunnen een beroep doen op haar afdeling.

Geschiedenis en ontstaan van de unit communicatie

De respondent was voorheen werkzaam bij de hulpdienst GHOR en werd toegevoegd aan het 'project Veiligheidsregio'. "Daar werden toen de eerste stappen gezet voor de vorming van de Veiligheidsregio", vertelt mevrouw Vermeulen. "Het project bestond uit een clubje pioniers die alles moesten opbouwen." Haar rol was in eerste instantie adviseren over de communicatie daaromtrent. Echter zag ze een beweging ontstaan waarin dingen dubbel gebeurden. "Tussen de kolommen, de hulpdiensten, werd totaal niet gecommuniceerd." De respondent schreef om die reden een beleidstuk om communicatie te centraliseren in de regio, om gezamenlijk op te trekken. Een hele tijd later, toen de organisatie dacht er klaar voor te zijn, werden medewerkers overgeplaatst naar de Doornboslaan om samen te gaan bouwen aan een stevige communicatieafdeling die de verschillende hulpdiensten zou bedienen. Mevrouw Vermeulen: "Alles moest van scratch af aan opgebouwd worden." Formeel was de Veiligheidsregio toen nog niet, stelt de respondent. De unit communicatie was als pilot benoemd vanuit de directie.

Binnen Brandweer Midden- en West-Brabant was communicatie voorheen verschillend georganiseerd. Tot 2010 bestond de regionale Brandweer Midden- en West-Brabant nog niet en de 'clusters' (destijds nog geen clusters, die zijn ingevoerd met de regionalisering) ondernamen verschillende communicatieactiviteiten en soms zelfs helemaal niets. Mevrouw Vermeulen: "Dat was gewoon afhankelijk van de clustercommandant. Als die het belangrijk vond dan regelde hij dat iemand verantwoordelijk werd voor de communicatie. Zo niet, dan niet." Met de invoering van de Veiligheidsregio is die vrijheid er niet meer, de unit communicatie bedient de hele brandweerregio."

Huidige situatie

De vorming van de unit communicatie was 'doodeng', stelt de respondent. Medewerkers waren volgens haar nog niet klaar om multidisciplinair te werken. "En het is nog steeds een pioniersorganisatie. Sinds een jaar zie ik dat er wat meer contouren komen rondom de Veiligheidsregio en de regionalisering van de brandweer. Maar het is allemaal nog heel erg vers. Communicatie is iedere keer een beetje achter alle vernieuwingen aan gehobbeld." Om deze reden kan de respondent mij ook niet vertellen wat de precieze visie is van communicatie binnen de Veiligheidsregio en de brandweer. Wel heeft de afdeling zelf een duidelijke visie op communicatie, hoe deze binnen het concern Veiligheidsregio en alle hulpdiensten (klanten)

doorvertaald wordt is nog onduidelijk. De communicatieafdeling is daar op dit moment wel volop mee bezig. Zo heeft de respondent een praatstuk gemaakt om met Nico van Mourik, directeur van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, in gesprek te gaan over de rol van communicatie met betrekking tot het meerjarenbeleidplan. Tot op heden lijkt communicatie vooral ad-hoc te worden ingezet. Mevrouw Vermeulen: "De organisaties zijn er helemaal nog niet klaar voor om strategisch over communicatie na te denken. Ze hebben honderd andere prioriteiten en je weet hoe het gaat met communicatie: iedereen vindt het super belangrijk, maar het komt altijd op de laatste plaats."

Structuur

De afdeling communicatie bestaat uit zes medewerkers; één afdelingshoofd, één senior adviseur, twee adviseurs en twee medewerkers. Mevrouw Vermeulen heeft een formatie van 5,2 fte welke is ingevuld voor 4,3 fte. De vacatureruimte die ze heeft wordt (voorlopig) niet ingevuld vanwege de bezuinigingen. Ze vindt het belangrijk dat haar klanten één accountmanager hebben. "Een klant heeft één gezicht vanuit onze unit, op die manier hoop ik vertrouwen op te bouwen", vertelt de respondent. Intern wordt het werk verder verdeeld over de medewerkers. De unit communicatie bedient grofweg 3.000 collega's, verdeeld over het concern Veiligheidsregio, de GHOR, de brandweer en organisatieonderdeel gemeente.

Visie op communicatie

Mevrouw Vermeulen heeft samen met haar afdeling een visie op communicatie. Deze is vooral vanuit het vakgebied geformuleerd en nog niet zozeer afgestemd op de verschillende klanten. De respondent benadrukt dat deze nog operationeel gemaakt moet worden in samenspraak met het management van de organisaties. Zij formuleert de visie op communicatie als volgt: "Communicatie adviseert en faciliteert op een proactieve en doelgerichte en slagvaardige wijze. Dit levert een relevante bijdrage aan de doelstellingen van de veiligheidsregio. Dit gebeurt door interactief verbinding te leggen tussen de omgeving en de veiligheidsregio. De boodschap hierbij is eenduidig en transparant. Dit doen wij vanuit een centrale rol met gevoel voor ondernemerschap." Ze voegt daar nog het volgende aan toe: "We kijken van buiten naar binnen", in plaats van van binnen naar buiten." De eerste prioriteit die Vermeulen heeft is het communicatiever maken van de organisatie. "Daar kun je beter in investeren dan alles zelf maar naar je toe te trekken. Daar heb ik bovendien helemaal geen capaciteit voor", is haar reactie.

Communicatie binnen de brandweer

Er bestaat (nog) geen visie op communicatie voor Brandweer Midden- en West-Brabant. Zelf heeft ze daar wel haar gedachte over: "Zet onze visie op communicatie af tegen de brandweerorganisatie. Daarin gaat een hele omslag gemaakt worden naar de voorkant van de veiligheidsketen. Op langere termijn bewust maken van eigen medewerkers en de buitenwereld om de eigen veiligheid te verhogen en preventieve maatregelen te nemen. Daarmee zou de veiligheid in de samenleving moeten toenemen. Dit zou een visie voor de brandweer kunnen zijn." Volgens de respondent kan hier via twee sporen naartoe gewerkt worden: door medewerkers mee te nemen, maar ook de burgers. "We moeten blijven luisteren naar wat daar speelt", vindt Anne-Marie Vermeulen.

Het ontbreekt ook nog aan een meerjaren communicatieplan, daar ligt op dit moment niet de prioriteit binnen de organisatie. "De vraag vanuit de brandweer kunnen wij niet bieden. Dat zit 'm heel vaak in uitvoerende taken, voor hen wel belangrijk maar daar kunnen wij niet aan beginnen. Strategisch advies was niet 'des brandweers', de mentaliteit van de brandweer is echt 'hands on'." Om toch de organisatie zo goed mogelijk te bedienen is een communicatie werkplan voor 2012 opgesteld. Deze is nog niet definitief volgens de respondent. "Als je het

volgens het boekje doet ga je eerst uit van een meerjaren visie op communicatie en schrijf je daarna je werkplannen. Die volgorde kiezen we nu niet.”

Marieke van Wijk is vanuit de unit communicatie accountmanager van Brandweer Midden- en West-Brabant. “Zij moet veel luisteren en zorgen dat ze inspeelt op de behoefte van de klant met de communicatievisie in het achterhoofd”, stelt de respondent. De brandweer heeft zelf geen duidelijk beeld van wat zij met communicatie willen, daar moet Marieke van Wijk achter proberen te komen. Ook geldt voor de brandweer dat medewerkers communicatiever gemaakt moeten worden. De brandweermedewerkers moeten, met het oog op de nieuwe visie van de brandweer, op een andere manier met hun werk omgaan.

De taken van de accountmanager zijn volgens de respondent het vervullen van de rol als strategisch adviseur – mevrouw Van Wijk adviseert de korpsleiding en binnenkort ook de programmamanagers. Ze is ook actief voor het regionaal crisisplan welke een stevige crisisorganisatie neer moet zetten. Daarnaast houdt ze zich bezig met pers woordvoering en het organiseren van bijeenkomsten, deze zijn veelal intern in verband met de reorganisatie.

Mevrouw Vermeulen heeft direct contact met de regionaal commandant Diemer Kransen. Daaronder komt Marieke van Wijk die adviseert op inhoud en direct aan de programmamanagers en clustercommandanten. De communicatie vanuit de afdeling naar de clusters en tussen de clusters verloopt vooral via mail en het interne portaal RICK. Daarnaast is er nog de Fire Flyer, het personeelsblad voor Brandweer Midden- en West-Brabant. De tien clusters doen zelf aan (risico)communicatie met burgers, dit is niet geformaliseerd en ook niet inzichtelijk bij de unit communicatie. Vermeulen benadrukt dat dit ook niet erg is, zij kan met beperkte bezetting binnen de afdeling niet structureel communiceren met burgers over brandveiligheid en preventieve maatregelen. “Daar komt mijn speerpunt, het communicatiever maken van de organisatie, weer om de hoek kijken. De brandweermensen moeten dit zelf kunnen.”

Taken en bevoegdheden zijn niet vastgelegd binnen de afdeling. “Daar geloof ik niet zo in, iedereen van mijn afdeling kent zijn of haar kwaliteiten en beperkingen.” Alleen op persvoorlichting zijn met Brandweer Midden- en West-Brabant mondelinge afspraken gemaakt. Niemand staat de pers te woord als dat niet met de regionaal commandant of de communicatieafdeling is besproken. Mevrouw Vermeulen: “Medewerkers mogen wel zelf met de pers spreken, maar dan is daar altijd iemand van ons bij.” Dit is om imago schade te voorkomen.

Risicocommunicatie en stimuleren van brandveiligheidbewustwording van burgers

Tijdens het interview kwam het onderwerp risicocommunicatie/bevordering van brandveiligheidbewustwording bij burgers ook aan bod. De afdeling haakt aan tijdens de nationale brandpreventieweken. Mevrouw Vermeulen: “Wij zijn dan vooral uitvoerend en bieden ondersteuning. Ik hoop dat we op termijn wel aan de voorkant betrokken worden bij de brandpreventieweken.” Ook rondom specifieke thema’s zoals carnaval en kerstmis zorgt de afdeling voor communicatie(campagnes) naar burgers om bewustwording te bewerkstelligen. Mijn vraag, of er beleid is omtrent risicocommunicatie over brandveiligheid naar burgers, werd door de respondent beantwoord met “nee”. Er is geen beleid, maar het is wel duidelijk dat er samenwerking moet ontstaan met de centrale afdeling Risicobeheersing (deze wordt binnenkort ondergebracht in een programma) en de unit communicatie. “Wij kunnen vanuit de communicatievisie meedenken over hoe je burgers kan bereiken. De risicobeheersers zijn er voor de inhoud.”

De respondent heeft wel ideeën over hoe burgers bewuster gemaakt kunnen worden van hun eigen brandveiligheid. "Je moet op zoek naar je doelgroepen. En daarmee bedoel ik niet de traditionele, die staan als een paal boven water. We hebben tegenwoordig ook te maken met een online wereld met vele verbindingen. Waar zitten die verbindingen, waar zitten de gatekeepers? Daar moet je naar op zoek." Volgens de respondent is het belangrijk om na te gaan welke personen invloed hebben binnen bepaalde communities. Wanneer deze communities bekend zijn, kan gericht over specifieke onderwerpen het gesprek aan gegaan worden. "Daar kan je in tijden van crisis ook veel plezier van hebben. Als je de juiste gatekeepers in het vizier hebt kun je ze medeverantwoordelijk van een probleem maken." Mevrouw Vermeulen benadrukt dat dit echt een lange termijn visie is voor communicatie met burgers. "We kunnen veel van burgers leren. We moeten van buiten naar binnen kijken. De brandweer kan het nog zo belangrijk vinden om preventieve maatregelen te communiceren, maar als die burger daar geen behoefte aan heeft dan moet je je afvragen of het wel zinvol is." Een andere visie die ze heeft op risicocommunicatie is dat bij kinderen op jonge leeftijd begonnen moet worden om het veiligheidsbewustzijn te vergroten. "Iedere Amerikaan weet vanaf de kleuterschool dat je bij een *hurricane* onder de tafel moet zitten", stelt zij.

Met betrekking tot risicocommunicatie omtrent brandveiligheid zijn nog geen doelen geformuleerd. Dat wordt meegenomen in de volgende beleidstukken. Landelijk zijn er ook geen richtlijnen over communicatie met burgers betreffende dit onderwerp. Iedere brandweerregio vaart haar eigen koers.

Budget

"Waag je er niet aan om te begrijpen waar mijn budget vandaan komt en hoe het is opgebouwd", een duidelijk advies van de respondent. Het onderwerp is toch even aangehaald en ze zei er onderstaande over:

Vroeger had iedere organisatie binnen de Veiligheidsregio zijn eigen budget. Onlangs zijn alle budgetten samengevoegd en Vermeulen is gemandateerd om het uit te geven. De respondent wijst wel op enige problemen aangezien iedere hulpdienst een ander budget aanlevert en niet wil dat andere organisaties daar op meeliften. Dit gaat in de toekomst veranderen, met de komst van het Servicehuis moet iedere organisatie uren/producten inkopen bij de unit communicatie.

De hoogte van het budget is ongeveer €635.000,- waarvan ongeveer €400.000 naar personeelskosten gaat, €122.669,- bedoeld is voor middelenkosten en wat overblijft afkomstig is uit subsidies e.d.

4.4 Medewerker gemeente Rucphen

Datum gesprek

15 maart 2012

Interviewdoel(en)

Onderzoek doen naar de gemeentelijke organisatie Rucphen, hoe communicatie daarbinnen is georganiseerd en of, en zo ja op welke manier communicatie omtrent brandveiligheid aandacht krijgt van de gemeente Rucphen. Daarnaast informatie vergaren over de relatie met brandweercluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert en de gemeente Rucphen en haar kernen.

Gegevens respondent

Naam: Fred Buermans

Functie: de heer Buermans is stafmedewerker bij de gemeente Rucphen en plaatsvervangend ambtenaar openbare orde en veiligheid (AOV'er).

Introductie

De heer Buermans is elf jaar werkzaam binnen de gemeentelijke organisatie Rucphen. In zijn huidige functie ondersteunt hij de directie als stafmedewerker. Zijn werkzaamheden zijn gericht op communicatie, PR en veiligheid waarbij de laatste vooral brandweer gerelateerd is. Daarnaast is de respondent ook plaatsvervangend AOV'er. Concrete taken zijn zeer uiteenlopend van koninklijke onderscheidingen tot organisatie van gemeentelijke evenementen, advisering over te voeren communicatiebeleid en taken gerelateerd aan de burgemeester. Fred Buermans heeft veel direct contact met de burgemeester van Rucphen, Marjolein van der Meer Mohr. De heer Buermans is niet woonachtig binnen de gemeente Rucphen.

Gemeentelijke organisatie

Tijdens het interview zijn de visie, missie, kernwaarden, structuur en cultuur van de organisatie besproken. De respondent beantwoordde de vraag hoe hij deze omschreef met: "daadkracht in dienstverlening". Dienstverlening staat bij de gemeente hoog in het vaandel: ze zijn er voor de klanten. De kernwaarden kon meneer Buermans niet uit zijn hoofd benoemen maar merkte op dat dit redelijk 'standaard' waarden zijn zoals vele organisaties hanteren. De organisatiestructuur is volgens hem op de volgende wijze opgebouwd: bovenaan in de organisatie zit de gemeenteraad, welke om de vier jaar wordt gekozen. Dat is de baas van de gemeente. Daaronder valt het college van burgemeester en wethouders (college van B&W), zij vormt het dagelijkse bestuur van de gemeente en zijn ook uitvoerend. "De raad stelt kaders over wat moet gebeuren, de uitvoering doet het college." Het ambtelijk apparaat hangt onder het college van B&W en wordt aangestuurd door de gemeentesecretaris. De gemeentesecretaris vormt de verbinding tussen het college van B&W en het ambtelijk apparaat. Daarnaast is er binnen de gemeente Rucphen een directeur bedrijfsvoering aanwezig, wat de directie tweeledig maakt. De stafafdeling ondersteunt de directie voor beleidsmatige- en controletaken op gebied van financiën, informatievoorziening, dienstverlening, organisatie en algemeen bestuurlijk juridische zaken en projectcoördinatie. Onder de directie vallen zes afdelingen (gemeentewinkel, samenleving, ruimte, openbare werken, facilitair bedrijf en middelen) waarbinnen allerlei werkzaamheden zijn georganiseerd.

De cultuur binnen de gemeentelijke organisatie wordt omschreven als informeel. Buermans: "iedereen wordt met de voornaam aangesproken en er zijn korte lijntjes." Medewerkers komen volgens de respondent overal vandaan, ze wonen niet perse binnen de gemeente, juist ook veel daarbuiten. De organisatie telt ongeveer 180 medewerkers in zowel binnen- als buitendienst, die goed zijn voor 150 fte.

Communicatie binnen de gemeentelijke organisatie

Binnen de organisatie is communicatie op twee plekken vertegenwoordigd. Allereerst binnen de afdeling Middelen, een aantal medewerkers is verantwoordelijk voor communicatietaken zoals persvoorlichting en het bijhouden van de website. De respondent heeft communicatie ook in zijn takenpakket: "Ik ben vooral kaderstellend bezig, de afdeling middelen voert wat meer uit. En soms pak ik ook werkzaamheden van mijn collega's op, dat loopt wel eens door elkaar." Een duidelijke bevoegdheid is het spreken met de pers, dit recht is voorbehouden aan de mensen van de afdeling Middelen en de bestuurders, afhankelijk van de situatie en of de bestuurder behoefte heeft om zelf naar buiten te treden. Daarnaast organiseert de afdeling elke twee weken een gesprek met de lokale pers (tv-krant, Rucphense Bode en BN de Stem). Tijdens deze bijeenkomsten is ook het college aanwezig en wordt informatie uitgewisseld en contacten onderhouden.

De gemeente beoogt te communiceren volgens de kernwaarden transparant, eerlijk en open. Buermans geeft zelf aan dat dit redelijk standaard termen zijn. Ze zijn daarnaast druk bezig om Rucphen wat beter op de kaart te zetten. Hiervoor hebben ze de promotiecampagne 'Puur Rucphen' opgericht, waarin vijf thema's terugkomen: toerisme, recreatie, wonen, werken en algemene dienstverlening. De aanleiding van de promotie is een verschenen rapport van de Kamer van Koophandel. Meneer Buermans: "Het rapport van de Kamer van Koophandel ging over de sociaal economische situatie van Rucphen en die was niet al te best. Laat ik zeggen: voor verbetering vatbaar." Het rapport verscheen volgens de heer Buermans in de crisistijd: "Rucphen kent ongelooflijk veel ZZP'ers, met name in de bouwsector. Dat is de tak waar de klappen vallen met als gevolg hoge werkloosheid. Er moest dus iets gedaan worden om Rucphen beter op de kaart te zetten. Voor de gemeente zelf, maar ook landelijk."

In het interview wordt het onderwerp wielrennen aangehaald. Rucphen pretendeert dé wielergemeente van Nederland te zijn en St. Willebrord is aangewezen als hét wielerdorp van Nederland. "St. Willebrord heeft een bepaalde status op gebied van wielrennen, vier van de 'gele trui dragers' zijn afkomstig uit dit dorp. Ook in andere dorpen wonen bekende wielrenners. We hebben daarom deze sport omarmt om te gebruiken bij onze promotie. We zochten iets herkenbaars voor mensen om Rucphen mee te associëren." De heer Buermans benadrukt ten slotte dat de gemeente verschillende sporten een warm hart toedraagt en niet alleen de wielersport.

De gemeente communiceert onder andere naar burgers middels de verplichte publicaties in de Rucphense Bode. "Wat moet dat moet, dat doen we." Aldus Buermans. Daarnaast gaat het college jaarlijks naar de kernen toe om te kijken wat er leeft en speelt. In Zegge en Schijf loopt het project iDOP wat staat voor integraal dorpsontwikkelingsplan. Het is bedoeld om samenwerking tussen inwoners van de dorpen en de gemeente te bevorderen waarbij de vraag 'hoe kunnen we de leefbaarheid verbeteren en vergroten?' centraal staat. In het kader van iDOP worden plannen besproken om het dorp vitaal en levend te houden. "Iedereen die er een bepaald belang bij heeft wordt in de ontwikkelingsgroep betrokken." In de drie grote kernen van Rucphen ontmoeten gemeente en burgers elkaar door middel van centrumplannen. In samenspraak met inwoners worden plannen gemaakt voor vernieuwing van de centra. Per kern is hiervoor ook een ontwikkelingsgroep opgesteld waar belanghebbenden bij kunnen aanhaken. Hij duidt deze projecten aan met de term 'burgerparticipatie'. "Hoe meer mensen je bij je plannen betreft, hoe hoger de acceptatie van de plannen."

Maar hoe bereiken burgers de gemeente? Buermans: "Veelal telefonisch, persoonlijk, via de website en soms gaan we naar de burgers toe." Volgens de respondent weten inwoners de

ambtenaren vaak persoonlijk te benaderen, ze zijn bekend binnen de kernen. “Ik heb telefoonnummers van mensen die ik via via ken en zij hebben ook mijn telefoonnummer. De lijnen zijn erg kort binnen Rucphen.” Burgers contacten de gemeente voor verschillende doeleinden. “Het kan gaan over zaken omtrent het organiseren van evenementen, informatie over AED’s, maar ook klachten. Soms denkt men dat de gemeente ‘alwetend’ is en krijgen we allerlei verzoeken binnen waar wij niet over gaan en ook geen informatie over kunnen verstrekken.” De mate waarin burgers contact zoeken met de gemeente is volgens de heer Buermans hoog, ze worden veel benaderd over allerlei zaken.

Brandveiligheidsbewustwording en (risico)communicatie

De gemeente communiceert met burgers over risico’s via de risicokaart. Het gaat dan om externe veiligheid. De risicokaart is een provinciaal product die samen met de Regionale Milieudienst (RMD) opgezet is en up to date wordt gehouden. Burgers kunnen deze risicokaart vinden via een link op de website. Daarnaast heeft de gemeente een flyer ontwikkeld, ‘wat te doen bij...?’, daarin staan verschillende risico’s benoemd met tips om de gevolgen te beperken. Hier komt ook brandveiligheid in terug. In samenwerking met politie en het OM heeft de gemeente een jaarplan integrale veiligheid opgesteld waarin zaken als overvallen, woninginbraken etc. zijn opgenomen.

“Sec op gebied van brandveiligheid heeft de gemeente Rucphen geen communicatiemiddelen in huis”, stelt meneer Buermans. Sinds kort is de brandweer anders georganiseerd en volgens de respondent zijn ze daarmee verder van de gemeente af komen staan. “Sinds de komst van de Veiligheidsregio’s valt de brandweer niet meer recht onder de gemeente. Ook voor communicatie over brandveiligheid zijn zij nu zelf verantwoordelijk.” In specifieke situaties zoals waarin de gemeente Rucphen zich verkeert (de opkomstnorm wordt overschreden) ligt dat wel anders volgens de heer Buermans. “Dan wordt het een taak van de gemeente en de brandweer om daar zo goed mogelijk mee om te gaan.” Maar brandveiligheid in zijn algemeenheid is een taak voor de Veiligheidsregio.

Relatie tussen cluster Etten-Leur, Rucphen en Zundert en de gemeente Rucphen

Er vindt op verschillende manieren contact plaats tussen het brandweercluster en de gemeente. Op bestuurlijk niveau komen de drie burgemeesters (van Etten-Leur, Rucphen en Zundert) bij elkaar met de clustercommandant. Daarnaast heeft ook elke burgemeester nog afzonderlijk contact met hem. Op ambtelijk niveau gaat de burgemeester elke zes weken in gesprek met de clustercommandant en de teamchef van de politie. Lager in de organisatie liggen nog taken bij meneer Buermans, hij overlegt regelmatig met een medewerker van de sector Risicobeheersing binnen het cluster. “We nemen dan door wat er speelt, of er nog vragen zijn van een van beide partijen, waar we aan moeten denken in bepaalde situaties e.d.” Nog een trede lager ligt de relatie met Gert Castelijns, medewerker Risicobeheersing binnen het cluster. Gert adviseert direct naar ambtenaren over bouwplannen, evenementen en andere operationele zaken. De contacten vinden veelal plaats tijdens fysieke overleggen maar ook telefonisch en per mail.

Op de vraag bij welke partij de verantwoordelijkheid voor risicocommunicatie omtrent brandveiligheid ligt antwoordde Buermans direct: “Bij de gemeente denk ik, maar daar kun je over discussiëren. De gemeente wordt er in ieder geval op aangekeken als dingen fout gaan.” Communicatie omtrent het overschrijden van de opkomstnorm is een taak van de gemeente, aldus de respondent.

Kernen van Rucphen

In alle kernen worden braderieën georganiseerd, feestweekenden gehouden en vindt jaarlijks een kermis plaats. Ook worden in de gemeente verschillende wielervedstrijden gehouden, zo vond onlangs de Dorpenomloop plaats (16 en 17 maart 2012). De gemeente sluit daar dan ook

bij aan om aan promotie te doen. In Zegge wordt de Mariaweek in mei druk bezocht door mensen vanuit de hele gemeente en daarbuiten. "Mensen zijn daar nog erg katholiek, overigens in de hele gemeente zijn mensen redelijk katholiek en ook praktiserend volgens mij." Op www.puurrucphen.nl staat een evenementenkalender. Volgens Buermans wordt redelijk wat georganiseerd binnen de gemeente.

De respondent stelt dat alle kernen verschillend zijn. "Ik blijf mij verbazen hoe ongelofelijk actief de inwoners van Schijf zijn. Daar gebeurt heel veel. Zegge lijkt een beetje een buitenbeentje omdat ze wat verder van de andere kernen af staan, maar het is een hechte gemeente. Het is ook de enige kern die een dorpsraad heeft." Hij wijst mij op het feit dat St. Willebrord het grootste dorp is en dat het een bepaalde reputatie heeft, "noem het maar recalcitrant". St. Willebrord is wat ruiger dan gemiddeld, maar dat hoeft niet altijd waar te zijn volgens de respondent. Sprundel is voor zover bekend de oudste kern van de vijf. Schijf is de kleinste en meest hechte gemeenschap, iedereen kent elkaar.

De onderlinge relatie tussen de dorpen is volgens de heer Buermans goed. "Iedereen is wel trots op zijn eigen kern", zo stelt hij.

Over de inwoners zegt hij het volgende: "Mensen in Rucphen zijn vrij rustig, normaal en ook eerlijk. Voetjes aan de vloer, niet te veel 'bla bla'." In het kader van de promotie heeft de gemeente het woord 'simpel' gebruikt om de inwoners te omschrijven. "Dit heeft een beetje een negatieve lading, dat bedoelen we er niet mee." In Schijf is de landbouwcultuur nog aanwezig en ook merkbaar. De sociale controle is in zijn ogen groot, vooral binnen Schijf en ook wel in St. Willebrord. In Sprundel bestaat het project buurpreventie. Dat komt niet vanuit de gemeente maar is een initiatief van Sprundel zelf. Volgens Buermans is dit voortgekomen uit baldadige jeugd die voor overlast zorgde waar politie en bewoners wat aan wilde doen. Sprundel is de enige kern die buurpreventie heeft.

De heer Buermans kent een aantal grote sportclubs of verenigingen. Willebrord Wil Vooruit is een wielervereniging in St. Willebrord en volgens hem timmeren zij hard aan de weg. De voetbal leeft, zeker wanneer ze tegen elkaar spelen. Verder kan hij niet veel noemen omdat hij zelf niet binnen de gemeente woont.

Wat betreft belangrijke figuren of actieve vrijwilligers in de dorpen wees de heer Buermans mij op de volgende personen:

- Zegge: Toon Oomen en Hendrik Herman uit de dorpsraad.
- Sprundel: Toon van de Zande, hij weet veel van het dorp en de omgeving.
- Schijf: Adrie Konings, hij is voormalig wethouder en in verschillende verenigingen actief.
- St. Willebrord: Rini Wagtmans, wielrenner en voormalig Tour de France winnaar. Heeft een groot netwerk maar de respondent vraagt zich af of hij de juiste persoon is met betrekking tot mijn scriptie.
- Sociaal Cultureel Werk (SKW) is in elk dorp aanwezig en zitten veelal in de gemeenschapshuizen. Veel verenigingen komen in die gemeenschapshuizen bijeen.

Op de vraag of, en zo ja welke lokale media de inwoners gebruiken gaf de heer Buermans het volgende antwoord: "de TV-krant op de eerste plaats, daar wordt ongelofelijk veel gebruik van gemaakt. Als gemeente maken wij ook 'programma's' met bestuurders waarin specifieke zaken worden uitgezonden. Hier wordt bovengemiddeld naar gekeken." (de zoon van Rini Wagtmans, Michel Wagtmans is directeur van de TV-krant.) Daarnaast is er nog de Rucphense Bode en de regionale editie van BN de Stem.

De houding van burgers ten opzichte van de gemeente is volgens hem goed. "Burgers zijn best tevreden, we scoren volgens mij een 7,... in een meting naar klanttevredenheid." De houding van burgers ten opzichte van de brandweer is in zijn ogen ook goed. "Ik baseer dit op het feit dat wij erg veel vrijwilligers hebben, te veel eigenlijk, maar ze willen allemaal blijven. Als dat een maatstaf mag zijn, aangezien de vrijwilligers afkomstig zijn uit de dorpen, beoordeel ik de houding als goed."

4.5 Medewerker Brandweer Midden- en West-Brabant, pilot dorpshulpverlening

Datum gesprek

13 maart 2012

Interviewdoel(en)

Onderzoeken wat het project dorpshulpverlening inhoudt en wat dit eventueel voor raakvlakken heeft met het verhogen van brandveiligheidbewustzijn van burgers.

Gegevens respondent

Naam: Jochem van de Graaff

Functie: Stafofficier incidentbestrijding binnen brandweercluster Bergen op Zoom, Roosendaal en Woensdrecht en daarnaast zeer betrokken bij het project dorpshulpverlening.

Introductie

Meneer Van de Graaff werkt binnen Brandweer Midden- en West-Brabant voor het cluster Bergen op Zoom, Roosendaal en Woensdrecht als stafofficier incidentbestrijding. Zijn taken hebben betrekking op het grensvlak tussen de sector Risicobeheersing en Incidentbestrijding en hebben te maken met verdeling van materieel (voertuigen, uitrusting, hoogwerkers etc.) evenementen en calamiteiten. Daarnaast is hij direct betrokken bij de pilot voor dorpshulpverlening. Hij heeft het project ontwikkeld en verschillende stagiaires begeleid. De respondent woonde drie jaar geleden gedurende drie jaar in het dorp Rucphen.

Ontstaan van dorpshulpverlening

Tijdens de regionalisering van Brandweer Midden- en West-Brabant kwam ter sprake dat wellicht verschillende posten opgeheven zouden worden omdat er te weinig uitrukken plaatsvonden en het risicogebied (te) laag was voor de te maken kosten. Toen ontstond de vraag vanuit de burgemeester van Woensdrecht en de clustercommandant om op een andere manier toch aan hulpverlening te kunnen doen in de gebieden waar mogelijk kazernes zouden verdwijnen. Deze hulpverlening zou dan wel vanuit de vrijwillige brandweerlieden kunnen uitgaan, zij zouden immers 'overblijven' na sluiting van kazernes. Verschillende mensen hebben zich over deze vraag gebogen en zo ontstond het project dorpshulpverlening.

Ondanks dat de gevreesde situatie waarin brandweerposten zouden verdwijnen uitbleef, is het project toch doorgezet omdat er vanuit verschillende partijen enthousiast op werd gereageerd, aldus Van de Graaff.

Inhoud van dorpshulpverlening

De heer Van de Graaff omschrijft dorpshulpverlening als een project om burgers meer te laten participeren in veiligheid, onder de noemer van de brandweer. Dorpshulpverleners hoeven geen brandweeropleiding te hebben, dat is een voordeel aangezien dat duur is en erg veel tijd in beslag neemt. Het is een grote investering om brandweermensen op te leiden. Dorpshulpverleners zijn ervoor om eerste hulp te verlenen; in de zin van het blussen van kleinschalige keukenbranden, containerbranden e.d. maar ook om polshoogte te nemen als iemand een vreemde lucht ruikt. Ze kunnen de situatie oplossen, of indien de situatie te complex is, eerste hulp verlenen aan slachtoffers in afwachting van professionele hulp.

"De pilot loopt voor de beheersbaarheid nu met vrijwilligers van de brandweer, maar dit hoeft niet zo te blijven. Het zou mooi zijn als het multidisciplinair kan worden ingezet." Aldus de respondent. In een later stadium zouden vrijwilligers in dorpen een BHV-diploma kunnen halen om eerste hulp te verlenen. Dat scheelt volgens de heer Van de Graaff enorm in kosten voor de

brandweer. "De brandweer wordt voor zeer kleine incidenten, zoals bijvoorbeeld een brandende brievenbus, gealarmeerd en komt vervolgens met een auto van 5,5 ton, vol met duur personeel, voorrijden." Dit type incidenten kan volgens Van de Graaff gemakkelijk door dorpshulpverleners worden opgelost. Volgens hem geeft het ook de vrijwilligers voldoening om mensen in hun lokale gemeenschap. "Brandweezorg heeft dan een veel meer lokale worteling binnen de gemeenschap."

De pilot dorpshulpverlening zal als eerst van start gaan in de dorpen Huijbergen en Wouw. De respondent verwacht dat dit na de zomer zal zijn omdat intern de prioriteiten op dit moment ergens anders liggen. Vanwege de reorganisatie is het project dorpshulpverlening even op een laag pitje komen te staan.

Doelen van dorpshulpverlening

"Het doel is om de burgers heel snel adequate hulp te verlenen. Dat is iets anders dan heel snel de beste hulp verlenen." Zo stelt Van de Graaff. Het gaat volgens hem de adequate hulp. Als voorbeeld haalt hij het volgende aan: "Als iemand een slagaderlijke bloeding heeft, dan moet deze bloeding heel snel gestopt worden. Daarna kan de ambulance wel even wachten. De dorpshulpverlener is geen specialist, maar kan wel een leven redden." Meneer Van de Graaff stelt met dit voorbeeld tegelijk dat dorpshulpverlening verder gaat dan alleen het verlenen van brandweerhulp. "Er zit ook een medisch component in, dit heeft wel zijn beperkingen en daar zijn we ook heel duidelijk over."

Organisatie van dorpshulpverlening

Op dit moment zijn de voorbereidingen rondom de pilot nog niet afgerond. De respondent heeft duidelijk voor ogen welke kant hij op wil en hoe de organisatie rondom dorpshulpverlening zou kunnen zijn, maar er moeten nog veel dingen gebeuren. De wijze van alarmering is nog onduidelijk. "Het zou mooi zijn als meldingen die bij de meldkamer binnenkomen ook doorgezet kunnen worden naar de dorpshulpverleners." Maar zo ver is het nu nog niet volgens de heer Van de Graaff. Bovendien is het heel belangrijk om de mensen, organisaties, verenigingen en instanties in het dorp mee te krijgen. "Ik weet dat de EHBO vereniging in Huijbergen erg actief is. Die kunnen we niet passeren in dit project. We moeten hen er juist bij betrekken." De brandweer zal volgens hem op zoek moeten naar verenigingen die bereid zijn dit project mee van de grond te krijgen. "Misschien moeten we wel naar de kerk om te vragen of zij vrijwilligers een BHV traject willen laten doorlopen om zo het dorp te helpen. Of we kloppen bij de voetbalvereniging aan."

Inwoners van de twee dorpen zijn op dit moment niet op de hoogte van het project. "Eerst moeten alle neuzen dezelfde kant op staan. We kunnen dit pas implementeren als alle partijen meewerken en alle knoppen klaarstaan." Anders is het volgens Van de Graaff gedoemd te mislukken. Samen met de afdeling communicatie van de Veiligheidsregio zal gekeken worden hoe communicatie met burgers rondom dit project zal moeten verlopen. "De meest duidelijke en activistische netwerken moeten in kaart gebracht worden. In elk dorp zal het een andere invulling krijgen, het moet een eigen leven gaan leiden en passen binnen de gemeenschap." Van de Graaff gelooft dat ook de communicatie rondom het project via deze netwerken moet verlopen. "In bepaalde dorpen zal het veel beter werken om via de lokale voetbalclub bekendheid te krijgen. Het gaat om de impact, niet om de zichtbaarheid." Of daarnaast ook massamedia ingezet zullen worden is nog onduidelijk.

Op de vraag waarom de heer Van de Graaff denkt dat sociale structuren zo belangrijk zijn voor het project dorpshulpverlening geeft hij het volgende antwoord: "Ik woon zelf in een dorp en weet hoe het eraan toe gaat. 'Ons kent ons', en men bespreekt van alles met elkaar. Mond-tot-

mond reclame is zeer sterk aanwezig." Volgens hem zie je vaak het verschijnsel dat initiatiefnemers binnen een dorp in allerlei verenigingen vertegenwoordigd zijn. "Ze krijgen veel voor elkaar omdat ze zowel secretaris van de harmonie zijn als voorzitter van de voetbalvereniging." Met die mensen kun je wat, is de mening van de heer Van de Graaff.

Rucphen

Omdat de respondent zelf enige tijd in het dorp Rucphen heeft gewoond is ook dat onderwerp aangehaald tijdens het interview. Hij stelt dat Rucphen een redelijk groot dorp is, waar volgens hem sociale structuren een minder groot bereik hebben dan in kleine dorpskernen. "Je hebt mensen van de voetbal, mensen van de carnaval of van de tennis. De cohesie tussen deze drie is minder hecht aanwezig." In Schijf en Zegge is dat nog wel sterk het geval volgens de heer Van de Graaff.

BIJLAGE 5: INTERVIEWS ANDERE BRANDWEERORGANISATIES

5.1 Medewerker Brandweer Amersfoort

Datum gesprek

4 april 2012

Interviewdoel(en)

Onderzoeken op welke wijze deze brandweerorganisatie getracht heeft om burgers bewuster te maken van brandveiligheid, in hoeverre de doelen behaald zijn, welke effecten deze aanpak had en hoe communicatie daarbinnen een rol speelde.

Gegevens respondent

Naam: Bas Gul

Functie: De heer Gul is specialist brandpreventie bij brandweerdistrict Eemland. Buiten zijn reguliere werkzaamheden bekleedt hij de functie van projectleider van het project Veilig Wonen Amersfoort. Op landelijk niveau is hij lid van het project Brandveilig Leven van de NVBR.

Introductie

Meneer Gul is werkzaam bij brandweerdistrict Eemland waaronder de korpsen Amersfoort, Achterveld, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest, Soestenberg en Woudenberg vallen. Hij vervult de functie van specialist brandpreventie en is daarnaast projectleider van Veilig Wonen Amersfoort. Brandweer Eemland is één van de vijf brandweerdistricten, vallend onder Veiligheidsregio Utrecht. De respondent participeert in het landelijke project Brandveilig Leven van de NVBR, hij richt zich op de doelgroep 'inwoners van krachtwijken'.

Ontstaan project Veilig Wonen Amersfoort

De heer Gul vertelt in het interview dat hij in 2006 heeft geïnventariseerd wat op dat moment aan brandpreventie binnen de stad Amersfoort werd gedaan, wat voor branden er waren en waar de meeste slachtoffers vielen. Destijds was de brandweer nog niet geregionaliseerd en nog geen onderdeel van de Veiligheidsregio Utrecht. De heer Gul benadrukt dat het project Veilig Wonen Amersfoort een project was van de voormalige Brandweer Amersfoort. De conclusie van zijn inventarisatie was dat niet de juiste dingen ondernomen werden om branden te voorkomen of de schade te beperken. Preventie vond vooral plaats bij bedrijven en zorginstellingen, maar het grootste deel van de incidenten komt voor in woningen. En daar vallen volgens de heer Gul ook de meeste slachtoffers. "Ik kwam er achter dat daar ook geen regelgeving voor bestaat. De verantwoordelijkheid ligt bij bewoners zelf. Terwijl voor bedrijven en instanties tal van wetten bestaan over brandpreventieve maatregelen."

De heer Gul ontdekte dat in Liverpool een project bestond, gericht op het beperken van woningbranden. "Die hebben het zelfde probleem onderkend en toen besloten mensen persoonlijk te benaderen door een veiligheidscontrole in hun woning uit te voeren en eventueel rookmelders op te hangen." Dat was volgens de respondent een groot succes, wat hem deed besluiten dit in een Nederlands jasje te steken en uit te voeren in Amersfoort.

Motivatie en doelen

Wat waren specifieke motivaties van Brandweer Amersfoort om dit project op te starten? De heer Gul geeft hierop als antwoord: "Invulling geven aan de brandweertaak 'voorkomen van brand'. Dat is nog steeds het doel van onze organisatie. Wij hebben gekozen om dat in woningen te doen, omdat daar de meeste slachtoffers vallen." De respondent is van mening dat

de brandweerorganisatie het bewustzijn van mensen moet verhogen, maar daar houdt het niet op. "Het gaat zeker ook om gedragsverandering. Alleen bewustzijn is niet genoeg. Mensen kunnen weten dat ze de wasdroger moeten schoonmaken, maar als ze het niet doen dan wordt de kans op brand ook niet verkleind." De heer Gul voegt daaraan toe dat niet alleen Brandweer Amersfoort hier zo over denkt, maar dat deze gedachte gedeeld wordt binnen de NVBR.

De reden dat in Amersfoort gekozen is voor deze specifieke aanpak is dat de heer Gul van mening is dat massamediale communicatie over dit onderwerp de mensen niet voldoende bereikt. "En ik hoorde van het succesverhaal van Liverpool, dat mensen in hun eigen omgeving werden benaderd en dat daar groot effect mee werd bereikt." Rookmelders hebben volgens de respondent nog altijd een cruciale rol als het om het alarmeren van mensen gaat. "Die konden we beter zelf gaan ophangen want als je de keuze bij mensen laat dan gebeurt het weinig of niet." Hij vertelt dat ze hier ook achter kwamen tijdens de controles, hij schat dat 50% geen rookmelders heeft hangen. "En sommigen hebben ze wel in de kast liggen, maar hangen ze toch niet op."

Zijn er ook andere aanpakken/strategieën overwogen? was mijn volgende vraag. "In het verleden hebben we wel wat dingen gedaan als standjes plaatsen op markten, maar ik had niet het idee dat dit effect had. Wij zijn afgegaan op de cijfers uit Liverpool, na zes jaar konden zij een daling van branden aantonen. Verder zijn niet veel andere opties overwogen."

Inhoud van het project

Veilig Wonen Amersfoort is een project dat werd opgestart in 2007 om de brandveiligheidsbewustwording van burgers te verhogen en gedragsverandering te stimuleren. Dit is op zeer persoonlijke wijze aangepakt door Home Safety Checks uit te voeren bij mensen thuis, het onderwerp brandveiligheid te bespreken en eventueel, indien nodig, rookmelders op te hangen.

In Amersfoort is het project in drie wijken achtereenvolgens uitgevoerd. "De selectie vond in eerste instantie plaats op basis van waar de meeste branden voorkwamen." Dit bleken zogenoemde 'krachtwijken' te zijn, de heer Gul omschrijft dit als wijken met een wat lager sociaal niveau. Na het derde project heeft de heer Gul het handboek Veilig Wonen Amersfoort ontwikkeld waarin informatie staat over de verschillende fases in het project.

Huidige situatie

Veilig Wonen Amersfoort is afgesloten omdat vanwege de regionalisering van de brandweer prioriteiten veranderden, stelt meneer Gul. "Er kwamen bezuinigingen bij en er moest meer gericht worden op wat op papier vast stond, taken naar de gemeente toe." De respondent benadrukt dat hij zelf nog altijd actief is met het project. Hij helpt er anderen mee en wil de resultaten laten onderzoeken zodat het in de dienstverleningsovereenkomst met gemeentes kan worden opgenomen.

Vorbereidingen

In de voorbereiding van het project is onderzoek gedaan naar waar het meest winst te behalen viel, daar kwam een drietal wijken uit. Ook is gekeken naar hoe deze wijken er uit zagen, de afkomst van de burgers en daarmee hoe ze het beste bereikt konden worden. De heer Gul geeft als voorbeeld dat in een wijk waar veel mensen van Turkse en Marokkaanse afkomst wonen, moskeeën zijn benaderd. "Het is zo dat allochtonen heel andere netwerken gebruiken dan autochtonen. Stadsberichten in lokale kranten worden over het algemeen ook niet gelezen door allochtonen." Met de Imam is gesproken over de actie van de brandweer en deze riep de mensen op om mee te werken. Dit heeft volgens de respondent zeker geholpen, mensen wisten

van de controles en lieten de inspecteurs binnen. In het tweede project heeft de heer Gul besloten om mensen uit de wijk zelf op te leiden tot inspecteur, zo werkte hij daar met een Turkse, een Marokkaanse en een oudere inspecteur. "Dit deed ik omdat de doelgroep vooral Turks, Marokkaans of ouder was." De reacties daarop waren positief, zo kreeg de respondent terug van de inspecteurs. "Het is altijd goed om te kijken naar bindende factoren, voor bepaalde doelgroepen kan dat geloof zijn, maar dat kunnen ook andere netwerken zijn."

Naast bovengenoemd voorbeeld zijn ook andere instanties en organisaties benaderd. "Ik heb er mee geëxperimenteerd gedurende de drie projecten in de wijken. Ik heb gekeken naar actoren die inzetbaar zijn en wellicht ook belangen hebben bij het project. Ik heb geleerd dat communicatie naar deze instellingen zeer belangrijk is. Je moet ze er goed bij betrekken." De heer Gul wijst verder nog op het goede imago van de brandweer, dat gebruikt zou kunnen worden om vrijwilligers te werven om in preventieve zin voor de brandweer te werken. "Uit ervaring weet ik dat het imago van de brandweer enorm goed is. Mensen vinden de brandweer interessant en zouden daar best mee geassocieerd willen worden. Maar lang niet altijd voor het blussen van branden, want dat is eng. Waarom zou je mensen niet inzetten voor dit soort projecten? Stuur ze de wijken in om brandveiligheid te promoten en in hun eigen gemeenschap de brandweer te helpen." De heer Gul is enthousiast over de lokale benadering die op deze manier georganiseerd kan worden.

Samenwerking met andere partijen

Er is samengewerkt met andere partijen. "Ik heb in eerste instantie gekeken naar actoren die ook belangen zouden hebben bij dit project. Zonder belangen krijg je mensen niet bereid om mee te werken." De heer Gul haalt als eerste de woningcorporaties aan. Omdat de woningen hun eigendom zijn, willen zij deze beschermen tegen brand. Ook welzijnsorganisaties zijn goed te gebruiken, "Stichting Welzijn Amersfoort was een goede voor ons. Zij hebben een heel netwerk onder zich van zorginstellingen en welzijnsinstanties." De respondent licht toe dat de inspecteurs ook sociale problematiek aantreffen als zij controles uitvoeren. Volgens hem hangt sociale problematiek in zekere zin samen met brandveiligheidproblematiek. "Mensen die problemen hebben met drank of drugs lopen wellicht verhoogd risico. Onze inspecteurs kunnen niet alles oplossen en de brandweer is daar ook niet voor. We kunnen wel dingen constateren en in overleg met de bewoner mensen doorverwijzen."

Met de gemeente werd ook samengewerkt, destijds viel de brandweer nog direct onder de gemeente en was de gemeente in feite de opdrachtgever. De gemeente verleende de brandweer informatie over de samenstelling van de wijken en aanwezige netwerken. Daarnaast hield de brandweer de gemeente op de hoogte over de vooruitgang. Veel verder ging de communicatie en organisatie met de gemeente niet.

Voormalig brandweer Amersfoort heeft getracht een link te leggen met inbraakpreventie. "Dit was erg lastig en dat kreeg ik telkens terug van de inspecteurs. Brandpreventie heeft namelijk te maken met gedragsverandering, dat hoeft niet altijd geld te kosten. Maar inbraakpreventie gaat voor een deel over gedragsverandering maar veelal ook over sloten en dingen die wel geld kosten. Als de brandweer daar advies over gaf, was de reactie dan ook: 'oh dat kost geld, dat doen we niet.' Daarnaast komen wij met een boodschap over brandpreventie, dat is al veel informatie. Als we naast ons verhaal ook nog over inbraakpreventie begonnen werd het soms veel te lang. En dan kun je je afvragen of het deel dat wij eigenlijk belangrijk vinden wel blijft hangen." Met de politie was volgens de respondent nagenoeg geen contact. In de communicatie vooraf en tijdens het project is de politie nooit genoemd, dit was volgens hem een bewuste keuze. "De politie kijkt naar strafbare feite, maar daar komen wij niet voor. Mensen moesten niet het idee krijgen dat we kwamen controleren, we kwamen adviseren." De politie was wel

betrokken, de brandweer hield hen op de hoogte en de politie informeerde de brandweer over adressen waar ze beter niet konden langsgaan. Er is daarnaast samengewerkt om hennepkwekerijen op te rollen, daar is één succesverhaal uit gekomen volgens de heer Gul.

Resultaten

In het handboek Veilig Wonen Amersfoort worden enkele conclusies vermeld. In de wijk Liendert zijn enquêtes (136 respondenten) uitgevoerd waaruit blijkt dat 71% van de ondervraagden voorafgaand aan het woningbezoek zich niet bewust was van brandveiligheid, na afloop van het bezoek zou dit nog maar 21% zijn. Meneer Gul benadrukt dat deze cijfers indicatief zijn en gebaseerd op de eigen indruk van de inspecteur. "De inspecteur kijkt rond in de woning, stelt vragen en krijgt een indruk van het bewustzijn van risico's en gevaren. Aan het einde van de inspectie wordt nagegaan of dit is veranderd door controlevragen te stellen." De criteria zijn slecht, matig of goed. De respondent wijst er op dat het dus veelal gaat om een eigen interpretatie en dat de cijfers niet 'hard' zijn. "Destijds werd dat door de gemeente, welke opdrachtgever was, als voldoende ervaren."

Naast bovengenoemde cijfers vertelt de respondent dat hij zeer positieve reacties heeft gehad op het project. "Ik kreeg van de inspecteurs terug dat het project in desbetreffende wijken echt 'leefde'. Ik vond het ook zeer belangrijk dat inspecteurs goed benaderbaar en zichtbaar waren. Ze droegen rode jassen, gingen op de fiets door de wijken. Het moest niet te veel op de politie lijken, dus ze droegen onder hun jas donkerblauwe 'kazerne kleding'. Dit is niet te formeel zoals de witte overhemden met strepen." Mond-tot-mond reclame vond plaats volgens de heer Gul. "Als de bureaus een check hadden gehad dan werd daar zeker over nagesproken."

Heeft u een beeld van hoe hedendaags het brandveiligheidsbewustzijn van burgers in desbetreffende wijken is? Meneer Gul antwoordt als volgt: "Ik heb aan het begin van het project al gezegd dat ik niet al na een jaar kon zeggen of het succesvol is geweest. Wat wel een mogelijke indicator zou kunnen zijn is of er een daling van het aantal branden is in die wijk. Maar dat kun je niet na een jaar al doen, want dat is onvoldoende betrouwbaar omdat het aantal branden altijd kan verschillen. Ik heb gesteld dat ik dat na vijf jaar wil doen. De resultaten van de eerste wijk (2007/2008) zouden nu dus onderzocht kunnen worden. Mijn gevoel zegt dat er minder branden zijn geweest, want de meeste branden hoor ik hier op de kazerne wel voorbij komen. Maar dat is gevoel, na vijf jaar wil ik precies kijken hoe het zit." Hij voegt eraan toe dat er niemand is die er nog naar vraagt, maar hij wil de resultaten hebben, ook voor het landelijke project Brandveilig Leven van de NVBR.

Meneer Gul vertelt dat na het project in de eerste twee wijken wel onderzoek is gedaan in de vorm van enquêtes. Dit was een steekproef onder ongeveer honderd bewoners, mensen kregen formulieren toegestuurd. "Op vragen als, 'hoe gaat u met uw wasdroger om' krijg je sociaal wenselijke antwoorden volgens mij. Gedrag kunnen wij op deze manier niet goed meten." Het onderzoek is gehouden door de gemeentelijke afdeling Onderzoek en Statistiek maar is in de ogen van de heer Gul niet voldoende wetenschappelijk. "Daar wordt nu aan gewerkt."

Meneer Gul vertelt dat naar alle waarschijnlijkheid in september gestart wordt met een onderzoek om te kijken in hoeverre het project heeft gewerkt. "We hebben een onderzoeksbureau in de armen genomen dat gericht is op het onderzoeken van gedrag van mensen en verandering daarin. Samen met twee Veiligheidsregio's gaan we een pilot uitvoeren aan de hand van het handboek Veilig Wonen Amersfoort." Het onderzoeksbureau zal de resultaten meten en kijken of inderdaad gedragsverandering plaats vindt. Volgens de respondent is het belangrijk dat dit gebeurt, zodat andere brandweerregio's het ook kunnen

gebruiken. De pilots zullen plaats vinden in specifieke krachtwijken in de Veiligheidsregio's Brabant Zuid Oost en Haaglanden.

Financiering

Het project is in de eerste wijk volledig gefinancierd door de brandweer. De woningcorporatie heeft de kosten van de rookmelders op zich genomen, zij waren in die wijk voor 70% vertegenwoordigd met woningen. Het tweede projectjaar werd voor een groot deel wel gefinancierd door de gemeente, zij hebben veiligheidsbudgetten en een deel daarvan kwam ten goede aan het project. "De voorwaarde die de gemeente stelde was dat we ook inbraakpreventie zouden meenemen, dit was een belangrijk speerpunt van de gemeente." Het derde jaar verliep weer anders volgens de respondent, het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft toen meebetaald. "Ik had toen al ervaring uit twee wijken en een duidelijk verhaal. Mijn visie was en is ook om er landelijk mee aan de slag te gaan. Zij hebben ook het handboek Veilig Wonen Amersfoort gefinancierd." De heer Gul eindigt met: "Structurele financiering is er nooit geweest en daarom vind ik dat onderzoek ook zo belangrijk. Als je aan kan tonen dat het werkt kan ieder brandweerkorps met de feiten naar de gemeente."

Communicatie rondom project

De pers is gebruikt om het project aan te kondigen en de burgers op de hoogte te houden van ontwikkelingen. De respondent zegt hierover het volgende: "Bij het project in de eerste wijk werd het meteen opgepakt door de media, bij het tweede project vonden media het al niet meer zo interessant. Dan moet de burgemeester er bij komen want dat maakt het veel interessanter." Het aantal persberichten kan de heer Gul zich niet meer exact herinneren, hij schat dat ze elke twee maanden een persbericht verstuurde maar twijfelt of dit dan ook werd geplaatst. De afdeling communicatie van de brandweer was hiervoor verantwoordelijk. De rol van communicatie gedurende het project was ondersteuning bieden, informeren en de aandacht proberen te trekken. "Onbewust zagen mensen de middelen wel denk ik. De persoonlijke brieven werkte het beste, in een envelop van de brandweer trekt het de aandacht wel." Als tip geeft de respondent mee dat de brieven heel duidelijk en kort moeten zijn. "Je moet goed uitleggen wat de bedoeling is. Sommige mensen belde ons op om een afspraak te maken voor de check, of om zich af te melden. Dit was helemaal niet nodig." Ook zijn deurhangers ingezet maar dat werd onmiddellijk teruggedraaid op last van de politie, in verband met inbraakgevaar. Volgens meneer Gul werkte de flyers niet, bij bezoek bleken mensen dit niet te hebben gelezen.

Landelijk project Brandveilig Leven van de NVBR

De heer Gul is lid van het landelijke project Brandveilig Leven van de NVBR. Hierin zitten vijf mensen van verschillende brandweerkorpsen uit Nederland. Deze projectgroep heeft doelgroepen benoemd waarvoor verhoogd brandrisico is geschat, ieder lid heeft een eigen doelgroep toebedeeld gekregen. Dit zijn ouderen en verminderd zelfredzamen, kinderen, studenten en inwoners van krachtwijken. De heer Gul: "Ouderen en verminderd zelfredzamen lopen hoger risico omdat zij vaak oude spullen in huis hebben, mobiliteitsbeperkingen hebben en soms vergeetachtig zijn." De respondent is aangesteld om zich te richten op de inwoners van de krachtwijken omdat hij veel ervaring heeft met het project Veilig Wonen Amersfoort. De persoonlijke aanpak en het uitvoeren van Home Safety Checks wordt als zinvolle aanpak gezien voor deze doelgroep. Kinderen zijn een doelgroep omdat wordt gedacht dat zij op jonge leeftijd te beïnvloeden zijn wat later zijn vruchten kan afwerpen. "En kinderen kunnen hun ouders beïnvloeden, denken wij", stelt meneer Gul.

De vraag is gesteld of er richtlijnen zijn vanuit de NVBR om brandveiligheidsbewustwording van burgers te stimuleren. "Nee", antwoordt de respondent direct. "Elke Veiligheidsregio is autonoom. Brandweer Nederland bestaat niet. De NVBR is een vereniging en die stellen geen

regels of verplichtingen. Het bestuur bestaat uit regionaal commandanten, die maken allemaal plannen met elkaar over de visie van de brandweer en hoe de brandweer in Nederland eruit zou moeten zien. Maar eenmaal terug in hun eigen Veiligheidsregio mag iedereen zelf doen wat hij wil." Met het project Brandveilig Leven wordt nu wel getracht een invulling te geven aan de vraag hoe brandpreventie voor burgers daadwerkelijk kan worden georganiseerd. "Maar het onderwerp is nog erg vers."

5.2 Medewerker Brandweer Assen

Datum gesprek

7 mei 2012

Interviewdoel(en)

Onderzoeken op welke wijze deze brandweerorganisatie getracht heeft om burgers bewuster te maken van brandveiligheid, in hoeverre de doelen behaald zijn, welke effecten deze aanpak had en hoe communicatie daarbinnen een rol speelde.

Gegevens respondent

Naam: Gerrit Dam

Functie: De heer Dam is projectleider Risicobeheersing en projectleider van de campagne 'Smokey de Rookmelder' in Assen.

Introductie

De respondent is werkzaam bij Hulpverleningsdienst (HVD) Drenthe en daarbinnen in dienst van Brandweer Drenthe sinds 1980. Zijn werkzaamheden berusten op het thema brandveilig leven voor burgers.

Inhoud van het project Smokey de Rookmelder

In Assen heeft de brandweer een campagne opgezet, genaamd Smokey de Rookmelder. De campagne bestond uit drie onderdelen:

1. *Brandveiligheidschecks bij mensen thuis:*

Inspecteurs gingen bij mensen thuis langs om brandrisicofactoren onder de aandacht te brengen door middel van een checklist die werd doorgenomen met de bewoner(s). Wanneer mensen geen rookmelder hadden, werd deze verstrekt en geplaatst in de vluchtwegen van de woning. De veiligheidchecks dienden door bewoners zelf aangevraagd te worden, zij konden online een afspraak inplannen. De heer Dam: "Daar hebben we voor gekozen omdat mensen ook zelf een verantwoordelijkheid hebben. Als ze niet willen houdt het op." Volgens de heer Dam is deze persoonlijke benadering veel zinvoller dan het verspreiden van folders, "die worden toch weggegooid", stelt hij. "Er is behoorlijk goed gereageerd, we zijn bij zo'n 60% van de huishoudens binnen geweest en we weten nu precies welke huizen wel of geen controle hebben gehad", aldus de respondent over het effect van dit campagneonderdeel.

De huis aan huis benadering vond plaats per wijk, afhankelijk van de grootte was de looptijd twee tot drie maanden per wijk. Op de eerste zaterdag vond een aftrap in het centrum plaats, waar de brandweer en de huisstijlelementen van de campagne duidelijk zichtbaar waren. "Dan organiseerde we een ballonnenwedstrijd voor de kinderen, zorgde we dat de grote Smokey er ook bij was en waren we aanwezig met een standje om mensen te informeren. Het is belangrijk om duidelijk te communiceren dat je gaat beginnen, om de aandacht te trekken."

2. *Structurele communicatie*

Tijdens de campagne, maar ook nu nog, communiceert de brandweer vanuit het concept Smokey de Rookmelder over brandveiligheidsaspecten rondom specifieke thema's. "Neem Moederdag, dan verschijnt er in het lokale blaadje een advertentie om te wijzen op gevaren voor hete thee bij ontbijtjes op bed. Daar komt Smokey de Rookmelder weer bij te staan, want het is belangrijk dat dat steeds herkenbaar is zodat mensen weten: hé,

brandveiligheid." Brandweer Assen publiceert zelf advertenties rondom onderwerpen als kerstmis, de zomermaanden (in verband met barbecueën), sinterklaas (schoorsteen vegen) etc.

3. *Voorlichting op scholen door het verzorgen van lessen*

Een derde onderdeel is het lespakket van Smokey de Rookmelder, waarvoor de brandweer inmiddels iemand in dienst heeft om de lessen te verzorgen. Het lespakket is gericht op kinderen van groep vier tot en met acht van de basisschool, het niveau wordt ieder jaar een stukje hoger. Meneer Dam: "Zo zijn er vijf contactmomenten waarop kinderen geconfronteerd worden met brandveiligheid, tijdens een les van ongeveer een uur. We hebben daarvoor één medewerkster in dienst, ze wordt ook wel de brandweerjuf genoemd." Gekozen is om specifiek op deze doelgroep te focussen omdat kinderen heel benaderbaar zijn. Respondent: "Volgens kinderen is wat op school verteld wordt de waarheid en op deze manier kun je ze dus veel leren."

Tijdens het interview benadrukt de heer Dam dat het belangrijk is dat de brandweer heel actief is om scholen het lespakket aan te bieden. Hij maakt de vergelijking met de lesbrief 'Billy de Brandkraan' van Brandweer Brabant-Zuidoost, wat bestaat uit materiaal die de school zelf kan gebruiken. "Zo'n lesbrief belandt op de plank en daar wordt vervolgens niks meer mee gedaan. Wat wij doen werkt veel beter, scholen zijn razend enthousiast en wij mogen elk jaar weer terugkomen hoor."

Brandweer Assen heeft gekozen om aan de campagne een huisstijl te verbinden en is van plan deze structureel in alle communicatie-uitingen omtrent brandveilig leven voor burgers terug te laten komen. "Er wordt vanuit de NVBR wel gediscussieerd dat misschien één huisstijl in Nederland gehanteerd zou moeten worden rondom dit thema. Maar wij willen Smokey aanhouden want hier is dat bekend." Brandweer Assen heeft voor deze huisstijl gekozen omdat zoals een hond waakt over een huis en haar bewoners, de rookmelder waakt over brand wanneer mensen slapen, aldus meneer Dam.

Motivatie

De achterliggende reden van de campagne is de gestelde norm voor de opkomsttijd waaraan ze niet altijd voldoen. "Vooral in de dorpjes om Assen kunnen wij soms de vijftien minuten niet halen en arriveren we pas na 20, 25 minuten. In de nieuwe veiligheidswet is gesteld dat afwijken mag, mits gemotiveerd. Dat hebben wij gedaan door mensen bewust te maken van brandveilig leven zodat op die manier zo veel mogelijk branden worden voorkomen." Ook het rookmeldergebruik is gestimuleerd, omdat volgens de heer Dam brand vooral 's nachts gevaarlijk is en rookmelders dan zeer belangrijk zijn. De campagne is in alle wijken van de gemeente Assen gehouden en had een looptijd van drie jaar (van 2009-2012).

In haar communicatie is Brandweer Assen eerlijk geweest over deze motivatie. "Die informatie is openbaar, iedereen kan raadstukken lezen, maar dat doet natuurlijk geen mens. Wij hebben dat gewoon eerlijk verteld, dat heeft ook te maken met een stukje openbaarheid van bestuur." Voorafgaand aan de campagne is in de lokale media en in de bewonersbrieven de motivatie achter de campagne uitgelegd, daar kwamen wel reacties op volgens de respondent. "Maar het is een goede beslissing geweest om gewoon eerlijk te zijn over waarom je dingen doet."

Samenwerking met andere partijen

De heer Dam heeft voor het project de samenwerking opgezocht met het bedrijfsleven en daar is een zeer hecht samenwerkingsverband met Energiewacht uitgekomen. Energiewacht ging verhuizen naar Assen en wilde naamsbekendheid verkrijgen. Daarnaast wilde de organisatie ervaring opdoen met het maken van afspraken online in plaats van telefonisch. De brandveiligheidschecks werden online ingepland en op die manier konden beide partijen elkaar helpen. Energiewacht heeft vervolgens de externe inspecteurs (langdurig werklozen en mensen met een 'rugzakje') in dienst genomen en de bewonersbrieven zijn door hen verstuurd (wel uit naam van de brandweer). Deze samenwerking heeft Brandweer Assen veel tijd- en kostenbesparing opgeleverd. Ook de gemeente was betrokken. Allereerst financieel, door de raad werd 600.000 euro uitgetrokken voor het project. De gemeente leverde ook een communicatiemedewerker, die vanwege haar enthousiasme goed en snel presteerde. Dam: "Ik heb een heel goede relatie met de gemeente en de burgemeester. Dat is een voorwaarde om zo'n project te kunnen draaien. Het bestuur van de gemeente moet enthousiast zijn, daar hangt of staat het project mee." Wanneer bij de huisbezoeken andere (sociale) problemen werden geconstateerd werd de gemeente daarover ingelicht en ging die daar zelf vervolgens mee aan de slag.

De heer Dam bekent ook woningcorporaties te hebben benaderd om te sparren over verantwoordelijkheid rondom brandveiligheid. "Sommigen corporaties verstrekten rookmelders aan hun bewoners, andere achtten zichzelf totaal niet verantwoordelijk." Over de eventuele samenwerking met woningcorporaties is geen informatie gegeven door de respondent.

Gevraagd is of voor de campagne gebruik gemaakt is van sociale netwerken en verenigingen in de gemeente. De heer Dam antwoordde daarop dat het onvoldoende aandacht heeft gekregen, maar een doel is voor in de nabije toekomst.

Communicatie

De campagne kreeg op verschillende manieren aandacht: in gemeentelijke publicaties zoals op de website en in lokale media, er zijn brieven naar bewoners gestuurd waarin werd gewezen op de campagne en mensen uitgenodigd werden om een afspraak te maken voor een veiligheidscheck, er zijn folders verspreid en bij mensen na afloop van de check achtergelaten, er zijn kick-off momenten in de wijk georganiseerd, persberichten verstuurd en advertenties geplaatst door de brandweer. Op de website van de brandweer werd aandacht besteed aan het onderwerp en er is een website voor de regio ontwikkeld: www.brandveiligheidthuis.nl. Het aantal bezoeken op de site viel tegen, aldus de respondent.

Vorbereidingen

Voorafgaand aan de campagne heeft de heer Dam geïnventariseerd wat in Nederland destijds al werd ondernomen om brandveilig leven te promoten. Ook heeft hij onderzocht wat destijds het rookmelderpercentage in Drenthe was. "Een callcenter heeft rond gebeld en vragen gesteld of mensen rookmelders hadden, zo ja hoe veel, en waar deze hingen." Daar kwam een percentage van 51 uit, wat volgens de respondent te hoog is doordat mensen gewenste antwoorden gaven. In verschillende plaatsen was dat percentage anders. Zo noemde de respondent Coevorden waar een rookmelderdichtheid van 80% werd gemeten. Daardoor wordt daar vervolgens niks gedaan aan brandveiligheidsbewustwording van burgers. "Heel jammer en niet juist. Het doel is voorkomen van branden, een rookmelder kan nooit een doel op zich zijn", reageert de heer Dam.

Resultaten

De heer Dam vertelt het volgende te hebben ervaren tijdens de huisbezoeken: "Mensen denken écht dat ze alles in huis op orde hebben, maar dat is dus meestal niet zo. We hebben huizen gezien met lekkende gasslangen en kapotte gasleidingen." Hij denkt dat door middel van Smokey de Rookmelder het bewustzijn van mensen wel is verhoogd en dat de campagne een grote bekendheid geniet. "Een student van de hogeschool heeft een representatieve steekproef gehouden met enquêtes. Er zijn vragen gesteld over wat mensen doen in het kader van brandveilig leven en of ze Smokey kennen. De uitslagen waren positief." Ook het aantal woningbranden lijkt verminderd, "De laatste drie jaar is het aantal woningbranden verschrikkelijk afgenomen. Dat kan toeval zijn hoor, maar het is echt enorm."

De respondent beweert dat de brandveiligheidslessen op scholen ook effect hebben. "Dat is gemeten in een pilot van de NVBR, door een extern onderzoeksbureau." Daaruit bleek, aldus de respondent, dat het brandveiligheidsbewustzijn van kinderen inderdaad hoger ligt dan wanneer geen lessen worden gegeven. Het effect (via de kinderen) op ouders is onvoldoende bekend.

Huidige situatie

De huisbezoeken zijn in principe afgerond in Assen. Op aanvraag wil de brandweer nog wel een controle aan huis uitvoeren, maar communicatie daaromtrent is afgelopen. De structurele communicatie rondom thema's en de voorlichtingslessen op scholen krijgen nog steeds invulling.

De campagne Smokey de Rookmelder doet in steeds meer andere brandweerregio's haar intrede. Momenteel is in Groningen gestart met de campagne en de heer Dam krijgt nog steeds verzoeken om informatie met andere brandweerkorpsen te delen.

De heer Dam benadrukt dat 'het nooit klaar is', waarmee hij wil aangeven dat hij steeds op zoek gaat naar nieuwe manieren om brandveilig leven bij mensen onder de aandacht te brengen. Hij wil zich in de toekomst richten op ouderen en verminderd zelfredzamen, door, zo noemt hij zelf, met bekende Assenaren campagne te voeren. Hij vindt dat deze doelgroep extra aandacht verdient omdat juist de zorg voor hen steeds verder afneemt en daarmee de risico's toenemen.

BIJLAGE 6: INTERVIEWS GEMEENTE RUCPHEN

6.1 Interviewtopics en –vragen

Onderstaande topics en interviewvragen vormden het format voor de interviews in de vijf kernen van Rucphen. De vragen werden in sommige gevallen toegespitst op de respondent en zijn of haar woonplaats, afhankelijk van de informatie afkomstig uit het vooronderzoek.

Houding t.o.v. brandweer

1. Als u aan de brandweer denkt, waar denkt u dan aan? Kunt u dit toelichten?
2. Welk beeld heeft u van de brandweer? Waar baseert u dit op?
3. Kunt u inschatten welk beeld inwoners van dit dorp van de brandweer hebben? Waarom denkt u dat zij dat beeld hebben? Waar is dat op gebaseerd?
4. Kunt u iets zeggen over de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding in uw dorp? Waarop baseert u dat? Wat vindt u daarvan?
5. Denkt u dat bewoners een mening hebben over de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding?

Organisatie van de brandweer

6. Weet u iets af van de wijze waarop de brandweer in uw woonplaats is georganiseerd? Wat weet u? Hoe weet u dit?
7. Denkt u dat inwoners van uw woonplaats weten hoe de brandweer hier is georganiseerd? Wat denkt u dat zij weten? Waarop baseert u dat?
8. Kent u de historie, of wellicht een gedeelte daarvan, van de brandweerorganisatie in uw woonomgeving?
9. Denkt u dat inwoners van dit dorp daar iets vanaf weten? Wat weten zij?

Toelichting door mij. (Wet veiligheidsregio's waarin opkomstnorm is vastgesteld, over de fusering van de kazernes in het verleden en de vergrote kans op overschrijding van de opkomstnorm etc.)

10. Denkt u dat bewoners van uw dorp van deze situatie af weten? Waarom wel/niet? Denkt u dat zij dit zouden moeten weten? Waarom wel/niet?
11. Zouden bewoners actie ondernemen als zij van deze situatie op de hoogte zouden zijn? Wat zouden zij dan doen?

Verantwoordelijkheid t.o.v. brandveiligheid

12. Wie acht u verantwoordelijk voor uw eigen brandveiligheid? Waarom?
13. Wie denkt u dat inwoners verantwoordelijk hiervoor achten? Waarom?

Bewustzijn van brandveiligheid en gedrag daaromtrent

14. Weet u welke gevolgen brand in uw woning kan hebben? Kunt u de gevolgen opnoemen?
15. Denkt u dat inwoners van uw dorp dit weten?
16. Heeft u maatregelen in uw huis genomen in het kader van brandpreventie of het beperken van de gevolgen van brand? Wat zijn die maatregelen?

17. Denkt u dat mensen in uw directe omgeving maatregelen hebben genomen? Waarom denkt u dat? Wat voor maatregelen zijn dat volgens u?
18. Heeft u er ooit over nagedacht hoe u uw huis gaat verlaten bij brand? Zo ja, heeft u dit individueel bedacht of besproken met medebewoners? Zo niet, waarom niet?
19. Heeft u een idee of mensen in uw directe omgeving hier ooit over na hebben gedacht?

Informatie en communicatie omtrent brandveiligheid

20. Bent u ooit geïnformeerd over brandveiligheid in uw huis? Zo ja, door wie? Wanneer? Wat werd verteld? Beoordeling?
21. Heeft u zelf wel eens informatie gezocht m.b.t. risico's, gevaren en gevolgen van brand in huis? Zo ja, waar zocht u deze informatie? Wanneer? Waarom? Beoordeling?
22. Zou u meer willen weten over risico's, gevaren en gevolgen van brand en wat u kunt doen om dat te beperken? Waarom wel/niet? Van wie zou u informatie willen ontvangen? En op welke manier? Frequentie? Middelen?
23. Denkt u dat mensen uit uw netwerk meer zouden willen weten over risico's, gevaren en gevolgen van brand?

Houding t.o.v. gemeente Rucphen

24. Hoe beoordeelt u de informatievoorziening vanuit de gemeente?
25. Kunt u met een cijfer van 1 tot en met 10 aangeven hoe betrouwbaar u uw gemeente vindt?
26. Weet u hoe het beeld is van inwoners van deze kern t.o.v. de gemeente? In hoeverre zijn zij tevreden over de informatievoorziening? Waarop baseert u dat?

Sociale activiteiten

27. Van welke netwerken of verenigingen bent u lid? Wat is uw rol bij deze netwerken?
28. Hoe zou u het contact met de leden omschrijven? Hoe frequent heeft u contact?
29. Ziet u de leden van deze clubs ook buiten de vereniging? Is dat gewoonlijk? Hoe is dat voor andere clubs in dit dorp?
30. Hoe communiceren de leden van verenigingen onderling? Welke middelen gebruiken zij daarvoor?
31. Hoe wordt vanuit de organisatie van de verenigingen naar leden gecommuniceerd? Middelen/frequentie? Inhoud boodschappen?
32. Welke netwerken spelen een belangrijke rol in uw woonplaats? Welke clubs zijn actief?
33. Heeft u zicht op de betrokkenheid van de inwoners bij verenigingen en clubs? Heeft u zicht op de invloed van die netwerken op de inwoners?
34. Denkt u dat brandveiligheid door middel van deze sociale netwerken bij inwoners onder de aandacht gebracht kan worden? Waarom wel of niet?
35. Zijn er nog specifieke personen die daarin nog een rol spelen?

6.2 Inwoner Rucphen (1)

Datum gesprek

11 april 2012

Gegevens respondent

Naam: Ad van Loon

Woonplaats: Rucphen

Leeftijd: 57 jaar

Functies binnen woonplaats

De heer Van Loon is lid van de voetbalvereniging waar hij ook secretaris is en de rol van scheidsrechter vervult. Hij is als vrijwilliger werkzaam bij de lokale omroep radio Rucphen FM en ook presentator van een programma. Hij is voormalig wethouder van de PvdA, tegenwoordig lid van de Rucphense VolksPartij (RVP) en zit als lid in de commissie Maatschappelijke Aangelegenheden. Hij fitnessst bij een fitnessclub, is voorzitter van Stichting Sportgala en aldaar presentator. Ten slotte is de respondent lid en bestuurslid van de zanggroep Rucphen.

Houding ten opzichte van brandweer

De heer Van Loon denkt aan het blussen van branden en assisteren bij ongelukken als hij aan de brandweer denkt. Dit is gebaseerd op de verhalen die hij hoort als hij met brandweerlieden praat. Hij kent zelf mensen die vrijwilliger zijn bij de brandweer in Rucphen. "We hebben het er wel eens over waar zij allemaal voor komen te staan en wat ze moeten doen. Ik vind het knap dat ze dat doen, het zijn toch allemaal vrijwilligers."

"Ik denk dat de brandweer heel goed werk doet, voor zover ik dat kan voorzien natuurlijk. Ik weet dat ze hier erg fanatiek zijn. Iemand die bij mij bij de zangclub zit is ook vrijwilliger, als zijn pieper gaat dan kan hij heel hard lopen!" De respondent is positief ten opzichte van de brandweer. Hij geeft te kennen grote bewondering te hebben voor de betrokkenheid en motivatie van de brandweermannen. Hij zegt hiervan op de hoogte te zijn doordat daar binnen het dorp wel eens over gesproken wordt.

Nadat de heer Van Loon zijn eigen visie en houding ten aanzien van de brandweer heeft toegelicht, is gevraagd of hij kan inschatten hoe bewoners van Rucphen hier over denken. Hij antwoordt het volgende: "Ik denk dat dat niet veel afwijkt van mijn mening. Ik denk dat iedereen bewondering heeft voor wat zij doen. Veel mensen in het dorp gaan kijken als de sirenes gaan. Mensen zijn nieuwsgierig en vinden het interessant." Meneer Van Loon denkt dat de bewoners vinden dat de brandweer haar taak adequaat verricht, hij vergeleek het met het beeld dat mensen van de politie hebben. "Mensen zijn bijvoorbeeld veel kritischer op de politie en hun actiebereidheid. Op feestjes wordt enorm geklaagd over dat het veel te lang duurt voor de politie komt."

De snelheid en effectiviteit van brandbestrijding is volgens de heer Van Loon goed. "Uitruktijden worden redelijk gehaald volgens mij. Er is genoeg capaciteit." Hij baseert dit op stukken en artikelen die hij hierover wel eens leest, omdat hij nog steeds politiek actief is interesseert hij zich voor dit onderwerp. Meer dan de gemiddelde burger, denkt hij. "Ik zie de veiligheidsrapportage van de burgemeester die elk jaar in de commissie en in de gemeenteraad wordt behandeld en voor zover ik het kan beoordelen is het goed geregeld."

"Denkt u dat inwoners een mening hebben over de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding?", is de vraag die daarna volgde. Van Loon: "Ja, die stoelen dat op eigen

ervaring. Als het een keer aan de orde komt dan zullen ze zich achteraf wel een mening vormen. Maar nogmaals ik denk dat het beeld van inwoners over de brandweer positief is. Veel positiever dan voor de politie het geval is."

Historie en organisatie brandweer

De respondent weet uit zichzelf het volgende te vertellen over de wijze waarop de brandweer is georganiseerd in zijn woonplaats: "Dat is enorm opgeschaald en minder plaatselijk dan vroeger. De span of control is groter, de brandweer krijgt een steeds meer regionale functie. Korpsen zijn volgens mij gekrompen, vroeger had je een apart korps in Willebrord en Sprundel maar dat is nu allemaal gemeentelijk gemaakt. En nu gaat het regionaal, richting de Veiligheidsregio." Brandweezorg voor zijn eigen woonplaats komt volgens de respondent uit Rucphen.

Meneer Van Loon schat in dat de gemiddelde Rucphenaar dit niet weet. "Ik denk wel dat veel mensen in het dorp iemand kennen die vrijwillig bij de brandweer zit. Maar ik denk dat hoe het georganiseerd is, nee dat weet de gemiddelde burger niet." De vraag waarom hij denkt dat mensen niet op de hoogte zijn volgde, de respondent antwoordde daarop met: "Mensen lezen daar weinig over. Natuurlijk wordt er in kranten en dergelijke wel over gepubliceerd. De gemeente Rucphen heeft ook een brochure of flyer over veiligheid gemaakt, waarin dat soort aspecten ook genoemd worden. Het gaat over veiligheid, hoe het zit met de brandweer en de politie. Er wordt dus wel aandacht aan besteed, maar mensen lezen heel slecht." De respondent is van mening dat mensen het ook niet echt interesseert hoe de brandweer in hun dorp is georganiseerd. "Mensen gaan er gewoon vanuit dat de brandweer goed werk doet."

Nadat de heer Van Loon uit zichzelf bovenstaande informatie heeft verstrekt, lichtte ik de huidige situatie in de gemeente Rucphen toe. Het gesprek wordt voortgezet en gevraagd is of de respondent kan inschatten of burgers iets van deze situatie af weten. "Ik schat in van niet. Dat soort dingen worden wel in rapportages bekend gemaakt, misschien heeft het zelfs wel in de krant gestaan, maar de gemiddelde burger zal dit niet weten", is zijn antwoord. De vraag of inwoners dit als een probleem zouden zien, beantwoordt hij met "ja, met name de mensen in die gebieden wonen." Als er sterk over gecommuniceerd zal worden dan komt het heel dichtbij volgens de respondent. "Ik denk dat het gros niet weet dat de opkomsttijd niet voldoet aan het ideaalplaatje dat door de Veiligheidsregio wordt gesteld. Maar ik vind dat inwoners nog veel meer zouden kunnen doen aan brandpreventie. Hij denkt dat wanneer mensen kennis nemen van de huidige situatie, zij met een beschuldigende vinger wijzen naar de gemeente. "Dat is natuurlijk heel makkelijk, om dan tegen de gemeente aan te schoppen. Dat wordt over het algemeen wel veel gedaan, alles in de schoenen van de gemeente schuiven."

Verantwoordelijkheid ten opzichte van brandveiligheid

"Ik vind eigenlijk dat ik zelf verantwoordelijk ben voor brandveiligheid. Iedere burger heeft de verantwoordelijkheid over zijn eigen woonomgeving. Ik heb ook wel eens gedacht: ik moet een blusdeken hebben, en misschien een brandblusser. Maar ik heb hem nog steeds niet." Ik stel de vraag waarom hij deze niet heeft en daarop antwoordde de heer Van Loon dat hij denkt dat dat gemakzucht is.

Voor inwoners van Rucphen schat hij in dat zij ook zichzelf verantwoordelijk achten. Hij voegt eraan toe: "Maar dat is helaas geen gemeengoed denk ik. Rookmelders bijvoorbeeld, wij hebben ze wel, maar ik denk dat veel mensen ze niet hebben hangen. De heer Van Loon denkt dat burgers ook een stukje verantwoordelijkheid bij de brandweer en de gemeente neerleggen. Hij benadrukt wel dat dit afhankelijk is van de eigen perceptie en ervaringen.

De respondent vindt dat soms wel gemakzuchtig met brandveiligheid wordt omgegaan. "Als mensen erover nadenken vinden ze zichzelf verantwoordelijk, maar ze handelen er niet naar. Ik ben vrijwilliger bij de lokale omroep, laatst werd geconstateerd dat een brandblusser al twee jaar niet was gecontroleerd. Dan denk ik echt van hé, dat kun je toch zelf regelen!"

Bewustzijn van brandveiligheid en gedrag daaromtrent

Denkt u dat inwoners van Rucphen weten wat de gevolgen van brand kunnen zijn? Van Loon: "Ik denk niet dat iedereen daar zo heel veel bij stilstaat. Ik denk dat dat pas komt nadat mensen het in hun omgeving hebben meegemaakt. Als zij alle foto's hebben verloren, video's of dvd's van de kinderen e.d. Je kunt met brand al je persoonlijke bezittingen kwijtraken." Volgens de respondent staan de gevolgen van brand niet bij mensen op het netvlies, tenzij ze het ooit hebben meegemaakt.

De heer Van Loon acht zijn eigen woning redelijk brandveilig. Het zou wel beter kunnen, stelt hij. Maar hij denkt er in ieder geval wel eens over na. "Ik overwoog rolluiken op te hangen, maar die zijn natuurlijk niet zo veilig op het moment dat je naar buiten moet. Ik heb op elke verdieping rookmelders hangen, dus ik denk dat het redelijk goed geregeld is hier", is de mening van de respondent. Hij schat in dat mensen uit zijn directe omgeving zich ook steeds meer bewust worden van de noodzaak van rookmelders, hij beweert dat spotjes van de overheid op radio en televisie daar wel aan bijdragen. "Ik merk gewoon dat mensen toch zoiets hebben van, 'nou, dat moest ik ook maar eens doen'.

De respondent denkt wel eens na over hoe hij zijn huis moet verlaten in geval van brand. "Maar niet iedere week hoor. Ik heb ook geen vluchtplan", licht hij toe. Hij geeft aan dat hij over dit onderwerp nooit heeft gesproken met de medebewoners in huis, hij weet ook niet of zijn vrouw of kinderen hier over nadenken. De respondent weet niet waarom dit onderwerp nooit is besproken thuis.

De heer Van Loon denkt dat inwoners van zijn kern ook wel eens nadenken over hoe ze hun huis moeten verlaten bij brand. Hij heeft ook wel eens gehoord van mensen (op feestjes) dat ze maatregelen hebben genomen om hun huis te ontvluchten. Hij doelt op een touwladder die uit het raam kan worden gehangen. "Maar ik denk dat er maar weinig zijn die dat hebben. De meeste denken er denk ik ook niet zo vaak aan."

Informatie en communicatie omtrent brandveiligheid

De respondent zegt nooit 'direct' te zijn geïnformeerd over brandveiligheid in huis. "Ik heb mezelf wel eens geïnformeerd toen ik rookmelders kocht. Toen las ik informatie over rookmelders, welke ik het beste kon kopen, waar ik ze moest ophangen en wat daarvoor nodig was." Waarom destijds rookmelders werden ophangen was volgens de respondent omdat ze kinderen kregen en net een nieuw huis betraden. "Toen heb ik het er met mijn vrouw over gehad. Met kinderen is de kans dat iets gebeurt toch wel groter, en de gevolgen helemaal. Een ongeluk zit in een klein hoekje met kinderen."

Verderop in het interview is gevraagd of hij wel eens zelf informatie heeft gezocht met betrekking tot brandveiligheid. "Nee, niet echt", antwoordde de respondent. "Ik heb er wel eens wat over gelezen in een krant of tijdschrift, als je het ziet staan interesseert het je wel. Maar ik heb er zelf nog nooit informatie over opgezocht, daar ben ik heel eerlijk in." De volgende vraag luidde dan ook of hij meer zou willen weten over het onderwerp. "Eigenlijk wel, door dit interview ga ik er wel meer over nadenken. Bepaalde dingen zou ik misschien beter kunnen regelen. Maar of ik er straks ook wat mee ga doen, is de vraag. Dat kan ik nu niet zeggen." Informatie zou volgens meneer Van Loon moeten komen van onafhankelijke deskundigen, de brandweer of de gemeente worden aangehaald.

De middelen die daar volgens de respondent geschikt voor zijn: een brochure, flyer en verwijzing naar een website. Hij beweert dat ze zullen lezen, "bij ons verdwijnen folders niet zomaar in de papierbak". De Rucphense Bode wordt ook goed gelezen. Als laatste oppert de respondent het idee om informatiebijeenkomsten te organiseren, proactief vanuit de brandweer. Van Loon zou daar naartoe gaan als hij zou kunnen.

De heer Van Loon denkt dat Rucphenaren wel wat meer willen weten over brandveiligheid als ze met het onderwerp in contact komen. De respondent geeft aan dat hij tijdens het interview ook meer nadenkt over dat bepaalde zaken wel beter zouden kunnen. Hij denkt dat dit voor medebewoners ook zal gelden. De manier waarop die informatie verspreid zou kunnen worden zal voor hen hetzelfde zijn als de suggestie die hij eerder aandroeg. Hij wijst op het belang van herhaling hierbij. "Je moet mensen wel steeds herinneren aan het belang, anders wordt het vergeten en passen mensen hun gedrag niet aan." Volgens hem zou een gepaste frequentie voor informatie twee keer per jaar zijn in algemene zin, en daarnaast nog doelgroepspecifiek voor mensen die net nieuw in de gemeente zijn komen wonen of jongeren die een eigen huis zijn betrokken.

Houding ten opzichte van de gemeente Rucphen

De houding van Rucphenaren ten opzichte van de gemeente Rucphen is niet altijd even positief volgens meneer Van Loon. "Mensen praten meer over de dingen die ze niet bevallen. Terwijl een heleboel positieve dingen onderbelicht blijven. Er heerst wel een beetje een negatieve spiraal en dat vind ik erg jammer." Hij vertelt negatieve geluiden te horen over dat er te veel hangjongeren zijn, dat de belasting te hoog is, dat er te weinig wordt georganiseerd en dat er te veel GHB wordt gebruikt in de gemeente. Hij geeft toe dat dit laatste ook waar is in vergelijking met andere gemeenten. De respondent voegt eraan toe dat deze negativiteit niet strookt met de scores die uit interviews en enquêtes komen over de klanttevredenheid en de snelheid van de service aan het loket. Dat is erg positief. "Maar dat is niet hetgeen je hoort op feestjes."

Gevraagd is of hij een beeld heeft van hoe dat binnen andere kernen is. "Dit kan per kern wel verschillen. In St. Willebrord is dat beeld nog negatiever, in de kleine kerkdorpen Schijf en Zegge is de houding positiever. Daar zijn de mensen wat genuanceerder en gematigder." Hij wijst op de cultuurverschillen van de dorpen, in Sprundel en St. Willebrord, zo stelt de respondent, zoeken mensen sneller een 'zwarte piet'. De oorzaak hiervan zou het opleidingsniveau kunnen zijn. "In Sprundel en St. Willebrord ligt dat wat lager dan in de andere kernen. Ooit was Willebrord een van de armste gebieden van Nederland. In Willebrord worden relatief ook meer kinderen met een beperking geboren." Dit laatste licht de respondent toe: "St. Willebrord is van oudsher een redelijk gesloten gemeenschap, waar families vaak onderling relaties met elkaar aangingen waardoor het risico op een kind met een beperking groter was. Men zegt dat veel Willebrorders een zesde vinger hebben, dat komt daar vandaan." Deze situatie is nu aan het veranderen volgens de respondent. Er wordt veel aan gedaan en het is al enorm verbeterd.

Sociale netwerken

De heer Van Loon heeft verschillende sociale netwerken/verenigingen uit het dorp genoemd. Aan de orde kwam regelmatig de voetbalvereniging, omdat de respondent daar zelf actief lid van is. Daarnaast de zanggroep, de atletiekvereniging, de hockeyvereniging, de handbalvereniging en hij vertelde dat Zegge een dorpsraad heeft. De gemeente is bezig met centrumplannen om de centra van de drie grootste kernen opnieuw in te richten. Daarvoor zijn een aantal ontwikkelingsgroepen in het leven geroepen waarin ondernemers, bestuurders van verenigingen en mensen van het Sociaal Cultureel Werk vertegenwoordigd zijn. Er worden

bewonersavonden gehouden in het kader van deze centrumplannen, om de ontwikkelingen te bespreken en mensen mee te laten denken. Deze worden volgens de respondent zeer goed bezocht. "Daar zit zo honderd man in de zaal, de betrokkenheid is echt hoog. Mensen willen suggesties geven maar ook kijken wat de consequenties voor hun persoonlijk zijn."

De respondent wijst op het actieve sportleven in Rucphen, er worden veel verschillende sporten beoefend. Wat betreft de invloed van deze netwerken op de bewoners stelt de respondent dat deze hoog is. "Op basis van mijn ervaring bij de voetbalvereniging kan ik zeggen dat zij meer doen dan alleen activiteiten voor hun leden organiseren. Ze willen ook andere mensen stimuleren om te sporten en te voetballen, ze proberen bijvoorbeeld extra acties te doen om meisjes met voetbal in contact te laten komen."

Voor de andere kernen heeft de heer Van Loon daar ook wel een mening over. "In de kleinste kerkdorpen is de betrokkenheid nog vele malen groter dan bijvoorbeeld in Rucphen of St. Willebrord. Als ik naar de voetbalclub in Schijf kijk, die heeft relatief gezien de meest supporters denk ik. Hoe kleiner de kern, hoe groter de betrokkenheid vaak."

Communicatie sociale netwerken

De frequentie en mate van intensiteit waarmee de heer Van Loon contact heeft met de leden van de netwerken is voor de voetbal en de zangclub hoog: wkelijks, en voor de voetbal sowieso meerdere malen per week. Het contact dat de respondent met de leden heeft noemt hij 'warm'. "Rucphenaren zijn gemoedelijke mensen en betrokken met elkaar. Niet altijd natuurlijk, je komt ook wel vaak dezelfde mensen tegen, dat zijn de actievoelingen in veel verenigingen." De betrokkenheid van leden bij deze netwerken is groot als zij zelf lid zijn, zo zegt de respondent. De deelname aan het verenigingsleven is 'vrij hoog' volgens hem, maar er zijn altijd mensen die nergens bij aangesloten of lid van zijn. Tijdens het interview ontstond niet de indruk dat de respondent ook buiten het verenigingsleven intensief contact heeft met de leden. "We komen soms wel bij mekaar over de vloer, maar het is niet zo dat de leden ook perse mijn vrienden zijn." Op de club is het contact wel hecht, er wordt allerlei informatie met elkaar gedeeld, dit is wel vaak in groepjes.

De leden onderling communiceren vooral 'face to face' volgens de heer Van Loon. "En steeds meer via de mail en de website natuurlijk. Vroeger hadden we een clubblad maar dat is afgeschaft." Door de leden van de voetbalvereniging wordt de 'derde helft' belangrijk gevonden. "Dan gaat het echt niet alleen over voetbal, dan worden ook heel andere zaken besproken hoor."

Vanuit besturen van de verenigingen wordt meestal mondeling naar de leden gecommuniceerd. Ook de jaarlijkse ledenvergadering voorziet hen van informatie. "En meer en meer via de website, die wordt dan mondeling gepromoot. Maar de leden zelf voorzien elkaar van informatie over de club. Als er een trainer weggaat bijvoorbeeld dan weet zo iedereen dat. Dat verspreidt zich razendsnel."

Brandveiligheid en sociale netwerken

De laatste vraag die in het interview gesteld is, is of volgens de respondent brandveiligheid door middel van sociale netwerken onder de aandacht gebracht kan worden in Rucphen. "Dat denk ik wel ja. Ik denk dat je brandveiligheid natuurlijk ook op het netvlies kan krijgen op het moment dat je bij een vereniging bent. Als daar binnen de vereniging ook aandacht voor is en mensen daarover geïnformeerd worden, dan kunnen ze die informatie meenemen naar hun privésituatie. Ik denk dat mensen die kennis die ze uit de vereniging krijgen mee naar huis nemen." Hij draagt ideeën aan hoe dit zou kunnen: "Zorg ervoor dat mensen hun BHV halen binnen de club en dat je een protocol samenstelt waarin staat wat leden kunnen doen in geval van brand. Zo worden mensen 'getriggerd' om na te denken over brandgevaarlijke situaties."

6.3 Inwoner Rucphen (2)

Datum gesprek

20 april 2012

Gegevens respondent

Naam: Jeanne van Steenhoven

Woonplaats: Rucphen

Leeftijd: 54 jaar

Woonsituatie: Samenwonend met man, kinderen uit huis.

Functies binnen woonplaats

Mevrouw Van Steenhoven is secretaris van de zanggroep Rucphen. Ze is actief in de parochie, waar ze 25 jaar lid is van de communiewerkgroep en 15 jaar van de vormselwerkgroep. Ze is werkzaam op basisschool St. Martinusschool, daar begon ze ooit als 'leesouder'. Ze heeft lang gewerkt als vrijwilligster bij de scouting, daar was zij leidster van verschillende groepen. Wekelijks is de respondent te vinden op de tennisvereniging, niet als lid maar als supporter van de kinderen. Haar man is vrijwillig brandweerslid en lid van de zanggroep.

Houding ten opzichte van de brandweer

Van Steenhoven: "Ik ben positief over de brandweer. Daar kan ik kort en krachtig over zijn. Wij leven hier met brandweermannen in huis, mijn vader zat bij de brandweer en mijn man is bevelvoerder hier in Rucphen. Die mannen zetten zich in voor de veiligheid van bewoners, we hebben ze heel hard nodig."

De volgende vraag was of de respondent kan inschatten hoe het beeld van inwoners van Rucphen ten opzichte van de brandweer is. Zij zegt daarover het volgende: "Dat kan tweeledig zijn. Één: als je hulp nodig hebt dan zullen ze misschien in de ogen van de bevolking te laat komen. Het is en blijft een vrijwillige brandweer en als je in nood bent is elke minuut te laat. Twee: als je nooit zelf iets meegemaakt hebt waarbij je ze nodig had, dan zullen bewoners ze zien als een clubje hechte vrienden of mannen die mensen te hulp schieten. Dan is er verder niet echt een mening denk ik."

"Kunt u iets zeggen over de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding in uw dorp?", luidt de volgende vraag. Mevrouw Van Steenhoven vertelt dat de brandweer de zes minuten regeling kent. "Binnen zes minuten moeten ze uitgerukt zijn." Als dat niet gehaald wordt, dan komen er andere ploegen uit andere gemeenten, stelt de respondent. "Dat is afhankelijk van waar de brand is. Ik noem Schijf als voorbeeld, dan kan misschien het korps uit Zundert sneller zijn." Duidelijk werd dat zij met dit voorbeeld doelt op de Kazerne Volgorde Tabel, welke inzicht geeft in de snelheid van verschillende korpsen ten aanzien van een bepaald gebied.

Mevrouw Van Steenhoven denkt dat bewoners niet weten hoe snel de brandweer ter plaatse is. "Nee, het heeft nooit ergens in gestaan. Het is een bepaalde regeling, maar die wordt nooit naar buiten gebracht. Als jij zelf niks meemaakt dan weet je ook niet hoe lang ze er over doen."

Historie en organisatie van de brandweer

Mevrouw Van Steenhoven weet over de organisatie van de brandweer het volgende te vertellen: "Van wat ik heb gehoord heb je hier in Rucphen een aantal bevelvoerders die diensten draaien. Je hebt een dagploeg en een ploeg voor na 17.00 uur. Dat betekent dat als je opgeroepen wordt, je meteen moet komen. Je hebt manschappen in het korps, variërend van pompbediende tot chauffeur etc. De organisatie ligt tegenwoordig minder bij de gemeente, het is een regionale

organisatie geworden. Het gebied in Rucphen valt onder Etten-Leur, Rucphen en Zundert. Dat is heel groot."

Volgens de respondent zouden inwoners ook een en ander over de wijze waarop de brandweer georganiseerd is kunnen weten. "Het heeft wel eens in de krant gestaan. Maar in hoeverre mensen het weten, dat durf ik niet te zeggen. Ik hoor nooit iemand zeggen: 'god Jeanne, wat is er veel verander bij de brandweer'." Het leeft volgens haar niet echt in het dorp.

Inwoners van Rucphen zijn volgens Van Steenhoven op de hoogte van de samenvoeging van kazernes in het verleden. Dat heeft zeer uitgebreid en regelmatig in de krant gestaan volgens haar. Destijds had iedereen daar een mening over maar de maatschappelijke ophef is met de jaren verdwenen. "Nu hoor je daar niemand meer over."

Tijdens het interview is, nadat bovenstaande informatie werd gegeven door de respondent, de huidige situatie uitgelegd. Inwoners zijn hiervan volgens mevrouw Van Steenhoven niet op de hoogte, zij hebben geen weet van de opkomstnorm. Dit denkt zij omdat ze er nooit iemand iets over heeft horen zeggen. "Je leest er ook niet over. Elk artikel dat van de brandweer in de krant komt te staan gaat over de schade, details over de oorzaak van de brand en dat soort zaken. Daar staan geen opkomsttijden bij en al helemaal niet of dat is gehaald."

De eventuele reactie van mensen, wanneer zij op de hoogte worden gesteld van de situatie, zou volgens de respondent het volgende zijn: "Ze zouden er over gaan praten met elkaar, ze zouden het benoemen, maar actie ondernemen niet." Dat is volgens haar niet 'Rucphen eigen'. "Heel veel mensen zeggen hier heel veel, maar als er iets gedaan moet worden is de reactie: 'ho, stop, niet bij mij aankomen'."

Verantwoordelijkheid ten opzichte van brandveiligheid

Bewoners achten volgens de respondent de gemeente verantwoordelijk voor brandweezorg. Zelf acht ze de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant in combinatie met de gemeente verantwoordelijk en ze geeft aan dat ze dat weet via haar man. Wat betreft de brandveiligheid in haar eigen woning, daarvoor zoekt ze het bij zichzelf en haar man. "Mijn eigen man weet natuurlijk alles van dat thema af. Dus dat zijn wij zelf."

Bewustzijn van brandveiligheid en gedrag daaromtrent

De respondent heeft (werkende) rookmelders in huis en ze worden af en toe getest om te controleren of ze nog werken. De respondent vertelt spontaan dat ze het belangrijk vindt dat anderen dat ook doen, en dat ze meer op de hoogte gebracht moeten worden van brandveiligheidsaspecten. "Dat wordt veel te weinig gedaan. Mensen weten niet hoe ze zichzelf en hun huis veilig kunnen stellen."

De respondent is gevraagd om aan te geven wie Rucphenaren verantwoordelijk achten voor brandveiligheid in huis. Ze zegt dat mensen die in huurhuizen wonen daar de woningstichting voor aanstellen. "Dat hoort er allemaal bij en er standaard in te zitten, zo denken ze. Maar dat zijn zij natuurlijk zelf." Volgens mevrouw Van Steenhoven staan mensen niet stil bij het onderwerp en is het het laatste waar ze aan denken wanneer ze een woning betreden. "Eerst wordt de hele woning ingericht, de inboedel verzekerd en als er nog wat geld overblijft dan worden heel misschien nog rookmelders opgehangen." Rucphenaren denken volgens de respondent ook niet na over brandgevaar. Alleen wanneer zij zelf, of in hun directe omgeving, iets hebben meegemaakt. Het gebruik van rookmelders is volgens mevrouw Van Steenhoven wel gestimuleerd door reclamespotjes op radio en tv, maar de gemiddelde burger staat niet stil bij het maken van een vluchtplan, het gebruik van brandgevaarlijke spullen etc.

Informatie en communicatie omtrent brandveiligheid

De respondent is goed op de hoogte van het onderwerp brandveiligheid. "Ik heb natuurlijk mijn man die mij van alle informatie voorziet." Mevrouw van Steenhoven is nooit door andere (externe) partijen, personen of instanties geïnformeerd over het onderwerp. Ze heeft ook nooit zelf informatie gezocht, daar had zij geen behoefte aan.

Zij schat in dat mensen uit haar netwerk en omgeving wel meer zouden willen weten over risico's, gevaren en gevolgen van brand, als daar naar gevraagd wordt. "Maar het moet wel compact zijn, mensen hebben het al druk genoeg. In een folder of zo waarin staat waar een woning aan zou moeten voldoen. Of persoonlijk, van de gemeente een brief die echt aan de mensen gericht is. Dan komt die informatie wel binnen", stelt mevrouw van Steenhoven.

Houding ten opzichte van de gemeente Rucphen

De respondent is ontevreden over de informatievoorziening vanuit de gemeente. "Ik zit bij veel verenigingen, en de gemeente kan alleen maar met papieren werken. Waar het ook over gaat, we krijgen steeds maar informatiepakketten die je moet lezen. Ik vind ze niet efficiënt." Ze vertelt dat ze in het kader van haar taken als vrijwilligster vaak onpersoonlijk en door veel verschillende medewerkers wordt geholpen. "Dan moet ik telkens opnieuw beginnen met mijn verhaal, dat vind ik erg jammer." Wat betreft de betrouwbaarheid van de gemeente, geeft ze een 'zesje'. Ze voegt daar aan toe dat het afhankelijk is van waarvoor je de gemeente nodig hebt. "Voor het verhuisvuil zou het een acht zijn, voor verkeersordening maar een vijf." Niet elk onderdeel is even goed geregeld volgens Van Steenhoven. De respondent denkt dat inwoners ongeveer dezelfde mening hebben als haar.

Omschrijving van de inwoners van Rucphen

Het antwoord op de vraag hoe de respondent de gemiddelde Rucphenaar omschrijft luidde als volgt: "Het zijn mensen die de kat uit de boom kijken. Echt saamhorigheid heb je niet. Of je moet echt in het verenigingsleven zitten. Dan wel, maar dan binnen dat kleine groepje. Je kan het al merken als hier iets georganiseerd wordt, het dorp loopt echt niet uit hoor. Rucphen is niet meer als vroeger, dat komt omdat veel mensen van buiten zijn gekomen." Mevrouw Van Steenhoven geeft een voorbeeld dat ze laatst op school hoorde van een collega, afkomstig uit Friesland. "Mijn collega stopt ons in de categorie 'gordijntjeskijkers', wij houden alles in de gaten wat er gebeurt. Dat vond ik wel een leuke omschrijving en het klopt volgens mij ook wel."

Sociale netwerken

De respondent is actief in verschillende netwerken en verenigingen in het dorp. Het contact met de leden daarvan is open en frequent, dit hangt wel af van het soort netwerk. Met de zanggroep is het contact persoonlijk, wekelijks en erg hecht. Wat betreft de vormselwerkgroep is dit minder hecht, ouders van kinderen benaderen de respondent wanneer zij iets willen weten. Contacten beperken zich niet altijd enkel tot het netwerk maar gaan ook daarbuiten. Dit is volgens de respondent met een paar leden van het koor zo. Ze weet te vertellen dat binnen de voetbalvereniging de leden zeer hecht contact hebben en ook na de wedstrijd teamleden samen optrekken.

Het verenigingsleven omschrijft de respondent als volgt: "Voor iedereen is wel wat te doen in Rucphen, maar je moet het zelf opzoeken. De gemiddelde Rucphenaar is 'redelijk' actief in het verenigingsleven, ze schat in dat in ieder gezin wel één persoon ergens lid van is. De verenigingen die een groot aantal leden hebben zijn de voetbal, de scouting (vooral kinderen en jeugd), de tennisvereniging en de harmonie (veel jongeren).

De respondent geeft aan geen zicht te hebben op de mate van invloed van de netwerken op de inwoners. Wel is zij van mening dat het onderwerp brandveiligheid via deze structuren onder de aandacht gebracht kan worden. Ze noemt als voorbeeld dat ontruimingsoefeningen plaats kunnen vinden op de clubs, in de kantine. Zij denkt dat mensen op deze wijze, wanneer ze op die manier informatie krijgen over brandveiligheid, dit ook mee naar huis nemen.

6.4 Inwoner Schijf (1)

Datum gesprek

3 april 2012

Gegevens respondent

Naam: Adrie Konings

Woonplaats: Schijf

Leeftijd: 68 jaar

Funcities binnen woonplaats en gemeente

Voorzitter van Sociaal Cultureel Werk (SKW), bestuurslid Ouderen Achter PC, lid van het kerkbestuur in Schijf, adviseur kerkbestuur St. Willebrord, voorzitter van het CDA afdeling Rucphen, coördinator van de buurtbus, lid van de ontwikkelingsgroep Integraal Dorpontwikkelingsplan (iDOP) en daarnaast voorzitter van de drie werkgroepen die daaronder vallen, lid van de werkgroep Buitenschoolse Opvang en voorzitter van gemeenschapshuis D'n Hoge Dries in. Meneer Konings was wethouder in de periode van 1987 tot 2002.

Houding ten opzichte van brandweer

De heer Konings associeert de brandweer met het blussen van branden in woningen en de natuur. Zijn beeld van de brandweer is positief. Konings: "Ze zijn adequaat bezig om ergens op tijd te zijn om de brand te bestrijden." De heer Konings heeft over brandweezorg in zijn dorp nooit klachten gehoord en gaat ervan uit dat bewoners van Schijf een positieve houding hebben over de brandweer. Dat komt volgens hem omdat de brandweer veel kennis in huis heeft en zich zo ook presenteert tijdens bijeenkomsten. De respondent vertelt dat vorig jaar, op aanvraag van de KBO, een bijeenkomst is georganiseerd voor ouderen over brandveiligheid. De opkomst was groot, mensen waren tevreden en hij is van mening dat het ook heeft gewerkt. "Na de bijeenkomst heb ik verschillende mensen gesproken die ook maatregelen hebben getroffen, bijvoorbeeld rookmelders opgehangen." Ook in zijn tijd als bestuurder hoorde hij geen klachten over brandweezorg.

De heer Konings zegt dat de snelheid en effectiviteit waarmee de brandweer uitrukt goed is, dit baseert hij op ervaringen van mensen die de brandweer wel eens nodig hebben gehad. De heer Konings kon spontaan vertellen dat hij weet dat de brandweer binnen een kwartier bij de brand moet zijn. "En dat halen ze volgens mij ook wel."

Historie en organisatie van de brandweer

Tijdens het interview is de vraag gesteld of de respondent weet hoe brandweezorg georganiseerd is in zijn woonplaats. De heer Konings antwoordde daarop als volgt: "Het zijn vooral vrijwilligers die werkzaam zijn voor de brandweer. De kazerne staat in het centrum van Rucphen." Volgens de respondent weten inwoners van Schijf ook 'ongeveer' wel hoe brandweezorg is georganiseerd. "Dat verschijnt wel eens in de Bode." Waarop zijn mening gebaseerd is en in hoeverre bewoners op de hoogte zijn van de organisatie kon de respondent niet aangeven.

De respondent kon spontaan het volgende vertellen over de historie van de brandweerorganisatie in zijn omgeving: "Vroeger was de brandweer gemeentelijk georganiseerd en opereerde vanuit drie kazernes in de grootste kernen. Schijf en Zegge hadden en hebben geen kazerne. Oorspronkelijk waren het alleen vrijwilligers, bijvoorbeeld een ambtenaar van de gemeente die leiding gaf aan de brandweer en verantwoordelijk was voor alle vrijwilligers. Dat is niet meer zo. De kazernes zijn gefuseerd." Dat laatste heeft volgens

meneer Konings wel wat discussie doen oplaaien in de politiek, het ging toen om de aanrijdtijd van de voertuigen. "Maar dat is zodanig in het vat gegoten dat het allemaal goed functioneert", stelt de respondent.

Nadat de heer Konings zijn visie op de historie heeft gegeven heb ik de huidige situatie voorgelegd. De heer Konings is van mening dat er burgers zijn die zich er wel zich bewust van zijn dat Schijf in het buitengebied ligt en dat de brandweer niet overal op tijd kan zijn. "Daar hebben ze vast wel een mening over, maar zolang ze zelf niks meemaken hebben ze er weinig problemen mee", is de respondent van mening. "Ik geloof niet dat de bevolking hier wakker ligt omdat de brandweer in 12, 14 of 16 minuten ter plaatse is," stelt Konings, "maar dat kan anders zijn als ze zelf betrokken worden." Volgens hem weten mensen die buitenaf wonen, ver van de kazerne, dat het risico erin zit dat het wat langer duurt. Bovendien staan mensen er volgens Konings niet bij stil omdat brand zo weinig voor komt.

Verantwoordelijkheid t.o.v. brandveiligheid

De heer Konings acht in eerste instantie de burger zelf verantwoordelijk voor brandveiligheid in huis. "Iedere burger moet voor bepaalde voorzieningen zorgen zodat zo weinig mogelijk risico's ontstaan." Voor de brandbestrijding is de brandweer verantwoordelijk, behalve bij beginnende brand, is zijn mening. "Dat kan de bewoner gewoon zelf blussen." De respondent stelt dat de inwoners van Schijf hier hetzelfde over denken. Meneer Konings laat weten dat hij niet weet hoe inwoners van andere kernen verantwoordelijk achten voor brandveiligheid en brandbestrijding.

Bewustzijn van brandveiligheid en gedrag daaromtrent

Gevraagd is of de respondent weet of inwoners van Schijf zich bewust zijn van de gevaren en gevolgen van brand. Zijn antwoord daarop was: "Ik denk het wel, daar denkt iedereen wel eens over na." Er zijn uiteraard uitzonderingen, meneer Konings zegt wel eens bij mensen binnen te komen waar alles 'potdicht' zit en mensen niet weg kunnen. Hij wijst hen daar vervolgens op.

Meneer Konings acht zijn eigen woning voldoende brandveilig. Hij heeft twee rookmelders, weet waar brandgevaarlijke plekken zijn en daar hangt ook blusapparatuur. Hij weet hoe hij naar buiten moet in geval van brand, voor zijn vrouw geldt het zelfde. Ze hebben er echter nooit over gesproken: "We weten gewoon hoe we naar buiten moeten, daar praten we niet over."

De respondent is van mening dat 'best veel' mensen in zijn directe omgeving rookmelders hebben hangen in huis. "Daar werd ook op gewezen tijdens de bijeenkomst van de KBO, mensen reageerden daar wel op." Meneer Konings heeft in de Rucphense Bode ook wel eens artikelen gelezen van de brandweer waarin werd gewezen op de noodzaak van rookmelders. Naar zijn mening denken mensen uit zijn omgeving ook wel eens na over hoe ze hun huis moeten verlaten. Echter wordt er nooit over gesproken dus hij is hiervan niet zeker.

Informatie en communicatie omtrent brandveiligheid

Meneer Konings vertelde te zijn geïnformeerd door de brandweer over brandveiligheid in huis. Dit was tijdens de bijeenkomst in gemeenschapshuis D'n Hoge Dries in Schijf, georganiseerd door de KBO. Hij heeft ook ooit folders gelezen, deze waren voor zover hij zich kan herinneren uitgegeven door de gemeente in samenwerking met de brandweer. Wanneer dit was en op welke manier hij de folder had ontvangen is hem niet bijgebleven. Wat hij zich kan herinneren van deze informatie is dat het belangrijk is om rookmelders en blusapparatuur in huis te hebben. "Ook voor de verzekering is dat belangrijk", vertelt hij.

Vanwege zijn vele functies in besturen van verenigingen komt hij met de brandweer in contact als bepaalde feestdagen eraan komen. Omdat hij voorzitter is van het SKW spreekt hij de brandweer omtrent veiligheidzaken in het gemeenschapshuis, het gaat dan om wettelijke verplichtingen. Hij beoordeelt de informatie die hij van de brandweer krijgt goed. Konings denkt dat hij de informatie vooral krijgt vanwege zijn grote betrokkenheid in organisaties en verenigingen. Hij denkt dat de 'gemiddelde burger' in Schijf niet speciaal informatie ontvangt over het thema brandveiligheid in huis.

De respondent heeft zelf nooit informatie gezocht over risico's, gevaren en gevolgen van brand. "De voorlichting die ik vorig jaar heb gehad was voldoende." Hij heeft er op dit moment ook geen behoefte aan om informatie te zoeken. Hoe dit voor medebewoners is kan hij niet zeggen.

Eventuele informatie over brandveiligheid zou volgens meneer van de brandweer zelf moeten komen, of eventueel van de gemeente. Zijn voorkeur gaat uit naar de brandweer via de gemeente, de brandweer moet wel duidelijk zichtbaar zijn. Wat betreft middelenkeuze stelt meneer Konings voor om informatie in folders en op internet weer te geven en daarnaast persoonlijk te informeren. "Die bijeenkomst vorig jaar was heel nuttig."

Houding t.o.v. gemeente Rucphen

Het beeld/de houding die inwoners van Schijf ten opzichte van de gemeente hebben is redelijk positief in de ogen van de respondent. Dat merkt hij in gesprekken tijdens bijeenkomsten en gelegenheden. "Als ze niet echt klagen over de gemeente, hun inspraak en de communicatie, dan is het volgens mij goed." Konings wijst wel op het feit dat er altijd mensen zijn die wel klagen, omdat ze zaken of evenementen niet voor elkaar krijgen.

De houding van de heer Konings ten opzichte van de gemeente is positief. Hij vindt dat ze goed communiceren en dat is de laatste jaren alleen maar beter geworden. De gemeente communiceert veelvuldig over lopende projecten in het dorp, de inspraak is goed. Middelen waarmee wordt gecommuniceerd zijn de Rucphense Bode, gemeentelijke bijeenkomsten en de gemeentelijke website, welke up to date is volgens de respondent. Hij geeft aan de website regelmatig te bezoeken als hij op zoek is naar informatie. Hij denkt dat anderen dat ook doen, vooral jongeren, maar ouderen ook steeds meer. Dat baseert hij op ervaringen tijdens de computerlessen die hij aan ouderen geeft. Hij heeft al 1500 ouderen opgeleid en merkt dat deze mensen ook wel eens op de gemeentelijke site kijken.

Persoonlijke betrokkenheid bij sociale activiteiten in Schijf

Meneer Konings is zeer direct, frequent en intensief betrokken bij allerlei verenigingen en netwerken in zijn kern. "Ik was ooit wethouder met de meeste nevenfuncties van heel Nederland. Dat heeft ook uitgebreid in de krant gestaan", vertelt hij. Hij schat dat hij bij ongeveer negen organisaties intensief betrokken is. De motivatie om dat te doen omschrijft hij als volgt: "Het zit in de natuur, in mij zelf gebakken. De betrokkenheid bij het dorp vind ik leuk. Ik heb contact met iedereen en ik geloof niet dat er hier tien mensen wonen die ik niet ken. En nog meer mensen kennen mij."

Genoemde sociale netwerken

Tijdens het interview werden door de respondent regelmatig verenigingen of netwerken genoemd. Hij vertelde dat Schijf zeven buurtschappen (wijken) kent die elk hun eigen activiteiten organiseren. De parochie neemt deel aan veel activiteiten, hij noemde de nieuwjaarsreceptie waarbij de fanfare, de parochie en het SKW betrokken waren. Deze receptie werd georganiseerd in het gemeenschapshuis. De indruk ontstond tijdens het interview dat dit gemeenschapshuis een belangrijke rol vervult in Schijf. De basisschool, gelegen naast het gemeenschapshuis heeft veel en direct contact met het bestuur van het gemeenschapshuis en

SKW, dit gaat dan over activiteiten voor de jeugd en soms ook voor de ouders. “We geven dan via de kinderen op de school folders mee zodat ouders de informatie ook oppikken.”

Voor de jeugd is buurtschap Schijf een bloeiende vereniging. Deze vereniging is ontstaan toen Schijf nog onderdeel was van Zundert, waar het bloemencorso een belangrijke rol speelt. De vereniging in Schijf is volgens de respondent zeer actief in het bouwen van een wagen voor de optocht, meneer Konings denkt dat er 200 jeugdleden uit Schijf betrokken bij zijn.

Schijf kent ook een zeer bloeiende fanfare met zo’n 50 leden, waarvan veel jeugd. “De fanfare levert hier goede prestaties op concoursen”, stelt meneer Konings. Tot slot mag de voetbalclub niet vergeten worden, ook daarbij is meneer Konings informeel zeer betrokken. “Ik wordt regelmatig gevraagd in de bestuurskamer en ik mag altijd mee naar uitwedstrijden van het eerste. Dat vind ik leuk, om mensen te ontmoeten.”

Communicatie en sociale netwerken

Het contact van de respondent met de leden van de vereniging is intensief en bijna dagelijks. Ook buiten de vereniging om, in het dagelijks leven, komen de leden elkaar tegen en wordt frequent met elkaar opgetrokken. De communicatie vanuit het bestuur van de netwerken naar de leden vindt veelal plaats via clubblaadjes, vergaderingen en in dagelijkse gesprekken. Naar externe partijen wordt gecommuniceerd over de uitslagen van sportwedstrijden, deze informatie wordt in de Rucphense Bode geplaatst. De KBO verspreidt regelmatig nieuwsbrieven aan huis, dit is voor iedere inwoner van Schijf en niet expliciet voor de leden. Zij vertellen daarin waar ze mee bezig zijn en welke activiteiten op de agenda staan.

Tussen de netwerken en verenigingen onderling bestaat ook zeer frequent contact. Konings: “Alle verenigingen in Schijf communiceren met elkaar. De samenhang is nergens groter dan hier. Ze stemmen onderling hun activiteiten af, dit gebeurt altijd op zeer persoonlijk niveau.” De respondent benadrukt dat de verschillende organisaties regelmatig overleg hebben om zaken af te stemmen. Er bestaat een netwerk voor ouderen, iedereen die iets betekent voor zieken, ouderen of gehandicapten zit in dat netwerk, om overlap van activiteiten te voorkomen. De communicatie is niet gestructureerd of geformaliseerd, het vindt sporadisch plaats als iemand denkt dat het noodzakelijk is of iets heeft te melden, aldus de respondent.

Betrokkenheid met andere kerkdorpen

Schijf biedt niet alle sporten aan, inwoners uit Schijf worden ook lid bij clubs uit andere kernen. Het gebeurt dat de netwerken uit Schijf de samenwerking opzoeken met netwerken in de andere kernen. “Muziekverenigingen organiseren bijvoorbeeld samen muziekconcoursen. En de KBO’s overleggen en ondersteunen elkaar ook doormiddel van een commissie van tien. Het SKW heeft overleg met zijn vijven.” Echter is dat veel minder hecht en frequent en altijd op specifieke onderwerpen gericht. De invloed van deze overstijgende samenwerking op de individuele bewoners van de dorpen is niet groot. Met betrekking tot het thema brandveiligheid raadt meneer Konings het af om dorpoverstijgend te werken. “Dat werkt niet. Mensen gaan niet naar bijeenkomsten buiten het dorp.”

Invloed van de sociale netwerken

“De verenigingsgraad en de samenhang onderling is nergens groter dan in Schijf. Iedereen is wel ergens bij betrokken.” Zo laat meneer Konings trots weten. “Bijna alle organisaties zijn gezond en hebben een bloeiend bestaan.” In het interview is de respondent gevraagd of hij zicht heeft op de invloed van de netwerken op de inwoners. Hij vertelde dat deze in zijn ogen groot is. Daarop volgde de vraag of hij kon inschatten in hoeverre het onderwerp brandveiligheid via deze netwerken gecommuniceerd kan worden. Meneer Konings is van mening dat dit mogelijk is in combinatie met andere activiteiten. Alleen omtrent brandpreventie en –bestrijding

communiceren trekt de bewoners volgens hem niet voldoende. “Je moet er, als je een bijeenkomst gaat organiseren, iets gezelligs van maken met een educatieve insteek.”

Meneer Konings geeft twee adviezen om brandveiligheid onder de aandacht te brengen in Schijf:

1. Zeer lokale aanpak, op de kern Schijf gericht. Niet dorpoverschrijdend werken want dat heeft geen zin;
2. Brandpreventie organiseren in samenwerking met de verenigingen en eventueel met andere hulpdiensten.

6.5 Inwoner Schijf (2)

Datum gesprek

16 april 2012

Gegevens respondent

Naam: Sonja Naenen

Woonplaats: Schijf

Leeftijd: 34 jaar

Woonsituatie: Samenwonend met vriend en twee kinderen van 5 en 8 jaar.

Functies binnen woonplaats

Mevrouw Naenen heeft de aerobic lessen in haar dorp opgezet, ze is verantwoordelijk voor de leden- en betalingenadministratie. Ze doet aan pilates, maar daarin heeft ze geen functie. Ze coördineert de brigadiers, daarvoor maakt ze roosters en benadert ouders en opa's en oma's om te participeren. Ze is werkzaam als kapster in een salon in Schijf, helpt vaak met activiteiten op school (o.a. computerlessen met kleuters) en zet zich in tijdens de kindernevendienst in de kerk. De respondent fungeert als 'plakcoördinator' bij het bloemencorso (buurtschap Schijf) en is actief lid tijdens het bouwen aan de wagen. Ze schminkt de leden van de toneelvereniging.

Houding ten opzichte van de brandweer

"Ik heb nog nooit met de brandweer te maken gehad. Ze komen altijd snel ter plekke. Dan helpen ze mensen, nadat ze via 112 een melding hebben binnen gekregen. Dat kan bij brand zijn of na een ongeluk." Naenen vertelt nog nooit iets negatiefs te hebben gehoord over de brandweer. Daarmee is de vraag of zij kan inschatten hoe het beeld van inwoners van Schijf is ten opzichte van de brandweer meteen beantwoord.

De respondent vindt dat ze niet goed kan oordelen over de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding in Schijf. "Ik heb het nog nooit meegemaakt. Maar ze reageren volgens mij goed en snel op meldingen." Hebben bewoners een mening over de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding in het dorp? "Ja, een goede mening", antwoordde mevrouw Naenen.

Historie en organisatie van de brandweer

Over de organisatie van brandweerborg in de woonplaats van de respondent kon zij het volgende zeggen: "Zoals ik het me voorstel is het een organisatie waar een paar mensen op locatie zitten en wachten op de meldingen. De rest wordt aangevuld met vrijwilligers. Dat hangt volgens mij af van welke periode dat het is. Als op de heide brandgevaar is, en code rood wordt gegeven, dan zullen er wel meer mensen op de post zitten." De respondent gaf verder geen informatie over de wijze waarop de brandweer is georganiseerd.

Vervolgens werd opnieuw de vraag gesteld of inwoners van Schijf hier een indruk van hebben. Mevrouw Naenen beweerde dat sommigen dat misschien wel weten, dat zijn mensen die er volgens haar interesse in hebben en wat dichterbij de gemeente zitten. Maar uit haar eigen vrienden- en kennissenkring zullen niet veel mensen het weten, geeft ze te kennen. "Het wordt ook niet echt kenbaar gemaakt. Wij krijgen daar nooit informatie over", vult zij aan.

Alvorens verdere toelichting over het issue en het onderwerp van deze scriptie is gegeven, werd de vraag gesteld of zij op de hoogte is van de historie, of een gedeelte daarvan, van de brandweerorganisatie in Rucphen/Schijf. Zij gaf aan hier totaal geen beeld van te hebben en dat dit voor Schijfvenaren ook zal gelden.

Toelichting op de huidige situatie omtrent brandweezorg in Schijf, de Wet op Veiligheidsregio's en daarmee de opkomstnorm, werden vervolgens door mij gegeven. Daarna werd opnieuw gevraagd of mevrouw Naenen hier iets vanaf wist. Ze gaf aan wel ooit gehoord te hebben over de opkomstnorm, dat de brandweer binnen een bepaalde tijd ter plaatse moet zijn. Maar ze ging er niet vanuit dat dat in Schijf niet gehaald zou worden. De Schijvenaren zijn van deze situatie ook niet op de hoogte, aldus mevrouw Naenen. "Inwoners staan er niet bij stil dat de brandweer te laat is, ondanks dat we verder van de kazerne af liggen." Ze wijst op de lange en rechte weg van Rucphen naar Schijf, waar auto's gemakkelijk 80 km/u kunnen rijden en de afstand snel wordt overbrugd. "Ik heb het idee dat de brandweer er zo is. Ik denk ook dat ze sneller zijn dan de politie of de ambulance. Volgens mij zit het korps van de politie in Etten-Leur, de ambulance moet uit Roosendaal komen en op de brandweerkazerne in Rucphen zitten ze gewoon te wachten naar mijn idee. Als er een melding binnen komt schieten ze de auto in en ze zijn weg." Ze licht toe dat dit puur op haar eigen gevoel gebaseerd is, dat ze niet zeker is van de situatie, maar dat de brandweer volgens haar altijd snel is.

Vervolgens werd gevraagd hoe bewoners zouden reageren als ze van de situatie op de hoogte worden gebracht. "Heel wisselend", antwoordt ze. "Misschien zijn er een paar die in protest gaan. Maar Schijvenaren zijn nuchtere mensen en die maken zich niet zo snel druk. Alles en iedereen moet tegenwoordig fuseren. Mensen denken: 'ach, het is toch zo'."

Verantwoordelijkheid ten opzichte van brandveiligheid

"In eerste instantie ben ik zelf verantwoordelijk voor mijn eigen veiligheid in huis en in andere situaties zijn dat soms anderen. Bijvoorbeeld op de school van mijn kinderen vind ik de directrice verantwoordelijk, in het buurthuis is dat de beheerder en in de kapsalon waar ik werk moeten wij ieder jaar de brandblusser controleren." De bewoners zullen daar naar haar mening het zelfde over denken.

Bewustzijn van brandveiligheid en gedrag daaromtrent

De respondent geeft te kennen op de hoogte te zijn van de gevolgen van brand. Wanneer gevraagd wordt deze te benoemen reageert zij als volgt: "Er zijn heel veel dingen waarvan ik denk, 'dat zou ik moeten veranderen'. Maar het blijft maar hangen. We hebben een rookmelder en ik weet niet eens of de batterij het wel doet. Ook mijn dochtertje, die slaapt op zolder naast een ruimte waar de CV hangt, kan nergens heen als brand uitbreekt. Ze heeft rolluiken die alleen geopend kunnen worden vanuit het kamertje er naast. Ik heb al heel vaak gedacht dat ik daar een touwladder uit het raam moet hangen, of de afstandsbediening van de rolluik op haar kamer moet leggen. En dat beangstigt mij soms wel, ze kan geen kant op. En rookmelders, mijn vriend vindt het volgens mij zonde van het geld en te veel werk om ze op te hangen maar ik zie graag overal melders." Naenen licht toe dat alle bezittingen in rook op kunnen gaan maar dat die gevolgen nog te overzien zijn als haar gezin maar niks overkomt.

Inwoners van Schijf zullen volgens mevrouw Naenen ook wel eens stilstaan bij de gevolgen van brand. "Iedereen denkt daar wel eens over na. Maar ik denk dat altijd iedereen het zelfde denkt als ik en dat is natuurlijk niet zo", benadrukt ze. Mevrouw Naenen denkt wel dat veel mensen rookmelders hebben, en sommigen een blusdeken, dat heeft ze wel eens gehoord. Mensen voelen zich volgens de respondent toch veiliger met een rookmelder, dat zegt haar gevoel en intuïtie. Ze heeft er nooit over gesproken met medebewoners.

Maatregelen die de respondent zelf heeft genomen in het kader van brandveiligheid zijn het aanschaffen van een blusdeken en een rookmelder, waarvan ze niet zeker is dat de batterij het doet. Ze geeft aan niet te kunnen antwoorden op de vraag of ze kan inschatten of mensen in haar directe netwerk (voorzorg)maatregelen hebben genomen.

Wat betreft het ontvluchten van haar huis in geval van brand, bekend ze dat ze daar wel eens over heeft gesproken met haar vriend, maar dat het nooit is gekomen tot een antwoord op *hoe* ze daadwerkelijk in geval van brand het huis verlaten. "Zo snel mogelijk natuurlijk", geeft ze aan. Maar als ik doorvraag op of zij weet hoe dat is in verschillende scenario's, zegt ze dat ze daar geen antwoord op heeft. Ze heeft geen vluchtplan maar besluit dit onderwerp te bespreken met haar vriend naar aanleiding van het interview. "Het zit al een tijd in mijn hoofd, alleen steeds komen andere prioriteiten weer eerder aan bod." Voor de inwoners van Schijf geldt het zelfde volgens mevrouw Naenen. "Iedereen denkt daar over na, maar ik geloof niet dat mensen een soort vluchtplan hebben. Het zou wel heel slim en goed zijn denk ik."

Informatie en communicatie omtrent brandveiligheid

Mevrouw Naenen is voor zover ze zich herinnert nooit geïnformeerd te zijn over brandveiligheid in haar woning. Ook heeft ze zelf nooit informatie gezocht. Wat daar de reden van is kan zij niet aangeven. Ze vertelt er wel graag meer over te willen weten. "Dan zou ik er zeker iets aan doen. Ik zou er graag op gewezen worden waar de risico's in mijn huis zich bevinden. Misschien dat dit interview daar ook nog wel aan bijdraagt." Ze wijst mij er op dat ze wel argwanend zou reageren als iemand onaangekondigd voor de deur zou staan. Ze wil er vooraf van op de hoogte gebracht worden. Ze zou dergelijke informatie graag van de brandweer zelf, of eventueel van de gemeente ontvangen. "Op welke manier?" is de vraag die volgde, en de respondent antwoordde daarop met: "een folder, voorzien van informatie en de mogelijkheid om aan te geven dat je graag iemand bij je thuis zou ontvangen om de woning te controleren." Een combinatie van een folder en persoonlijk contact zou mevrouw Naenen op prijs stellen. Daarnaast geeft ze de suggestie om een informatieavond te organiseren, alleen denkt de respondent dat daar niet de juiste mensen op af komen. "De mensen die dan komen denken misschien al extra goed na over dit onderwerp. De mensen die niet komen interesseert het niks, maar daar is het misschien juist wel goed voor." Met een folder in huis bereik je iedereen, stelt mevrouw Naenen. Zij zou de folder doorlezen. Wat betreft de frequentie oppert zij om mensen jaarlijks te benaderen. Dat zou volgens haar kunnen door in te spelen op feestdagen zoals de jaarwisseling.

Mevrouw Naenen denkt dat Schijvenaren wel meer willen weten over brandrisico's en preventiemaatregelen, mits het niet te veel tijd kost. "En vooral als zij weten dat eigenlijk wij buiten het gebied vallen en dat de brandweer te laat komt. Dan moet je toch weten dat zoiets speelt en je dus in eerste instantie op jezelf bent aangewezen." Nu komen zo weinig branden in de omgeving voor dat mensen denken 'dat gebeurt mij niet', aldus de respondent.

Houding ten opzichte van de gemeente Rucphen

"Ik kan niet zeggen dat ik veel meekrijg van de gemeente. Elk jaar ontvang ik een boekje maar daarvan denk ik altijd dat ze het gewoon opnieuw uitprinten van het jaar daarvoor." Ze wijst ook nog op de Rucphense Bode waar een gemeentelijke pagina in staat. Maar dat interesseert haar niet voldoende om het daadwerkelijk te lezen. Ze beoordeelt de informatievoorziening met 'een klein zesje'. Ze vindt dat de gemeente niet veel moeite doet om informatie naar bewoners te brengen. Haar houding ten opzichte van de gemeente is niet erg positief, ze heeft een aantal negatieve ervaringen.

Ze wijst op negatieve geluiden die ze hoort van inwoners van Schijf. "Ik hoor dat er niet geluisterd wordt, dat het iedere keer andere mensen zijn die over bepaalde zaken gaan, dat het vergunningtraject onduidelijk is etc. Daar kunnen ze misschien niet altijd wat aan doen, maar het is wat ik hoor."

Genoemde sociale netwerken

Volgens mevrouw Naenen is het bloemencorso een zeer grote en actieve vereniging. Zij schat het aantal leden op 300, variërend in de leeftijd van 12 tot 65 jaar. Vanaf twaalf jaar mogen kinderen meehelpen met bouwen aan de wagen. Voor de jongere kinderen worden activiteiten georganiseerd om ze warm te krijgen. "Ook gehandicapten draaien mee en helpen waar ze kunnen. Dat vind ik wel mooi om te zien." Daarnaast zijn de voetbalvereniging, de Schutterij en het Heemkunde actief binnen Schijf. "En de carnavalsverenigingen moet je ook niet vergeten." Voor de jongere generatie en de starters zijn de voetbalvereniging en het bloemencorso een leuke club om lid van te zijn volgens de respondent.

De respondent werd gevraagd of zij een kans ziet om brandveiligheid te communiceren naar burgers met hulp van of in samenwerking met de sociale netwerken en verenigingen. Twijfelend geeft zij daar het volgende antwoord op: "Nou, dat vind ik misschien toch meer een taak van de gemeente of de brandweer. Het zou misschien wel werken omdat iedereen elkaar zo goed kent. Maar het klinkt niet logisch voor mij." De burgemeester is een persoon die daarin een grote rol zou kunnen spelen. "Die doet het erg goed, en daar is ook iedereen positief over. Ze is zo betrokken en echt geïnteresseerd. Daar hebben Schijvenaren wel wat mee."

Communicatie en sociale netwerken

Mevrouw Naenen omschrijft het contact met de leden van de verenigingen als 'heel open en vooral erg gezellig'. "Gezelligheid is heel belangrijk. Iedereen kent elkaar, in welk clubje je ook zit, er zitten altijd wel overlappende personen bij." De frequentie van het contact is verschillend per netwerk. Het bloemencorso heeft een bepaald seizoen, tijdens dat seizoen (en vooral naar het einde waarin de optocht plaats vindt) is dat contact minimaal tweewekelijks en soms meer. Over het algemeen zegt de respondent dat de leden elkaar veel zien, ook buiten de clubjes om. "Bijvoorbeeld van de kindernevendienst zie ik ouders elke dag op school, maar dat is zelf maar zes keer per jaar." Het contact gaat over allerlei zaken.

De middelen waarmee onderling gecommuniceerd wordt zijn volgens de respondent Facebook, de verenigingsite, e-mail en persoonlijk contact. De betrokkenheid van de leden is vaak groot, maar mevrouw Naenen wijst erop dat niet iedereen zo betrokken is als zij. "Er zijn ook mensen die hun kind bij de poorten van de kerk afzetten en zich er verder niet meer om bekommeren." Vanuit de organisatie naar leden wordt veelal gecommuniceerd via de mail. "Vooral 'de Corso' is zo groot dat je wel per mail moet communiceren, anders kun je niet iedereen bereiken." Binnen het bloemencorso bestaan aparte groepjes, ouderen die bijvoorbeeld de bloemen verzorgen, mannen die het laswerk doen etc., zij kunnen apart benaderd worden en daar is volgens haar e-mail een mooi medium voor.

De betrokkenheid van inwoners bij de verschillende netwerken is groot. "Als ik alle huisjes hier naloop dan is iedereen wel ergens lid van of bij betrokken." De invloed van de netwerken op de inwoners acht de respondent groot. Ze wijst op activiteiten die verenigingen opzetten en buiten hun eigen activiteiten gaan. "De bloemencorso staat ook op de braderie en verkoopt shirtjes, en veel inwoners, ook die niet helpen met bouwen, kopen dat omdat ze de club willen steunen. En de voetbalvereniging heeft laatst de Turfloop georganiseerd, dat heeft niks met voetbal te maken."

Overig

Mevrouw Naenen is gevraagd welke lokale media worden gebruikt door Schijvenaren. Dat zijn volgens haar de Rucphense Bode en de internetsite www.schijf.eu. "Alles wat hier gebeurt komt op die site,"

Tijdens het interview pakt de respondent een beeld, 'de Schijvenaer' en vertelt trots dat dat beeld van grote emotionele waarde is voor de inwoners van de kern. "Een tijd geleden is het gejat, we hebben toen geld ingezameld om een nieuwe te laten maken. Deze is laatst geplaatst in het dorp, daar wordt dan een feest voor gegeven en echt iedereen is happy omdat het weer terug is." Mevrouw Naenen benadrukt dat de inwoners echt ontroerd waren omdat het was gestolen.

6.6 Inwoner Sprundel

Datum gesprek

3 april 2012

Gegevens respondent

Naam: René Lazeroms

Woonplaats: Sprundel

Leetijd: 40 jaar

Functies binnen woonplaats en gemeente

De respondent is algemeen bestuurslid bij Sociaal Cultureel Werk (SKW) in Sprundel, in dat kader is hij voorzitter van het wijkenoverleg, voorzitter van het project buurpreventie, vrijwillig brandweerslid, voorzitter van de carnavalsstichting in Sprundel en raadslid bij de gemeente als voorzitter van de VVD.

Houding ten opzichte van brandweer

Meneer Lazeroms is zelf vrijwilliger bij de brandweer in Rucphen. Hij geeft vervolgens aan zijn 'brandweerbril' goed af te kunnen zetten, aangezien dat in het kader van zijn functie als raadslid ook belangrijk is.

Het beeld van inwoners ten opzichte de brandweer is van oudsher 'een clubje uit de middenstand, met een eigen winkeltje, die het brandweervak ernaast deden', zo stelt de respondent. "Dat beeld in de samenleving is in de loop van de tijd wel anders geworden door de professionalisering van de brandweer", denkt meneer Lazeroms. Het beeld is veranderd van een 'amateuristische club' naar een 'semi professionele organisatie'. Dit komt onder andere doordat de brandweer aan activiteiten meedoet en zich daarin als professionele partner opstelt. "We proberen dus ook in preventieve zin mensen ervan te doordringen om anders naar het brandweerwereldje te kijken." Meneer Lazeroms is van mening dat inwoners positief zijn over de brandweer, dit is gemeentebreed en verschilt niet binnen de kerkdorpen.

De vraag werd gesteld of de respondent inzicht heeft in de mening van bewoners ten opzichte van de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding. "Bewoners van Sprundel hebben de gedachte dat het zo snel mogelijk moet. Maar er zijn nu geen klachten. In de ogen van de bewoners doet de brandweer hun werk goed." Dit is volgens meneer Lazeroms binnen de gehele gemeente Rucphen het geval.

Historie en organisatie brandweer

De respondent denkt dat burgers niet goed weten op welke wijze de brandweer is georganiseerd. Wel zijn burgers op de hoogte dat de brandweer is samengevoegd. "Vroeger kwamen wij als Sprundelaren zelf de sprundelse mensen helpen. Dat is niet meer. Tegenwoordig kunnen ook mensen uit Willebrord of uit Rucphen komen. Dat is wat mensen merken. Ze worden geholpen, maar niet meer door de bekende club mensen." Volgens de respondent is dat geen probleem, het gaat erom dat mensen zo snel mogelijk hulp krijgen. Hij denkt dat burgers daar wel een mening over hebben, bij de samenvoeging ontstond maatschappelijke roering in de samenleving. Nu, zes jaar later, hoort hij de mensen er niet meer over.

Nadat de respondent bovenstaande heeft uitgelegd licht ik de huidige situatie toe. Ik heb herhaald dat de kazernes zijn gefuseerd, dat een wettelijke opkomsttijd is vastgesteld en dat deze niet overal wordt gehaald. De vraag of bewoners weten dat er een komstnorm is en dat deze niet wordt behaald wordt krachtig met 'nee' beantwoord. De respondent licht toe dat

mensen vooral bezig zijn met hun eigen 'huisje, tuintje, boompje en beestje'. "Mensen zijn er niet mee bezig, over de brandweer komen weinig tot geen opmerkingen, vragen of issues naar boven." De respondent is ervan overtuigd dat mensen pas bewuster worden wanneer ze iets meemaken. De kans op brand wordt nu als heel klein ervaren, denkt meneer Lazeroms. "Iets wat incidenteel voorkomt, daar staat men misschien een week bij stil en dan gaan we weer verder."

Volgens de respondent is het wel verstandig om eerlijk te zijn over deze situatie. "Let dan wel op dat je geen paniek zaait waardoor mensen niet meer rustig kunnen slapen. Je moet oplossingen aandragen om de veiligheid van mensen te verhogen." Als de situatie wordt gecommuniceerd bestaat de kans dat het brandveiligheidsbewustzijn wordt verhoogd, denkt de heer Lazeroms. Hij noemt een voorbeeld van een paar jaar terug: "Er ontstond een woningbrand op de slaapkamer van een kind doordat het nachtlampje was gaan schroeien. Dat kind is gaan reageren en heeft de familie gealarmeerd. Door dat handelen is heel veel leed voorkomen. De burgemeester nodigde een tijd later het gezin uit en beloofde het kind. Dat kreeg aandacht in de krant, een stukje in het weekblad." Dit soort positieve communicatie verhoogt het bewustzijn en is volgens Lazeroms belangrijk.

Verantwoordelijkheid t.o.v. brandveiligheid

"In feite ben je zelf verantwoordelijk voor brandveiligheid. Die verantwoordelijkheid kun je nemen door middel van kleine hulpmiddelen aan te schaffen." Het is volgens meneer Lazeroms belangrijk om mensen daarvan bewust te maken, "maar blijf realistisch", is zijn advies. "Je kunt niet verwachten dat mensen maatregelen nemen die boven hun pet of portemonnee gaan."

De respondent denkt dat inwoners van Sprundel de verantwoordelijkheid leggen bij instanties, hij noemt de gemeente en de brandweer. Zijn inschatting is dat dit voor de inwoners van de hele gemeente gelijk is. Dit baseert hij op zijn eigen ervaringen. "Mensen praten wel over brandweeronderwerpen, maar altijd naar aanleiding van incidenten. Mensen zijn nieuwsgierig, ze willen alle details weten als er iets is gebeurd. Maar ze praten nooit over hoeveel rookmelders ergens hangen. En of ze er überhaupt hangen."

Bewustzijn van brandveiligheid en gedrag daaromtrent

De respondent denkt dat mensen niet stil staan bij de risico's en gevaren van brand. "Ze moeten het eerst ondervinden. En dan komen ze er misschien zelfs achter dat ze niet goed verzekerd zijn!" Hij denkt wel dat een aantal mensen rookmelders hebben in huis, maar het merendeel niet. Hij voegt eraan toe dat dat slechts een gevoel is en hij het niet zeker weet. Dit geldt ook voor de vraag of mensen wel eens nadenken over een vluchtroute bij brand. "Neem nou een feestje. We zetten de statafel voor de deur, want meer ruimte is er niet. Niemand denkt dan, dat is niet handig want als er brand is kunnen we niet weg."

Informatie en communicatie omtrent brandveiligheid

Meneer Lazeroms kan zich niet herinneren dat burgers in Sprundel wel eens proactief zijn geïnformeerd over brandveiligheid. "Er heeft wel eens iets in de Bode gestaan, via de website van de gemeente kunnen mensen informatie halen en we stellen de kazerne ook wel eens open zodat mensen langs kunnen komen." Maar het meeste gebeurt op aanvraag, stelt hij. De oorzaak is te zoeken in een te lage capaciteit. "En van vrijwilligers kun je het ook niet verwachten, die doen het brandweervak naast hun dagelijkse bezigheden."

Kunt u inschatten of mensen uit uw directe netwerk meer willen weten van risico's en gevaren van brand? "Diep in hun hart misschien wel. Maar het onderwerp wordt nooit zo expliciet besproken, dus kan ik niet peilen of er behoefte aan is." Is het antwoord dat meneer Lazeroms op deze vraag geeft. "Wel weet ik uit ervaring dat Sprundelaren geïnteresseerd zijn in

buurpreventie. Maar dat gaat vooral over inbraak en dat vindt dagelijks wel ergens plaats. Het komt dichterbij en is van alledag." Dat is volgens de respondent het grote verschil met informatie over brandveiligheid, dat komt in verhouding te weinig voor.

De heer Lazeroms komt zelf met het idee om mensen te informeren via de kanalen die Sprundel rijk is. "Ik denk aan het SKW, de verenigingsraad, om die ingangen te gebruiken. Het SKW heeft een grote rol binnen Sprundel, als tien mensen daar aankloppen met een vraag dan regelen zij dat daar antwoord op komt." Hij wijst op het plaatselijke netwerk waarvan gebruik van kan worden gemaakt. "Het zou het beste werken om mensen actief te betrekken. Folders gaan op zaterdag regelrecht de papierpak in."

Houding t.o.v. gemeente Rucphen

Het beeld dat inwoners van Sprundel van de gemeente hebben wordt steeds positiever. "Vroeger was de gemeente zo: als ik daar een wethouder kende, dan werd het wel geregeld. Nu krijgen we een bestuurlijke organisatie plus ambtenarenorganisatie die de houding hebben dat we er voor onze burgers moeten zijn, maar niet meer onder alle omstandigheden. Het moet nu duidelijk zijn waar de regeltjes voor zijn, waar men wel of niet voor in aanmerking komt. We zijn transparanter en er heerst minder vriendjespolitiek." Lazeroms geeft aan dat burgers de gemeente steeds meer zien als serieuze partner en dat het beeld hedendaags positief is.

Communicatie en sociale netwerken

Communicatie binnen de verenigingen (waar de respondent lid van is) verloopt veelal informeel en persoonlijk. "We e-mailen, bellen en sms'en. Als er om 13.00 uur iemand dood gaat in Sprundel, dan weet ik voor ik thuis ben al dat diegene overleden is. Dat is puur het sociale netwerk dat zijn werk doet, iemand anders vindt dat ik dat moet weten." Meneer Lazeroms kan niet duidelijk aangeven waarover wordt gecommuniceerd, "over van alles, niet specifiek één onderwerp en ook lang niet altijd over de club."

De respondent ziet de leden van de clubs en verenigingen ook daarbuiten. "Aan de ene kant zit ik met een bekende aan de bestuurstafel, twee dagen later staan we samen aan het warm en koud buffet op een feestje." Hij vertelt dat doordat de gemeenschap zo klein is, je elkaar telkens tegenkomt en met sommige medebestuurders of leden ook bevriend raakt.

De communicatie vanuit het bestuur naar de leden verloopt op verschillende manieren, afhankelijk van wat voor vereniging het is. De respondent haalt buurpreventie als project aan. Daaromtrent wordt in de Rucphense Bode gecommuniceerd, via de website van SKW, een of twee keer per jaar gaan de teams samen met de woonstichting, de gemeente en politie de wijk in. De brandweer is daar niet bij omdat het project echt opgestart is vanuit thema's die de politie betreffen. Denk aan inbraakpreventie, vernieling, zinloos geweld, drugsgebruik en hangjeugd.

Buurpreventie

Buurpreventie bestaat alleen in Sprundel. Het is ontstaan vanuit de inwoners tijdens een wijkoverleg. Daarin kwam het onderwerp veiligheid en inbraakpreventie aan bod en ontstond de gedachte om daar samen wat aan te doen. De inwoners gingen zelf op zoek naar informatie en kwamen uit op een project in Bergen op Zoom. Volgens meneer Lazeroms was daar een actieve wijkagent die het project heeft opgestart en hij is komen vertellen over buurpreventie. De sturing en regie vindt plaats vanuit de Sprundelaren, teams zijn actief in verschillende wijken door een oogje in het zeil te houden en de coördinatoren in te lichten als zij verdachte zaken waarnemen. De coördinatoren proberen dit zelf eerst op te lossen en spelen informatie eventueel door naar politie en/of gemeente.

Omdat buurpreventie in principe alleen op straat plaats vindt vraagt de respondent zich af of de brandweer met het thema brandveiligheid kan aanhaken. "Brand ontstaat binnen in de huizen, daar hebben de buurtpreventieteams geen zicht op."

De andere vier kerkdorpen kennen deze maatschappelijke aanpak niet. "Daar hebben de bewoners nooit initiatief genomen, dus dan gebeurt er ook niks." Volgens Lazeroms zou dit in St. Willebrord ook niet zo goed werken. "Mensen zijn daar veel meer van het consumeren. Ze willen overal wat voor terugzien als ze zich inzetten. Iemand die overdag hard heeft gewerkt, heeft niet de behoefte om 's avonds nog actief te zijn voor het dorp." Schijvenaren zouden dat wel doen denkt hij, maar daar is de sociale controle al zo groot dat een speciaal project daarvoor niet nodig is.

Samenhang tussen sociale netwerken

De verenigingsraad vertegenwoordigt de verschillende verenigingen in Sprundel. De verenigingen zelf zijn dus de leden die onder de raad hangen. Periodiek komen ze bijeen om zaken af te stemmen over activiteiten, issues etc. De samenhang tussen de netwerken is in zekere mate geformaliseerd.

Betrokkenheid met andere kerkdorpen

De netwerken binnen Sprundel hebben relaties met het verenigingsleven in de andere kernen. "Als het SKW ten dienste kan staan van andere SKW organisaties, dan zoeken we de samenwerking op. Met buurpreventie gaan geruchten dat ze in Rucphen wel iets willen opstarten. Dan helpen wij mee." Dit is op meer verenigingsvlakken zo, hij noemt de carnavalsverenigingen. De respondent ziet in het kader van het issue rondom brandveiligheid hier geen mogelijkheden voor. "Nee, als je het sociale netwerk wilt gebruiken dan moet je dat binnen het dorp zelf doen en niet willen overstijgen."

Invloed van de sociale netwerken

De sociale netwerken in Sprundel hebben invloed op de bewoners volgens meneer Lazeroms. "Ik ga even uit van SKW, als er iets speelt binnen Sprundel, dan wordt dat altijd binnen SKW bespreekbaar gemaakt. Daar gaan we dan onze burgers over informeren. Dat doen wij lang niet altijd alleen via de Bode, maar ook via verschillende uitvoeringsorganen zoals de verenigingsraad, wijkoverleg en cursuswerkgroep." De respondent adviseert in het kader van brandveiligheid het SKW altijd te betrekken. "SKW is een soort overkoepelend orgaan met een eigen netwerk. Met hun heb je alles te pakken, zij spelen de zaken wel door naar andere netwerken."

De respondent heeft in zekere zin zicht op de mate van betrokkenheid van inwoners in het verenigingsleven. "Mensen die ik regelmatig zie, zijn uiteraard betrokken." Een groot deel van het dorp is wel ergens lid van, denkt Lazeroms.

De heer Lazeroms antwoordt volmondig "ja" op de vraag of met behulp van sociale netwerken brandpreventie en -bestrijding georganiseerd zou kunnen worden. Of het brandveiligheidsbewustzijn dan structureel zal toenemen weet hij niet. Daarvoor is herhaling nodig. "Als het positief ontvangen wordt misschien wel, dan doet de tamtam zijn werk. Dat merk ik ook met de thema avonden die de buurtpreventieteams organiseren."

Bijlage 6.7 Inwoner St. Willebrord

Datum gesprek

18 april 2012

Gegevens respondent

Naam: Jos Schijven

Woonplaats: St. Willebrord

Leetijd: 75 jaar

Woonsituatie: Samenwonend met dochter

Functies binnen woonplaats

De respondent is op 24 jarige leeftijd begonnen met een bestuursfunctie binnen fanfare de Eendracht. Hij heeft binnen het bestuur verschillende functies bekleed, nu is hij muzikant en niet meer bestuurlijk actief. Hij heeft twaalf jaar in het kerkbestuur geparticipeerd, Stichting Carnaval opgericht en is daar secretaris, penningmeester en voorzitter van geweest. Hij is voormalig lid van de Schildersclub, welke jaarlijkse exposities organiseerde voor amateurkunstschilders. Meneer Schijven is voorzitter geweest van de cliëntenraad van het dagverblijf waar zijn dochter Sylvia heeft gezeten (dagverblijf voor verstandelijk gehandicapten). Hij is later voorzitter geworden van de overkoepelende organisatie van dagverblijven in Roosendaal. Tot slot is de respondent bestuurslid geweest van de voormalige woningstichting Gemeente Rucphen (nu Thuisvester) en politiek actief: voormalig raadslid en wethouder en tegenwoordig als voorzitter van de Rucphense VolksPartij (RVP).

Houding ten opzichte van de brandweer

"Ik heb de brandweer gekend als plaatselijke afdelingen in de dorpen, ik heb ook de reorganisatie meegemaakt. Ik heb geweldig ontzag voor de mensen die zich inzetten voor de brandweer", antwoordde meneer Schijven op de vraag wat zijn beeld is van de brandweer. Hij vertelt dat hij geen positieve ervaringen heeft toen de reorganisatie plaats vond, het was moeilijk om de brandweerteams van de afzonderlijke dorpen bij elkaar te krijgen. "Iedereen wilde zelfstandig blijven, maar dat ging niet."

De respondent gaat ervan uit dat het algemene beeld van inwoners van St. Willebrord ten aanzien van de brandweer ook goed is. "Ik hoor tenminste nooit klachten over het optreden van de brandweer. De laatste grote brand die ik van dichtbij heb meegemaakt, daar kwamen mensen naartoe om te kijken en over het algemeen kan ik zeggen dat we bijzonder gesteld zijn op de plaatselijke brandweer."

Over de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding in de kern St. Willebrord zei de heer Schijven het volgende: "Wat ik zelf heb meegemaakt tijdens mijn locoburgemeesterschap is altijd goed verlopen. Ik kan me geen enkel geval bedenken waarin de brandweer nalatig is geweest, te laat was of niet goed voorbereid was. Ik kan er alleen maar positief over zijn." De vraag die volgde was of de respondent weet hoe lang de brandweer er over doet om in zijn woonplaats bij een incident te arriveren. "Ik denk vijf tot zeven minuten. Ik geloof dat er zeven minuten voor staat dat het verplicht is, maar binnen die tijd zijn ze er altijd." Volgens meneer Schijven zijn de 'Willebrorders' ook positief over de snelheid en effectiviteit van het brandweeroptreden. Hij is van mening dat zij niet zullen weten van de zeven minuten, waarvan hij zelf aangeeft dat dat de norm is. Maar zij zijn positief over het handelen en optreden van de brandweer, aldus de respondent.

Historie en organisatie van de brandweer

De heer Schijven geeft zelf aan wel redelijk goed te weten hoe de brandweer is georganiseerd. "Vroeger was het plaatselijk, nu is dat gemeentelijk gemaakt. De organisatie zit volgens mij perfect in elkaar. Degenen die de leiding hebben doen het volgens mij heel goed." Verder noemt de respondent geen informatie over de organisatie van de brandweer in zijn woonplaats. Hij denkt dat inwoners geen weet hebben van hoe de organisatie in elkaar steekt. Sommigen wel, volgens de respondent, maar dat zijn de mensen die wat dichterbij de gemeente staan. Hij baseert zijn mening op de geringe of zelfs afwezige informatie omtrent de organisatie, inwoners worden hier nooit over geïnformeerd. "Misschien zou het wel eens goed zijn om naar buiten te brengen hoe de brandweer in elkaar zit. En dan niet alleen voor Willebrord, maar voor de hele gemeente. Gewoon via de plaatselijke TV krant, die hebben de meeste mensen iedere dag aan staan. Er zou een programma gemaakt kunnen worden over de plaatselijke brandweer, de doorsnee mens weet hier niks vanaf."

Over de historie van de brandweerorganisatie in St. Willebrord vertelt meneer Schijven dat drie kazernes zijn gefuseerd en dat er nu één kazerne in Rucphen staat. Vroeger waren de brandweerlieden 'gewone' burgers die een eigen bakkerij, slagerij of ander winkeltje hadden. Een wethouder had toen de leiding over het korps. Tegenwoordig bestaat de brandweer uit vrijwilligers, maar het zijn volgens de respondent echt professionals die een zware opleiding moeten volgen. Volgens de respondent weten de inwoners van het dorp wel dat de brandweer is gefuseerd, dat het nu gemeentelijk is georganiseerd. Maar dat het ook regionaal is en onder Brandweer Midden- en West-Brabant valt, is informatie waarvan zij niet op de hoogte zijn.

Nadat meneer Schijven zelf heeft verteld wat hij weet, heb ik de huidige situatie met betrekking tot brandweezorg in de gemeente toegelicht. De opkomstnorm was bij meneer Schijven wel bekend, maar het formeel niet halen daarvan in delen van de gemeente was nieuw voor hem. Ook inwoners zijn niet op de hoogte van de huidige situatie volgens de respondent. "Ik heb ook nog nooit één klacht gehoord dat de brandweer te laat zou zijn." Wat betreft reacties van inwoners zegt hij het volgende: "Nou, dat zou zeer minimaal zijn. De gewone burger zal er niet zo geïnteresseerd in zijn." Dat komt volgens de respondent omdat de inwoners van zijn dorp te gemakzuchtig zijn. "Ze denken: 'nou, het zal toch wel goed komen'. Wanneer dit voorgelegd wordt denk ik dat veel mensen niet of weinig geïnteresseerd zijn." Zij zouden volgens meneer Schijven wel iemand verantwoordelijk achten, en dat is, zo schat hij in, de brandweer.

Verantwoordelijkheid ten opzichte van brandveiligheid

"Ik acht allereerst de burgemeester verantwoordelijk, zij is hoofd van de politie en de brandweer. Maar de commandant is natuurlijk de eerst aangesprokene en moet voor veiligheid zorgen." Dit is het antwoord op de vraag wie meneer Schijven verantwoordelijk acht voor brandweezorg. Voor zijn eigen brandveiligheid acht de respondent de woningstichting Thuisvester verantwoordelijk. "Thuisvester heeft deze appartementen verkocht of verhuurt ze aan de mensen. En ja, nieuwbouw moet in deze tijd voldoen aan allerlei eisen. Dus ik denk dat zij daar verantwoordelijk voor zijn."

Wat opviel is dat wanneer deze vraag wederom gesteld werd, maar dan hoe dit zal gelden voor de inwoners van St. Willebrord (wie zij verantwoordelijk achten voor hun eigen brandveiligheid), meneer Schijven het volgende antwoordde: "Zij zullen daar zelf verantwoordelijk voor zijn. Er zijn natuurlijk veel oude woningen die niet voldoen aan de voorwaarden die men op dit moment stelt. Als het om nieuwbouw gaat dan denk ik dat de ontwerpers, architecten en de bouwers verantwoordelijk zijn om de juiste veiligheidsmaatregelen te nemen." De indruk ontstond dat mensen die in oudere woningen wonen (waar wellicht de brandveiligheidsmaatregelen niet optimaal zijn) zelf verantwoordelijk zijn voor hun

brandveiligheid, en dat externe partijen dat zijn voor mensen die wonen in nieuwbouwwoningen.

Bewustzijn van brandveiligheid en gedrag daaromtrent

Meneer Schijven beweert regelmatig na te denken over dat brand in zijn woning kan ontstaan. "Misschien denk ik daar elke week wel een keer over na, als ik hier door het gebouw wandel. Ik let er altijd op dat het gasstel goed uit is, dat er niks blijft branden als we weg gaan. Maar het gelukkige hier is, dat zodra er enige ontwikkeling van brand ontstaat, de alarmen direct afgaan." Meneer Schijven vertelt dat hij rookmelders in huis heeft, de woningstichting heeft ze bevestigd. De respondent heeft verder zelf geen maatregelen genomen in het kader van brandpreventie of bestrijding. Hij denkt dat de jongere generatie in het dorp wel maatregelen heeft genomen, maar dat ouderen dat niet doen omdat ze 'nog niet zo ver zijn'. "Zij hebben niet zo'n belangstelling voor brandveiligheid, louter doordat ze de informatie hierover niet tot zich nemen. De jongere generatie wel, bij het betrekken van een nieuwe woning beginnen zij denk ik met rookmelders."

Ook in dit interview werden vragen gesteld over een eventueel vluchtplan en of de respondent heeft nagedacht over hoe hij zijn huis verlaat in geval van brand. Hij beweert daar over na te denken, en in het appartementencomplex staat het ook duidelijk aangegeven. "Het vluchtplan dat ik zelf wel overdenk is: eerst proberen de trap te nemen die links naast mijn deur naar buiten gaat. De lift mag je trouwens nooit nemen bij brand. Als daar de brand is, dan moet ik de trap rechts in de gang nemen. Die gaat de andere kant op, dan sta ik ook direct buiten." Hij heeft dit 'plan' nooit besproken met medebewoners, het hangt in zijn eigen hoofd. Gevraagd is of meneer Schijven kan inschatten in hoeverre inwoners van zijn dorp hier over nadenken. Hij denkt dat starters of jonge ouders dat wel met elkaar bespreken en ouderen minder of niet.

Informatie en communicatie omtrent brandveiligheid

De respondent bekent wel eens informatie gehad te hebben over brandveiligheid in huis. Hij zegt daarover het volgende: "Nou, toen wij dit huis betrokken hebben we een documentatiemap gehad waarin alles tot in detail stond beschreven als het gaat om veiligheid in huis. Het ging echt over dit pand, het is een hele dikke map, te groot om helemaal door te lezen. Maar ik heb er de hoogtepuntjes uitgepakt en doorgenomen. Maar dat is al weer tweeënhalf jaar geleden." De map kwam van woningvereniging Thuisvester, de respondent vindt de map een zeer goede zaak en is daarover erg te spreken.

Meneer Schijven heeft zelf nooit informatie gezocht over het thema brandveiligheid. "Nee, daar heb ik nooit bij stilgestaan. Het is nooit in mij op gekomen om daarover na te denken." Hij kan niet aangeven waarom niet.

"Zou u meer willen weten over brandveiligheidsaspecten en wat u zelf zou kunnen doen in het kader van brandpreventie of –bestrijding?" Schijven: "Nou, ik denk dat wanneer vanuit de brandweerorganisatie actie ondernomen wordt om de burgerij wat meer duidelijkheid te geven over de organisatie, de gevaren van brand etc., dat ze dan misschien ook kunnen verwerken wat mensen het beste kunnen doen als iets gebeurt. Zoiets zou ik best willen weten ja." Deze informatie zou in de ogen van de respondent het beste rechtstreeks van de brandweer kunnen komen. Zij zijn het meest deskundig. De manier waarop hij dat wenst te krijgen is via een 'eenvoudige circulaire' die bij mensen thuis wordt bezorgd en waar duidelijk op staat dat de informatie belangrijk is. "Anders lezen ze het niet", is zijn mening. "Ik denk dat dit uitkomst zou bieden voor veel mensen. Ik zie een beknopte, duidelijke folder of flyer voor me waarin met korte mededelingen gevaren en andere zaken staan."

Meneer Schijven denkt dat de gemiddelde inwoner van St. Willebrord graag meer informatie over het onderwerp zou ontvangen. De manier waarop zij dat wensen kan hij niet inschatten.

Houding ten opzichte van de gemeente

De respondent vindt de (algemene) informatievoorziening van de gemeente naar inwoners toe goed. "Wij worden regelmatig in de Bode over alles geïnformeerd. Wanneer er bijzonderheden zijn komt van de gemeente rechtstreeks informatie. En in de jaarlijkse gemeentegids staat veel informatie. Daar kunnen we tevreden over zijn." Hij vindt de gemeente Rucphen een betrouwbare organisatie en wijst hen een acht toe. "Ik vind dat het gemeentebestuur dat er nu zit, het goed doet. Ze proberen mensen zo goed mogelijk te informeren."

De Willebrorders zijn kritischer, stelt meneer Schijven. "En daar heb je ook een verschil in tussen inwoners. Er zijn mensen die altijd ontevreden zijn, die geven de gemeente een vier of een vijf. Ik denk dat de gemiddelde Willebrorder een zes zou geven, wel een voldoende."

Omschrijving van de inwoners van St. Willebrord

De respondent is gevraagd om de inwoners van zijn dorp te omschrijven. "Er wordt altijd gezegd van Willebrorders dat we zo aan elkaar hangen, dat we zo één zijn met elkaar. Nou, dat is natuurlijk niet waar. Willebrorders zijn het goed eens met elkaar als ze allemaal met elkaar op kunnen. Het is een goed volk, maar ze zijn materialistisch ingesteld en moeten voldoende hebben om goed te kunnen zijn. Begrijp je? Zo moet ik het misschien maar uitleggen. Ze liggen snel met elkaar in de clinch wanneer de een meer heeft dan de ander. Ik verwoord niet de algemene gedachte die altijd heerst en wordt uitgesproken, dat de Willebrorders zo aan elkaar hangen. Nee, dat is niet waar."

Meneer Schijven omschrijft de inwoner als volgt: "Het zijn hardwerkende mensen over het algemeen. Mensen die graag veel geld verdienen en te goed zijn voor de kinderen. Maar ik vind dat dus te fout voor de kinderen. Kinderen worden op een voetstuk gezet hier." De respondent verduidelijkt zijn mening aan de hand van een voorbeeld. "Wanneer een kind hier zeventien wordt, dan komt er een auto in de garage. Want hij is toch al bijna achttien! Terwijl hij of zij zijn rijbewijs nog moet halen. En dan wil iedereen dat, want als de burens al een auto voor het kind hebben, dan moet de ander dat ook. Anders gaat het wringen."

Volgens de respondent is familie erg belangrijk voor de burgers. "Hier staan veel eigen woningen, met families gebouwd, voor elkaar. Wat dat betreft hangen we dus wel aan elkaar. We zijn erg familiair. Het zijn hier zeven of acht families die eigenlijk Willebrord bevolken en omdat het allemaal familie van elkaar is, zijn ze dus wel met elkaar verbonden. Daarnaast binnen het verenigingsleven ook wel, het draait aardig. Maar meestal moet het allemaal voor de Willebrorder gedaan worden. Er zijn maar enkele mensen die de verantwoordelijkheid nemen om iets draaiende te houden. Dat mist de Willebrorder wel."

Sociale netwerken

Meneer Schijven is zelf zeer actief betrokken in verschillende verenigingen en netwerken in het dorp. Hij geeft aan dat zijn contact met de leden erg warm, persoonlijk en hecht is. "Het is net een familie. Heel mijn hart gaat uit naar de muziekvereniging." Het contact is frequent, hij ziet de leden iedere week en dat gaat verder dan alleen communicatie omtrent de harmonie.

Gevraagd is of hij zicht heeft op de betrokkenheid van inwoners bij verenigingen en clubs. "Dat staat op een laag pitje. Verantwoordelijkheid, daar moet de Willebrorder niks van hebben. Ze nemen niet het initiatief om iets draaiende te houden. Een klein aantal wel hoor, daar moet het van komen. Men ziet dikwijls in dezelfde verenigingen dezelfde mensen terugkomen." Volgens

meneer Schijven is de gemiddelde inwoner niet lid van een vereniging. "Daar schort het hier aan. Mensen zijn meer bezig met werken, proberen wat te verdienen. Ze hebben geen zin om binnen het verenigingsleven met elkaar om te gaan." De verenigingen en netwerken doen wel hun best om leden te werven, maar het is erg moeilijk volgens de respondent.

Zijn antwoord op de vraag of brandveiligheid onder de aandacht gebracht kan worden door middel van de netwerken is dan ook weinig verrassend en luid en duidelijk 'nee'. "Dat is in de andere dorpen wel mogelijk denk ik. Maar hier staan ze er te ver vandaan."

Bijlage 6.8 Inwoner Zegge

Datum gesprek

5 april 2012

Gegevens respondent

Naam: Hendrik Herman

Woonplaats: Zegge

Leeftijd: 70 jaar

Functies binnen woonplaats en gemeente

De heer Herman is vanwege zijn leeftijd, zo stelt hij zelf, aan het afbouwen met de verschillende functies die hij bekleedt. Zo was hij voorzitter van het parochiebestuur, echter heeft hij deze taak recentelijk naast zich neergelegd. Hij heeft deelgenomen in het bestuur van de harmonie, waar hij de laatste jaren enkel nog als lid deel van uitmaakt. Toen zijn kinderen nog op school zaten zat hij in het schoolbestuur. Hij is zes jaar voorzitter geweest van de dorpsraad die hij zelf mee heeft opgezet, maar is in de week van het interview afgetreden. Hij is lid van de KBO in Zegge.

Houding ten opzichte van brandweer

Als de heer Herman de term 'brandweer' hoort denkt hij aan een brand die ze komen blussen. Daarnaast associeert hij de brandweer ook met de kerk, op basis van zijn persoonlijke ervaring. Hij is voormalig voorzitter van het parochiebestuur en in die functie had hij wel eens contact met de brandweer over vergunningen. Hij is daarover tevreden, alhoewel hij sommige maatregelen wat overdreven vond. De heer Herman is zeer positief over de brandweer: "Ze zijn in dienst van mens en maatschappij en vervullen een heel belangrijke rol als het over veiligheid gaat. Ze doen het goed." Gevraagd is naar de mening van de inwoners van Zegge en de respondent geeft aan nog nooit gehoord te hebben dat iemand negatief was. Hij geeft wel aan dat mensen er ontzettend weinig mee te maken hebben. "Er gebeurt hier zeer weinig waarbij de brandweer aanwezig moet zijn." Of deze houding nog zal verschillen binnen de vijf kernen is volgens de respondent wel mogelijk. "Waar plaatselijke brandweerkazernes waren, voor het samenvoegen, zal dat voor een stevige discussie hebben gezorgd. Maar dat speelt niet in Zegge."

Meneer Herman weet over de snelheid en effectiviteit van brandbestrijding het volgende te vertellen: "Ik weet dat er regels zijn dat ze binnen een bepaalde tijd ter plaatse moeten zijn. Dat heb ik wel eens gelezen." Dat was waarschijnlijk in de krant, zo stelt de respondent. "Maar dat zou ik ook gehoord kunnen hebben tijdens een bijeenkomst. Ik ben er niet zeker van." Volgens de respondent hebben bewoners van het dorp hier geen mening over, zij zijn naar zijn mening niet op de hoogte van deze regels. "Volgens mij heeft het in de Bode gestaan, dus ze zouden het kunnen weten. Maar ik heb er nog nooit wat over gehoord."

Historie en organisatie brandweer

Weet u hoe de brandweer in uw woonplaats georganiseerd is? Deze vraag beantwoordde de respondent als volgt: "Er komt een nieuwe commandant heb ik gelezen in de krant, BN de stem. Verder weet ik er niet zoveel vanaf." Hij vertelt dat dit voor zijn medebewoners ook zal gelden. De oorzaak daarvan is een tekort aan communicatie. Hij heeft er nog nooit informatie over gehad, en geeft aan (zelfs) niet te weten of er ook gebruik wordt gemaakt van fulltimers of alleen vrijwilligers. Meneer Herman weet wel dat er een kazerne in St. Willebrord stond, of deze er nog staat is hem niet bekend. De respondent vertelt uit zichzelf dat brandweezorg in Zegge meestal uit Oudenbosch komt, omdat zij sneller ter plaatse zijn.

De historie heeft de heer Herman eerder al aangehaald, hij vertelde over de samenvoeging van kazernes. "Dit is op politiek niveau beslist een aantal jaren geleden. Dit leeft volgens mij niet in Zegge."

Nadat de respondent spontaan zijn kennis over de historie en organisatie van de brandweer heeft gedeeld, lichtte ik de situatie toe en vroeg of hij kon inschatten of bewoners daar iets vanaf weten. "Ik denk van niet. Er worden verschillende bijeenkomsten georganiseerd over veiligheid, meestal vanuit de dorpsraad, maar daar zit de brandweer nooit tussen." Dit komt volgens hem omdat het onderwerp niet leeft. "Over de politie wordt geklaagd, zij kunnen niet voldoende inspelen op de behoefte van dorpen, en worden dan door ons uitgenodigd op een bewonersavond om dat uit te komen leggen. Mensen maken zich zorgen over inbraak, er wordt te hard gereden, dat zijn zichtbare dingen. Voor de brandweer is dat niet nodig want dat staat niet op het netvlies."

De bewonersavond die de heer Herman aanhaalt wordt elk jaar en soms twee maal per jaar georganiseerd door de dorpsraad.

De respondent is van mening dat het zinvol zal zijn om open en eerlijk te communiceren over de stand van zaken. "Mensen moeten eigenlijk wel weten wat haalbaar is."

Verantwoordelijkheid t.o.v. brandveiligheid

De respondent acht zichzelf in eerste instantie verantwoordelijk voor brandveiligheid in huis. Daarnaast legt hij ook een stukje verantwoordelijk neer bij de brandweer en gemeente. "Er moeten regels zijn waaraan voldaan moet worden. En controles moeten plaatsvinden." De mening van burgers zal niet veel afwijken volgens de heer Herman. "Ik veronderstel dat ze allemaal weten dat ze zelf een bepaalde rol hebben in hun veiligheid en dat ze daar consequent mee omgaan."

Bewustzijn van brandveiligheid en gedrag daaromtrent

De respondent is gevraagd of hij weet welke gevolgen brand kan hebben. "De hele zaak brand af, alle spullen raak je kwijt, of nog erger, je raakt gewond of overlijdt." Meneer Herman denkt daar wel eens over na, geeft hij te kennen. "Dat heeft ook te maken met dingen die je in je leven meemaakt." Hij denkt dat inwoners daar ook wel eens aan denken, vooral nadat ergens iets is gebeurd. "Als je op televisie ziet dat drie kinderen omkomen vanwege brand, dan denk je bij jezelf ook wel even na." Er wordt echter niet gecommuniceerd over dit onderwerp, bekend hij.

De respondent acht zijn eigen huis brandveilig. Hij heeft vier rookmelders hangen en laat bewust één deur altijd rolluikvrij. Over vluchten heeft hij wel eens met zijn vrouw gesproken, maar een vluchtplan hebben ze nooit gemaakt. "Laatst is bij ons ingebroken, mijn vrouw vergrendelt nu alles het liefst zo goed mogelijk. Dat is in het kader van vluchten niet goed natuurlijk. Maar op basis van deze ervaring wordt inbraak toch als zeer dreigend gezien en brandgevaar verdwijnt naar de achtergrond." Inbraak is iets van alledag, geeft de respondent aan, brand niet.

Meneer Herman denkt dat veel mensen uit zijn directe omgeving hun huis ook van rookmelders hebben voorzien. Dit baseert hij op reclamespotjes die hierover gaan en regelmatig op televisie verschijnen. "Volgens mij weten mensen wel dat rookmelders echt belangrijk zijn." Of mensen ook nadenken over hoe hun huis te verlaten bij brand, is de respondent niet bekend. Ook daar wordt nooit over gesproken.

Informatie en communicatie omtrent brandveiligheid

De heer Herman kan zich niet herinneren ooit te zijn geïnformeerd over brandveiligheid.

"Wellicht heb ik ooit een folder gezien, maar dat kan ik mij niet herinneren." Hij vindt dat dit wel beter zou kunnen en moeten, zodat mensen zich meer bewust zijn van wat ze zelf kunnen ondernemen om zo min mogelijk gevaar in en rondom huis te creëren. "Ik bedenk me nu dat het opruimen van rommel daar ook mee te maken heeft. Of tuinafval, wat heel brandbaar is." Door wie zou u dan geïnformeerd willen worden? "Door vrijwillige organisaties", antwoordde de heer Herman stellig. "Bijvoorbeeld op een bewonersavond van de dorpsraad, dan kan de brandweer zelf informatie geven. Het initiatief kan ook van de brandweer zelf komen."

De respondent geeft aan zelf nooit informatie te hebben gezocht over het onderwerp. Hij denkt dat dit komt omdat hij zelf nooit wat heeft meegemaakt, waardoor hij niet stilstaat bij de noodzaak om goed geïnformeerd te zijn. "Eigenlijk vreemd dat er zo weinig mee wordt gedaan", voegt hij eraan toe.

Van wie, en hoe, zou u informatie willen ontvangen? "Van de brandweer. In samenwerking met bewonersavonden of andere sociale netwerken." Daar zullen anderen ook zeer geïnteresseerd in zijn, stelt meneer Herman. Hij oppert de KBO Zegge of de KVO erbij te betrekken. "De KBO is wel redelijk vergrijsd, maar ik denk dat juist die mensen goed moeten weten hoe ze brand kunnen beperken." Ook de werkgroep Diaconie zou geschikt kunnen zijn, deze werkgroep bestaat uit allemaal instanties die zorg dragen voor de medemens. "Denk aan de Zonnebloem, ziekenbezoekgroepen, rouwverwerkingsgroepen etc. Zij praten elke maand met elkaar over wat ze doen en de activiteiten die gepland staan. Ze ondersteunen en versterken elkaar."

Mogelijke middelen die daarvoor ingezet kunnen worden zijn volgens de respondent het plaatselijke blad 'De Boodschapper', welke eigenlijk een kerkblad is maar veel breder wordt gebruikt. Daarnaast is de Rucphense Bode een veelgelezen blad, de lokale omroep Rucphen FM wordt goed beluisterd en de Kabelkrant is een optie. Deze laatste wat minder volgens meneer Herman.

De respondent wijst erop dat via deze wegen veelal ouderen bereikt zullen worden. "Voor jongeren moet je denk ik met de scholen samenwerken. Dan bereik je ook de ouders en ik ben ervan overtuigd dat de scholen mee zullen doen." Zegge kent alleen een basisschool.

Houding t.o.v. de gemeente Rucphen

"De houding van burgers ten opzichte van de gemeente Rucphen was een aantal jaren geleden niet zo positief", aldus de respondent. "Dit kwam tot uiting in ludieke acties met bijvoorbeeld carnaval. Daarin kwamen kreten voorbij als: 'Zegge het vijfde wiel aan de wagen', omdat wij aan de andere kant van de snelweg liggen." Hij geeft aan dat dit de laatste jaren zeker veranderd is. "Dat heeft te maken met de initiatieven die de gemeente zelf onderneemt maar ook met de organisatie in het dorp die een beroep doet op de gemeente. Dat wordt nu positief ontvangen." De provincie heeft er met de ontwikkeling van Integrale Dorpontwikkelingsplannen (iDOP) ook aan bijgedragen. "Ze hebben kleine kernen belangrijk gemaakt bij de gemeente, hen erop gewezen om de leefbaarheid in stand te houden." Door geld te besteden en een termijn voor de plannen vast te stellen, zat er volgens de respondent druk achter de uitvoering. "Zonder uitvoering geen geld, was het principe. En dat heeft wel gewerkt." Er gebeurt nu veel om de leefbaarheid te verhogen.

De oprichting van de dorpsraad heeft ook bijgedragen aan een betere verstandhouding met de gemeente. "We vonden dat er meer en duidelijker geluisterd moest worden naar de mensen uit Zegge. Als burger alleen kun je niet zo veel, dus toen hebben we de dorpsraad als formeel orgaan opgericht." Het aantal leden stond tot voor kort op vijf, maar dit zijn er nu zeven. "Er

zijn een aantal jonge mensen bijgekomen omdat ook zij zien dat het nut heeft.” De leden vormen een goede afspiegeling van het dorp. Naast de dorpsraad bestaat ook een klankbordgroep, zij zoeken binnen het dorp draagvlak als de dorpsraad feedback wil.

Van de vijf kernen heeft alleen Zegge een dorpsraad. De respondent weet niet hoe dat komt, maar denkt dat het ook met de ligging te maken heeft. “Wij zijn letterlijk een buitenbeentje.” In Schijf, zo stelt de respondent, vormt Adrie Konings de spil tussen bewoners en de gemeente. Sprundel heeft het Sociaal Cultureel Werk die de rol op zich genomen. “Eigenlijk zou dat niet moeten kunnen. Toon van de Zande is daar iemand die alles en iedereen kent, hij zit in de redactie van de Bode en BN de stem en heeft zelf gesteld dat zij de dorpsraad vormen. Maar het is geen formeel orgaan.” In St. Willebrord krijgen ze het ook niet voor elkaar om een dorpsraad op te zetten. “Blijkbaar willen mensen daar geen energie in steken. Misschien heeft dat met de politieke situatie te maken. Zij leveren veel wethouders en mensen voelen zich misschien daardoor voldoende vertegenwoordigd.”

Sociale netwerken

Tijdens het interview werden sociale netwerken genoemd door de respondent. Hij vindt dat het verenigingsleven in Zegge zeer groot is. Spontaan noemt de respondent de kerk, de voetbalclub is actief, de tennisclub kent veel leden (vooral ouderen), bijna elke jongere is wel ergens lid van. Meneer Herman denkt dat er ongeveer twintig verenigingen bestaan in het dorp en dan telt hij de kleine ook mee. De KVO is zeer actief, bijna iedere dag is er wel wat te doen. De respondent vertelde dat de harmonie veel jeugdleden heeft.

De invloed van de sociale netwerken is groot denkt de respondent. Op de vraag of brandpreventie en brandbestrijding op de agenda van burgers gezet kan worden door gebruik te maken van de sociale netwerken, antwoordt de heer Herman met “ja”. Hij adviseert daarvoor de dorpsvergadering en de KBO in te schakelen.

Communicatie en sociale netwerken

De relatie die meneer Herman met leden heeft omschrijft hij als ‘zeer prettig’. “Ik heb frequent contact met de mensen en ik merk dat ze mij gemakkelijk vragen stellen. Bijna iedereen kent elkaar hier wel.” Ook buiten de netwerken om staan zij met elkaar in contact. Er is zeker saamhorigheid, hoewel de respondent stelt dat deze in Schijf groter is. “Mensen zijn hier iets afwachtender, zeker als initiatief getoond moet worden voor bepaalde plannen.” De sportverenigingen en clubs staan ook wat meer op zichzelf en werken minder intensief samen dan in Schijf.

BIJLAGE 7: HUIS AAN HUIS ONDERZOEK

7.1 Vragenlijst

De korte interviews aan huis zijn gehouden onder vijftien respondenten in zowel Rucphen als Schijf. Onderstaande vragenlijst is gebruikt in beide kernen. Naar aanleiding van het eerst gehouden onderzoek in Schijf is de formulering van vraag vijf wat aangepast voor Rucphen omdat mensen de vraag niet direct begrepen of verkeerd interpreteerden. Deze luidde oorspronkelijk als volgt: "hoe beoordeelt u de snelheid en effectiviteit van de brandweer in uw woonplaats?".

De eerste vragen gaan over brandveiligheid in uw woning.

1. Denkt u er wel eens over na dat er in uw woning brand uit zou kunnen breken?
2. Wat hebt u gedaan om brand te voorkomen? / Heeft u waarschuwings- of preventiemaatregelen genomen?
3. Eventueel indien niet genoemd: Heeft u rookmelders in uw huis hangen?
4. Eventueel indien niet genoemd: Heeft u een vluchtplan zodat u weet hoe u uw huis moet verlaten bij brand?
5. Hoe lang denkt u dat de brandweer er na alarmering over doet om bij u thuis te komen, als bij u brand uitbreekt?
6. Bent u wel eens geïnformeerd over brandveiligheid in uw woning? Zo ja, door wie?
7. Zou u meer willen weten over brandgevaaren in uw woning? / Heeft u behoefte aan meer informatie?
8. Wie acht u verantwoordelijk voor brandweezorg in uw dorp?

Ik zou graag willen weten hoe inwoners van Schijf de informatievoorziening van de gemeente beoordelen en hoe de houding is t.o.v. de gemeente. Daar gaan de volgende vragen over.

9. Hoe beoordeelt u de informatievoorziening van de gemeente Rucphen?
10. Kunt u met behulp van een cijfer, van 0 tot 10, aangeven hoe betrouwbaar u uw gemeente vindt?

De volgende vragen gaan over netwerken in uw dorp, de mate van uw betrokkenheid daarbij en het contact dat u heeft met de leden van deze netwerken.

11. Bent u betrokken/lid van netwerken, verenigingen of clubs in uw dorp? Van welke?
12. Hoe intensief is het contact dat u heeft met de leden van deze vereniging?
13. Hoe vindt dat onderlinge contact plaats? Gebruikt u daarvoor specifieke middelen?

We zijn bijna aan het einde, ik heb nog een paar vragen over de media die u gebruikt om meer te weten over ontwikkelingen in het dorp.

14. Welke media gebruikt u als u meer wil weten over ontwikkelingen in uw dorp?
15. Kunt u aangeven hoe vaak u deze media gebruikt?

Zou ik nog wat persoonlijke gegevens mogen weten? Hoeft niet indien niet gewenst.

Leeftijd?

Geslacht?

Woonsituatie? alleen? Kinderen? Samenwonend?

Economische status?

7.2 Resultaten Rucphen

Leeftijdscategorie < 33

Aantal respondenten: 5

Leeftijd: 20, 29, 31, 31 en 32

Kinderen: ja, alle respondenten

Brandveiligheid en brandweerbewustzijn

Drie van de vijf respondenten antwoorden met volle overtuiging 'ja' op de vraag of zij wel eens nadenken over dat brand kan ontstaan in hun woning. Één van hen voegt daaraan toe dat dat door haar twee kinderen komt. Één respondent geeft een twijfelachtig antwoord: "ja, wie niet, heel soms gaat er wel eens iets door je hoofd", en de indruk ontstond dat deze persoon niet echt overtuigd was. Één respondent gaf te kennen er eigenlijk nooit bij stil te staan, enkel heel af en toe als ooit iets in haar omgeving zou gebeuren. Maar dit was tot op heden niet het geval.

Op het gebied van preventie- en bestrijdingsmaatregelen beweren alle respondenten werkende rookmelders in huis te hebben. Overige maatregelen zijn slechts door één respondent genomen, de mevrouw die bij vraag 1 aangaf na te denken over brand vanwege haar kinderen, heeft een brandtrap in huis.

Van de vijf respondenten kon één persoon aangeven dat zij serieus had nagedacht over vluchtmogelijkheden. Zij vertelde dat ze dat had besproken met haar man, dat ze van elkaar weten wie, welk kind mee naar buiten neemt en welke mogelijkheden er zijn als zich op verschillende plaatsen in huis brand voordoet. Drie personen bekenden dat zij daar zelf wel eens aan hebben gedacht, maar dat ze het nooit besproken hebben en er ook geen scenario's voor hebben bedacht. De vijfde respondent, en tevens de jongste, reageerde als volgt op deze vraag: "Nou, gewoon door de voordeur toch. Ik zou niet weten hoe anders." Het betoog van weinig doordachtzaamheid.

De vraag hoe lang de brandweer, in de ogen van de respondent, er over doet voor ze bij hen arriveert, wordt als volgt beantwoord: één persoon (tevens de jongste) vertelt wel eens gehoord te hebben dat ze binnen acht minuten moeten arriveren. Ze weet niet hoe ze aan deze informatie komt, of het door de brandweer gehaald wordt en waar de brandweer vandaan moet komen. Ze denkt dat ze een kwartier sowieso wel zullen halen. Een tweede respondent, wiens vader zelf ooit brandweerman was, kan deze vraag niet beantwoorden maar gokt op een kwartier. Respondent nummer drie is op de hoogte van waar de brandweerkazerne zit, en denkt op basis daarvan dat het tien minuten zal duren. De twee overige respondenten gaan uit van vijf minuten, één van hen weet waar de kazerne staat, de ander heeft hiervan geen idee.

Twee respondenten geven aan wel eens geïnformeerd te zijn over brandveiligheid in huis. Een van hen is de dochter van een brandweerman en door hem gewezen op veiligheidsaspecten. Zij geeft aan, ondanks dat ze denkt al voldoende te weten, toch nog wel een folder hierover te willen ontvangen. Een informatiebijeenkomst zou zij niet bijwonen. De ander heeft recent een boekje over veiligheid (in het algemeen) meegenomen bij de woningstichting, daar was brandveiligheid een onderdeel van. Ze heeft dat boekje nog niet gelezen, bekent ze. Drie personen hebben nooit informatie over het onderwerp ontvangen, zij hebben behoefte om meer te weten, stellen zij zelf. Dit zou volgens hen in eerste instantie van de brandweer moeten komen (is het meest deskundig, wordt gezegd), één persoon noemt daarnaast ook de gemeente als potentiële informatieverstrekker.

De jongste respondent zegt 'geen idee' te hebben bij wie de verantwoordelijkheid voor brandweezorg ligt. Door een andere respondent wordt de brandweercommandant in eerste instantie genoemd, daarnaast ook de gemeente. Gemeente Rucphen wordt door de andere drie respondenten als verantwoordelijke partij aangewezen.

Gemeente

De informatievoorziening van de gemeente wordt beoordeeld met antwoorden als 'wel goed', 'voor mij voldoende' en 'gewoon goed'. Van de vijf respondenten krijgt de gemeente vier keer een zeven en een keer een acht, wat betreft de betrouwbaarheid. Twee respondenten benadrukken dat ze de gemeente nooit nodig hebben gehad en dat hun antwoorden wellicht niet betrouwbaar zijn, ze gaan af op hun gevoel.

Sociale netwerken

Drie respondenten zijn niet lid van een vereniging of betrokken bij andere netwerken. Een van hen heeft wel een partner die bij een hardloopvereniging zit, de respondent is de naam daarvan vergeten. Zij vertelt dat de betrokkenheid van haar man niet groot is. Twee respondenten zijn lid van dezelfde vereniging, namelijk de handbalvereniging en de harmonie (daarvan is één respondent niet zelf lid, maar haar partner). Beide respondenten beweren zeer hecht en 'leuk' contact te hebben met de leden, in beperkte groepjes gaan zij ook buiten de vereniging met elkaar om (niet de twee respondenten, maar in algemene zin). Het contact tussen de leden van deze twee verenigingen verloopt via e-mail, Facebook, telefoon, sms en Whatsapp, maar in de meeste gevallen persoonlijk.

Lokale media

De Rucphense Bode wordt door drie respondenten aangehaald als lokaal medium waarvan zij gebruik maken. Twee van hen geven aan deze zeer beknopt door te lezen, ze bladeren het weekblad door maar lezen het niet grondig. De gemeentewebsite wordt door twee respondenten gebruikt, echter alleen wanneer zij zelf specifiek op zoek zijn naar informatie. Uit de antwoorden bleek dat meer gebruik wordt gemaakt van regionale dagbladen (BN de Stem wordt vier keer genoemd) en internet, voor het vergaren van algemeen nieuws.

Leeftijdscategorie 33 – 55 jaar

Aantal respondenten: 5

Leeftijd: 37, 41, 47, 49 en 54

Kinderen: vier respondenten wel, één respondent niet

Brandveiligheid en brandweezorg

Vijf respondenten beantwoorden de vraag of ze ooit stilstaan bij het feit dat brand kan ontstaan in hun woning, overtuigend met een 'ja'.

Qua getroffen maatregelen in het kader van brandpreventie en –bestrijding zijn uiteenlopende antwoorden gegeven. Vier van de vijf respondenten hebben werkende rookmelders in huis bevestigd, één van hen zegt dat ze deze heeft aangeschaft toen de kinderen werden geboren. De vijfde persoon bekent dat de batterijen leeg zijn en ze niet de moeite neemt om ze te vervangen. Zij voegt daar het volgende aan toe: "maar het is hier niet zo brandbaar, het enige wat snel zal fikken zijn de gordijnen. Verder is alles hier van beton". De vier respondenten met rookmelders hebben daarnaast wisselend nog andere (preventieve)maatregelen genomen. Één respondent heeft in verband met de kinderen geen kaarsen in huis, verwijdert het stof van de wasdroger na iedere wasbeurt en haalt alle stroom van de apparaten bij verlaten van het huis. Iemand anders heeft een blusdeken.

Opvallend is dat de persoon zonder werkende rookmelders wel expliciet heeft nagedacht over een vluchtroute. "Dat komt doordat mijn dochter beperkt is en in een rolstoel zit", licht ze toe. Ze hebben de vluchtmogelijkheden ook wel eens geoefend, haar dochter weet precies, zo stelt zij zelf, waar ze het huis kan verlaten. Twee andere respondenten antwoorden op deze vraag dat ze met hun partner hebben overlegd wie welk(e) kind(eren) mee naar buiten neemt en waar ze verzamelen. Iemand anders heeft er zelf wel eens over nagedacht, maar het onderwerp niet aan de orde gesteld met haar partner. Deze respondent geeft als antwoord: "ja ik weet dat ik gewoon of snel naar de voordeur moet, of naar de achterdeur." Een vijfde respondent bekent nog nooit over vluchtwegen te hebben nagedacht.

De geschatte tijd dat de brandweer na alarmering arriveert bij de woning van de respondent, verschilt. Gegeven antwoorden zijn: 'binnen drie minuten zullen ze hier wel staan denk ik', 'ik hoop binnen vijf minuten, maar ik denk binnen tien minuten', 'een minuut of vijf', 'tien minuten' en 'twintig minuten'. Vier van de vijf respondenten zijn op de hoogte van waar de brandweerkazerne zich bevindt.

Vier respondenten vertellen nooit geïnformeerd te zijn over brandveiligheid. Twee respondenten antwoorden zeer duidelijk 'ja heel graag', op de vraag of ze behoefte hebben aan nadere informatie over dit onderwerp. Een respondent zegt naar aanleiding van de vragenlijst zelf een en ander op te gaan zoeken op internet. Een vierde mevrouw, die aangeeft zichzelf hierover geïnformeerd te hebben door op internet te lezen, is van mening dat zij voldoende op de hoogte is en als zij meer wil weten zoekt ze het op. De respondent die beweert wel eens geïnformeerd te zijn, is met haar lichamelijk beperkte dochter in het kader van 'tienermiddag' ooit bij een voorlichtingsmiddag op de brandweerkazerne geweest. Zij denkt dat zij op die manier voldoende weet. Ze voegt eraan toe: "ik weet wat ik moet doen als hier brand is, 112 bellen, dat is het belangrijkste."

De verantwoordelijkheid voor brandweezorg wordt door respondenten toegewezen aan: 'de brandweer zelf', 'de gemeente' (twee keer genoemd), 'de brandweer in combinatie met de gemeente' en 'de provincie Noord-Brabant, zij moeten zorgen dat korpsen op peil blijven, dat overstijgt de gemeente.'

Gemeente

De informatievoorziening wordt door vier personen voldoende tot goed beoordeeld. Drie van hen geven te kennen dat zij de gemeente nooit nodig hebben, en wanneer dat wel voorkomt kunnen ze in de gemeentegids vinden wie zij daarvoor moeten benaderen. Deze mensen geven de gemeente tweemaal een zeven, en eenmaal een acht en een negen. Één respondent is minder positief, zij vindt informatie onpersoonlijk en soms wat onduidelijk. "Sommige dingen komen echt alleen maar in de Bode te staan, als je die een keer mist dan ben je dus te laat. Ze moeten dan direct naar de mensen communiceren." Zij beoordeelt de gemeente met een vijf.

Sociale netwerken

De betrokkenheid van de respondenten bij het verenigingsleven en sociale netwerken is als volgt: twee respondenten zijn nergens lid van, de reden voor een van hen is de handicap van de dochter waar veel tijd in gaat zitten. De andere respondent heeft een partner die wel lid is, van de hardloopervereniging. De communicatie met andere leden daarbinnen is zeer beperkt. Één respondent is samen met haar man en kinderen lid van wijkvereniging de Louwen, het contact is 'niet echt frequent en hecht', volgens de mevrouw. Haar kinderen zijn bij de scouting en hun betrokkenheid daarbij is groot, stelt zij. De overige twee leden zijn allebei betrokken als lid bij de tennisclub in Rucphen. Één van hen vertelt dat haar man lid is van de voetbalvereniging.

Lokale media

De Rucphense Bode krijgt van twee respondenten wekelijks uitvoerig aandacht. "Ik lees hem helemaal door", stelt een respondent. Twee andere respondenten bekijken de gemeentelijke website wel eens, één van hen ongeveer maandelijks, de ander alleen als hij iets moet weten. De vijfde respondent zal, indien zij iets wil weten, de gemeente persoonlijk benaderen. Er worden geen verdere lokale media aangedragen.

Leeftijdscategorie > 55

Aantal respondenten: 5

Leeftijd: 60, 62, 63, 72 en 90 jaar

Kinderen: geen van de vijf respondenten

Brandveiligheid en brandweezorg

Twee respondenten bekennen nooit na te denken over de mogelijkheid dat brand ontstaat in hun woning. Één respondent zegt: "ja, dat kan altijd gebeuren", maar ontwijkt de vraag of daar ook wel eens bij stilgestaan wordt. Twee respondenten antwoorden volmondig 'ja' op deze vraag.

Drie personen hebben werkende rookmelders in huis. Één persoon durft niet met zekerheid te zeggen of ze het ook doen. Één respondent bekent dat ze er geen in huis heeft, maar er een tijd geleden met haar man wel over heeft gesproken. Zij zou ze graag in huis halen, maar haar man ziet de noodzaak er minder van in. De oudste respondent heeft ook een blusdeken in haar keuken bevestigd.

Bij deze respondenten was het lastig te polsen of mensen daadwerkelijk wel eens nadenken over hoe ze hun huis moeten verlaten. Drie mensen zeggen van wel, maar bij verdere bevraging bleek dat zij daar nooit expliciet over nadachten. Antwoorden als "gewoon via de voordeur", of "zo snel mogelijk via de deur naar buiten", geven dat aan. Twee van hen bekennen dat ze rolluiken 's nachts naar beneden doen en dat het dan lastig wordt om te vluchten. Eén respondent geeft toe dat ze vroeger, toen de kinderen nog thuis woonden, dit onderwerp besprak met haar man. Tegenwoordig niet meer. Eén respondent antwoordt direct 'nee' op deze vraag.

Drie respondenten denken dat de brandweer binnen een kwartier ter plaatse zal zijn na een melding, één respondent denkt dat zij er binnen tien minuten zijn en de vijfde persoon schat ongeveer vijf minuten uitruktijd in. Drie van de vijf personen wisten waar de kazerne staat, één persoon had geen idee en iemand anders noemde St. Willebrord als standplaats van de kazerne, wat onjuist is.

De respondenten uit deze leeftijdscategorie vertellen allen nooit geïnformeerd te zijn over brandveiligheidsaspecten in hun woning. Twee personen geven aan daar wel iets meer over te willen weten. Zij zeggen het volgende: "als ik daar zelf niet te veel voor hoeft te doen, dan wil ik daar wel graag meer over weten", en: "ja, het lijkt me heel zinvol om daar een informatieavond over bij te wonen, vanuit de KBO ofzo." De overige drie personen hebben hier geen behoefte aan. Argumenten daarvoor zijn dat ze er al genoeg over weten en er zelf wel over nadenken.

Twee respondenten achten de burgemeester verantwoordelijk voor brandweezorg, één van hen voegt daaraan nog de gemeente toe. Twee personen zeggen deze vraag niet te kunnen beantwoorden. Één persoon twijfelt sterk en antwoordt: 'de politie, denk ik'.

Gemeente

De oudste respondent lijkt huiverig om de vragen over de gemeente te beantwoorden. Deze vragen blijven door haar onbeantwoord doordat ze zegt niet te weten wat ze van de gemeente vindt. Één respondent is matig tevreden over de informatievoorziening en beoordeelt de betrouwbaarheid met 'een klein zesje'. Twee respondenten achten de informatievoorziening voldoende tot goed en kennen een zeven toe aan de gemeente. De overige respondent vindt dat de gemeente te veel vanuit zijn eigen kamers opereert en meer de straat op zou moeten om problemen te onderkennen. Toch wil ze wel een zeven geven voor de mate van betrouwbaarheid.

Sociale netwerken

Een van de vijf respondenten participeert in geen enkel netwerk. Één respondent geeft aan te tennissen. Het contact met leden beperkt zich wel tot de club en is persoonlijk van aard. De twee oudste respondenten zijn lid van de KBO en nemen regelmatig deel aan de activiteiten die worden georganiseerd. Ook de partner van één van de respondenten is hiervan lid en dit echtpaar steekt daarnaast energie in andere dorpsactiviteiten. Zo is de vrouw vrijwilligster in het zorgcentrum (zij helpt mensen eten te geven) en ze doet aan bloemschikken. Haar man bestuurt de buurtbus en knapt een dag in de week oude fietsen op in het dorp. Ze zijn ook lid van de ZLTO. Deze respondent is erg graag onder de mensen, zo stelt zij zelf, maar licht toe dat ze overal dezelfde mensen tegenkomt. Het contact loopt hoofdzakelijk face-to-face, soms telefonisch. De vijfde respondent is lid van de biljartclub en de voetbalclub. Contact met leden beperkt zich hoofdzakelijk tot op de club.

Lokale media

De Rucphense Bode wordt door alle vijf de respondenten gelezen, door vier van hen uitvoerig en wekelijks en door één respondent enkel om de voetbaluitslagen te weten. De kabelkrant staat bij twee respondenten dagelijks aan, in welke mate zij er ook naar kijken is onbekend. Één respondent beweert naar informatieavonden te gaan die betrekking hebben op de centrumplannen.

7.3 Resultaten Schijf

Leeftijdscategorie: < 33 jaar

Aantal respondenten: 5

Leeftijd: 24, 26, 29, 29 en 31 jaar.

Kinderen: geen van de vijf

N.b: deze respondenten zijn allen woonachtig in een nieuwbouwwijk in Schijf en vallen onder de term 'starters'.

Brandveiligheid en brandweezorg

Drie respondenten bekennen wel eens na te denken over dat brand kan ontstaan in huis, één respondent beantwoordt de vraag met 'soms' en de vijfde persoon geeft aan nooit na te denken over deze vraag.

De (preventie)maatregelen die respondenten hebben genomen in het kader van brandveiligheid zijn uiteenlopend. Allereerst zijn de nieuwbouwhuizen waarin zij woonachtig zijn standaard voorzien van rookmelders en deze functioneren ook volgens de bewoners. Twee respondenten hebben verder geen maatregelen genomen, een ander geeft aan voorzichtig om te gaan met de droger door na elk gebruik het stof te verwijderen. Een ander zorgt dat overal de sleutels op de deuren zitten en dat stroom uit gaat 's nachts. Ten slotte heeft een mevrouw tijdens het bouwen van het huis gezorgd voor brandwerend materiaal.

Het onderwerp 'vluchten in geval van brand' is met de respondenten besproken. Er was één respondent die daar wat dieper over na had gedacht dan de andere vier. Deze mevrouw is van plan een brandtrap/touwladder aan te schaffen, ze had daar recentelijk met haar vriend over gesproken. De overige vier respondenten geven twijfelachtig aan dat zij wel eens nadenken over hoe ze buiten moeten komen, maar er wordt in geen van de vier gevallen in scenario's gedacht (bijvoorbeeld: als op mijn slaapkamer brand uitbreekt vlucht ik via het balkon, mocht het in de garage te doen zijn dan ontsnap ik via de voordeur etc.). Dit onderwerp is alleen door de eerste respondent besproken met de partner, de anderen bekennen hier individueel wel eens over na te denken, maar dit niet te bespreken. De reden hiervan is in sommige gevallen dat zij er vanuit gaan dat hun partner daar zelf ook over nadenkt. "Ik sta er niet zo bij stil", is het antwoord dat twee mensen geven.

De snelheid en effectiviteit van de brandweer in Schijf vinden vier respondenten moeilijk te beoordelen. Zij geven aan nooit gebruik te hebben gemaakt van brandweerdiensten, en deze vraag daarom ook niet te kunnen beantwoorden. Één respondent vertelt dat de brandweer uit Rucphen komt en schat in dat zij tussen de vijf à tien minuten ter plaatse zal zijn.

Drie respondenten beweren nooit geïnformeerd te zijn over brandveiligheidsaspecten in en rondom hun woning. Één respondent heeft een brandweelid in de familie en wordt door hem gewezen op risico's en aandachtspunten. De vijfde respondent zegt geïnformeerd te zijn tijdens het bouwen van de woning, toen kreeg zij informatie over allerlei veiligheidsaspecten, waaronder brandveiligheid. Van wie deze informatie afkomstig was, kan zij zich niet herinneren. Het zijn ook deze twee respondenten (die aangeven reeds geïnformeerd te zijn) die niet meer informatie willen ontvangen over dit onderwerp. De overige drie zouden wel graag meer willen weten over brandveiligheid, deze informatie zou volgens hen afkomstig moeten zijn van de brandweer, één keer wordt ook de gemeente genoemd.

De verantwoordelijkheid voor brandweerzorg ligt volgens drie van de vijf personen bij de gemeente, twee respondenten achten hier de brandweer in Rucphen zelf verantwoordelijk voor. Dit antwoord wordt niet altijd direct genoemd, drie keer wordt getwijfeld bij het geven van dit antwoord.

Gemeente

Op de vragen hoe men de informatievoorziening van de gemeente Rucphen beoordeelt en welk cijfer de gemeente verdient worden de volgende antwoorden gegeven: 'matig/5'; 'matig/7'; 'wel goed/7'; 'ik denk wel goed/7' en 'redelijk/8'. Één respondent vergelijkt het met de (magere) gemeentelijke informatie die zij in haar vorige woonplaats Roosendaal ontving. Zij is daarom positief. Twee respondenten vertellen dat het wel uitmaakt op welk onderwerp de informatievoorziening betrekking heeft, zij beweren dat het omtrent de bouw in de nieuwbouwwijk erg goed was. Een andere respondent vindt het vooral eenrichtingsverkeer, de gemeentegids is 'wel oké' en de website wordt volgens hem mager bezocht.

Sociale netwerken

De respondent die oorspronkelijk uit Roosendaal komt, is vooral nog daar actief in het verenigingsleven. Ze vertelt zich wel wat meer op Schijf te richten doordat ze meehelpt met het bloemencorso (buurtschap Schijf). Haar vriend (wel Schijvenaar) is ook meer op Roosendaal georiënteerd, daar hebben ze elkaar leren kennen. Volgens haar is dat niet 'doorsnee', de meeste mannen in het dorp zijn lid van de voetbalvereniging in Schijf. Één respondent is bij geen enkele vereniging of netwerk betrokken, iemand anders is ondernemer en in dat kader enkel lid van de ondernemersvereniging Schijf. Respondent nummer vier is lid van de startervereniging van de nieuwbouwwijk, deze vereniging gaat over de inrichting van de wijk, eventuele problemen worden besproken en via dit orgaan wordt naar de gemeente gecommuniceerd. Daarnaast is ze met haar partner (welke lid is van de voetbalclub) ook lid van de overkoepelende buurtvereniging, waar de wijk onderdeel van uitmaakt. De vijfde respondent is zeer actief binnen de voetbalclub, zat voorheen in de dorpsraad (welke is opgeheven) en tegenwoordig in de ontwikkelingsgroep van iDOP.

De respondent die zelf voetbalt en de respondent waarvan haar partner voetbalt, geven aan dat het contact met de leden erg hecht is en zeer frequent. "Het zijn gewoon mijn vrienden", vertelt een man. Het contact in de ondernemersvereniging waarvan een respondent lid is, wordt afgedaan als 'niet heel intensief'. In de ontwikkelingsgroep verloopt het onderlinge contact vooral gestructureerd en ongeveer maandelijks. Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de manier waarop leden met elkaar communiceren veelal persoonlijk is. Dit kan face-to-face zijn, per mail, telefoon, sms of soms ook via Facebook.

Lokale media

Het lokale mediagebruik van deze respondenten toont overeenkomsten. Door vier respondenten wordt spontaan de dorpswebsite www.schijf.eu genoemd. Deze site wordt door één respondent 'af en toe' geraadpleegd, door een ander tweewekelijks, door een derde persoon ongeveer eens per week (door haar vriend wel vaker), en de vierde persoon leest de informatie op de site 'vaak' en volgt het ook op Twitter. Wanneer de respondenten specifiek op zoek zijn naar informatie bekijken ze de gemeentewebsite www.rucphen.nl, maar dat gebeurt over het algemeen minder vaak. De website van de voetbalvereniging wordt door de leden van de club zeker twee keer per week geopend en de website van de bloemencorso wordt door een vrouw ook bezocht. De Rucphense Bode wordt door één respondent genoemd, zij geeft aan deze wekelijks helemaal te lezen om op de hoogte te zijn van dorps- en gemeentenieuws.

Leeftijdscategorie 33 – 55 jaar

Aantal respondenten: 6

Leeftijd: 34, 38, 42, 44, 49 en 51 jaar

Kinderen: vier respondenten wel en twee respondenten niet

Brandveiligheid en brandweertzorg

De zes respondenten stemmen in op de vraag of zij wel eens nadenken over dat brand kan ontstaan in hun woning. Één respondent licht uit zichzelf toe dat dat komt doordat zij kinderen heeft, zonder kinderen dacht zij er nooit aan.

Alle respondenten uit deze leeftijdscategorie hebben (werkende) rookmelders in huis. Voor de helft van de respondenten houdt het wat betreft voorzorg- en preventiemaatregelen hierbij op. De andere drie geven aan een blusdeken te hebben die in of nabij de keuken is bevestigd.

Één respondent is in verband met haar lichamelijke handicap, waardoor zij in een rolstoel zit, kwetsbaar als brand zou uitbreken (zij is verminderd zelfredzaam). Zij is zich bewust van het feit dat vluchten voor haar niet zo gemakkelijk is als voor mensen zonder beperking. Zij weet dat zij enkel door de voordeur het huis snel kan verlaten. Deze mevrouw geeft aan dat dit niet anders kan, dat ze zich er bij heeft neergelegd. Naast deze mevrouw vertelt één respondent ook expliciet over vluchtmogelijkheden na te hebben gedacht en met haar partner afspraken te hebben gemaakt over wie, welk kind waar mee naartoe neemt. Zij hebben daarbij scenario's overdacht. Vier respondenten geven toe dat zij nooit stilstaan bij het onderwerp en hebben dit ook niet met medebewoners besproken. Twee van hen noemde wel wat mogelijkheden op, maar deze bedachten zij ter plekke tijdens het interview. De andere twee vrouwen zeiden 'genoeg mogelijkheden' te hebben, 'dus dat zou niet zo'n groot probleem zijn'.

Wat betreft het beoordelen van de snelheid en effectiviteit van de brandweer in Schijf worden verschillende antwoorden gegeven. Drie personen gaan ervan uit dat het wel goed zit, dat baseren zij op wat ze in het dorp wel eens horen. Één van hen haalt zelf een norm aan: "Ze komen uit Rucphen, dus dan zullen ze die acht minuten die ze hebben wel halen denk ik." De andere drie mensen kunnen de vraag naar eigen zeggen niet beantwoorden omdat ze nooit brand hebben meegemaakt.

De invalide mevrouw geeft aan wel eens geïnformeerd te zijn over brandveiligheid in huis, die informatie ontving zij van de verzekering. Een mevrouw kan zich niet herinneren of ze ooit geïnformeerd is, zij denkt van niet. Ze zegt ook 'niet zo geïnteresseerd te zijn' in het onderwerp, dus ze hoeft niet meer informatie te ontvangen. Twee respondenten hebben BHV en achten zichzelf voldoende geïnformeerd over brandrisico's. Zij vinden dat als zij meer willen weten, ze via de cursus aan informatie kunnen komen. Één respondent kan zich herinneren dat een aantal jaren terug (hij schat zes jaar in), de politie en de brandweer op bezoek zijn geweest om veiligheidsaspecten te benadrukken. Hij acht zichzelf voldoende op de hoogte van brandveiligheid. De indruk ontstond dat, nadat de vraag gesteld werd of men meer zou willen weten over brandgevaaren en preventiemaatregelen, mensen huiverig waren. Benadrukt werd dat die informatie niet op het moment van het interview zou worden gegeven, maar dat dat op allerlei manieren zou kunnen verlopen. Desondanks reageerden mensen afwijzend op deze vraag.

De verantwoordelijkheid voor brandweertzorg wordt door de respondenten vooral gelegd bij de gemeente. Vier respondenten geven dit antwoord, waarvan één in combinatie met de brandweer. Twee mensen kunnen naar eigen zeggen niet aangeven wie zij verantwoordelijk achten.

Gemeente

De mevrouw met een lichamelijke beperking is zeer tevreden over de informatievoorziening van de gemeente. Volgens haar is de gemeente erg duidelijk over de mogelijkheden en onmogelijkheden voor haar. Ze beoordeelt de gemeente met een acht. Vier respondenten beoordelen de informatievoorziening met 'goed' en kennen het cijfer zeven toe aan de gemeente Rucphen. Één persoon vindt dat de gemeente 'voldoende' informatie levert en beoordeelt hen met een zes op betrouwbaarheid.

Sociale netwerken

De respondenten zijn lid van verschillende verenigingen en netwerken. Twee vrouwen zijn actief bij het bloemencorso en allebei hun partners spelen voetbal in Schijf. Zij zijn erg te spreken over het contact dat zij met de leden hebben, dat vindt wekelijks plaats op persoonlijke wijze, per mail, tijdens vergaderingen etc. Een andere mannelijke respondent is lid van zowel het bloemencorso en de voetbalvereniging en wijst op dezelfde soort communicatie als de vrouwelijke respondenten. De mevrouw met een beperking was lid van de Grensschutters (schietvereniging) maar dat is nu niet meer mogelijk voor haar. Wel speelt ze wekelijks jeu de boules met de vrijwillige buschauffeurs van de buurtbus. Als zij terugdenkt aan haar tijd bij de schutterij, vertelt zij dat ze zeer intens contact had met de leden. "Iedereen kent hier iedereen, het is zo'n klein dorpje", benadrukt zij. Een volgende respondent was vroeger actief lid van de handboogschutterij waar zij twee keer per week was om te schieten. "Ik ken iedereen, dus ook buiten de vereniging. Het hang hier allemaal samen." In verband met haar eigen zaak heeft ze het opgegeven, het ontbreekt haar aan tijd. De zesde respondent is ook ondernemer en lid van de ondernemersvereniging in Schijf, ze doet daarnaast aan pilates in het gemeenschapshuis d'n Hoge Dries. Haar partner zit bij de Schijfse Renners.

Lokale media

De website www.schijf.eu wordt door vijf respondenten genoemd als zijnde media waarvan zij gebruik maken om op de hoogte te blijven van lokale ontwikkelingen. Twee personen bezoeken de site ongeveer eens in de twee weken of eens in de maand. Twee respondenten checken de site zeker wekelijks en een ander duidt de frequentie aan met 'zeer regelmatig'. De Rucphense Bode wordt wekelijks gelezen door drie respondenten. Verder wordt door twee mensen de gemeentesite wel eens geraadpleegd en bekijken twee respondenten 'met regelmaat', zo stellen zij, de website van zijn of haar vereniging.

Leeftijdscategorie > 55 jaar

Aantal respondenten: 4

Leeftijd: 57, 66, 82 en 88 jaar

Kinderen: één respondent woont met haar zoon

Brandveiligheid en brandweezorg

Twee respondenten beantwoorden volmondig 'ja', wanneer hen gevraagd wordt of ze wel eens stilstaan bij de mogelijkheid dat in hun huis brand uitbreekt. De overige respondenten zeggen 'soms' of 'af en toe' aan brandgevaar te denken.

Twee respondenten hebben hun huis voorzien van (werkende) rookmelders, twee respondenten bekennen deze niet te hebben en ook geen overige preventie- of bestrijdingsmaatregelen genomen. Een van hen vertelt dat de rookmelder nog in de verpakking in de kast ligt. "Dat zou eigenlijk niet moeten, maar ik denk er nooit aan om het op te hangen", stelt de mevrouw. Één respondent heeft naast rookmelders ook een blusdeken en een brandblusser in huis.

De mevrouw die zowel rookmelders, een blusdeken als een brandblusser heeft, vertelt dat zij met haar man regelmatig spreekt over hoe ze buiten moeten komen indien brand ontstaat. "Wij leggen de sleutels altijd bij de deur op een vaste plek, dat doen wij zodat we bij brand weg kunnen", licht zij toe. De andere respondent, met rookmelders, beweert ook met haar man gesproken te hebben over vluchtmogelijkheden. Haar man is preventiemedewerker in een bedrijf en daardoor bovengemiddeld geïnformeerd, stelt zij zelf. De twee respondenten zonder rookmelders zeggen nog nooit nagedacht te hebben over vluchtroutes.

De snelheid en effectiviteit van brandweezorg in Schijf: drie respondenten zeggen er nog nooit mee te maken mee gehad, en lijken daar daarom geen antwoord op te durven geven. Één respondent vindt de brandweermannen 'snelle jongens' die hun werk 'gewoon goed' doen. Hij denkt dat de snelheid en effectiviteit 'ruim voldoende' is.

De respondent waarvan de partner preventiemedewerker is, vertelde door hem voldoende te zijn geïnformeerd over brandveiligheidsaspecten. Zij behoeft geen verdere informatie. De drie overige respondenten zijn nooit geïnformeerd en twee van hen hebben daar ook geen behoefte aan. "Ik ben voorzichtig genoeg", zegt één mevrouw. De respondent die zelf al een aantal maatregelen in huis heeft genomen acht dat ze voldoende beschermd is tegen brandgevaar. "Volgens mij heb ik alles wel in huis", zegt zij. De vierde respondent zou wel wat meer willen weten doordat hij nu (tijdens het interview) bedenkt dat hij er nooit bij stilstaat wat er zou kunnen gebeuren. Hij wijst erop dat het nuttige informatie moet zijn, hij wil zichzelf 'niks laten aansmeren'.

Twee respondenten weten niet wie ze verantwoordelijk moeten stellen voor brandweezorg. Één respondent wijst naar de gemeente, een ander acht zichzelf verantwoordelijk.

Gemeente

Drie respondenten vinden de informatievoorziening van de gemeente 'wel goed'. De Rucphense Bode en de gemeentegids worden door twee respondenten als voldoende bestempeld, wanneer iemand iets wil weten. "Ook alle telefoonnummers staan erin, dus je kan ze altijd bereiken." De andere respondent kan er geen mening over geven. De cijfers die gegeven worden zijn driemaal een zeven en eenmaal een zes. Dit laatste cijfer wordt toegelicht met de woorden: "Het ligt eraan welke pet ze op hebben. Ze waaien makkelijk met alle winden mee. Ik ben niet tevreden en niet ontevreden."

Sociale netwerken

Drie respondenten zijn lid van de KBO en geven te kennen dat zij graag en regelmatig deelnemen aan activiteiten. Daarnaast hebben ze nog andere connecties met netwerken. Één respondent is betrokken bij de welzijnsgroep, een ander is vrijwillig buschauffeur bij de buurtbus en lid van het bloemencorso. De derde respondent bekent heel haar leven penningmeester te zijn geweest van verschillende verenigingen in Schijf: Sociaal Cultureel Werk, het Wit-Gele Kruis en de KBO. De vierde respondent is van geen enkele vereniging lid. De respondenten uit deze leeftijdscategorie omschrijven het contact dat zij hebben met andere leden als warm, hecht en altijd persoonlijk. Er wordt door sommigen gebruik gemaakt van e-mail of telefoon om andere leden te bereiken. Het meeste contact verloopt face- to face.

Lokale media

De Rucphense Bode wordt door drie respondenten wekelijks gelezen, door twee van hen zeer uitvoering. Twee respondenten bezoeken de site www.schijf.eu, gemiddeld wekelijks. Daarnaast ontvangt één respondent vaak nieuwsbrieven van zowel de KBO als van de kerk. Deze leest de mevrouw graag door om op de hoogte te blijven van wat er speelt.

